

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

AYTÜL AKAL'IN “KIZIM, BEN ÇOCUKKEN...” ADLI
KİTABININ YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ A1-A2
SEVİYESİ BAĞLAMINDA SADELEŞTİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ali ATALAY

MALATYA-2021

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

AYTÜL AKAL’IN “KIZIM, BEN ÇOCUKKEN...” ADLI
KİTABININ YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ A1-A2
SEVİYESİ BAĞLAMINDA SADELEŞTİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ali ATALAY

Danışman: Prof. Dr. Esra MERT

MALATYA–2021

 İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	KABUL ONAY FORMU	Doküman No	
		Yayın Tarihi	
		Revizyon No	
		Revizyon Tarihi	
		Sayfa No	

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

AYTÜL AKAL’IN “KIZIM, BEN ÇOCUKKEN...” ADLI KİTABININ
YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ A1-A2 SEVİYESİ BAĞLAMINDA
SADELEŞTİRİLMESİ

DANIŞMAN

Prof. Dr. Esra MERT

HAZIRLAYAN

Ali ATALAY

Jürimiz tarafından/....../2021 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda bu tez **oybirliği /oyçokluğu** ile başarılı bulunarak **Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı** Türkçe Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul etmiştir.

Jüri Üyelerinin Unvanı Adı Soyadı

İmza

1.

2.

3.

ONAY

Bu tez, İnönü Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği’nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından kabul edilmiş ve Enstitü Yönetim Kurulu’nun/....../..... tarih ve/..... sayılı kararıyla da uygun görülmüştür.

Doç. Dr. Eyüp İZCİ

Enstitü Müdürü

ONUR SÖZÜ

Prof. Dr. Esra MERT'in danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırladığım **“Aytül Akal’ın ‘Kızım, Ben Çocukken...’ Adlı Kitabının Yabancılar Türkçe Öğretimi A1-A2 Seviyesi Bağlamında Sadeleştirilmesi”** başlıklı bu araştırmanın bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Ali ATALAY

ÖN SÖZ

Bu çalışmanın her aşamasında emeği geçen, bilgi ve tecrübesiyle her zaman bana örnek olan değerli danışman hocam Prof. Dr. Esra MERT'e gönülden teşekkür ederim.

Araştırma sırasında akademik bilgi ve tecrübelerinden faydalandığım başta İnönü Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bölümünde görevli tüm hocalarım olmak üzere, İnönü Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezi hocalarına, tez yazım sürecinde özveriyle zahmetimi çeken ve bana her zaman destek olan eşim Merve ATALAY'a çok teşekkür ederim.

Ali ATALAY

Malatya-2021

ÖZET

AYTÜL AKAL’IN “KIZIM, BEN ÇOCUKKEN...” ADLI KİTABININ YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ A1-A2 SEVİYESİ BAĞLAMINDA SADELEŞTİRİLMESİ

ATALAY, Ali

Yüksek Lisans, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Esra MERT
Temmuz-2021, XI+175 Sayfa

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen her öğrenci, okumak ve kendini geliştirmek için dil düzeyine uygun metinlere ihtiyaç duymaktadır. Türk edebiyatının usta isimlerinin yazdığı yapıtlar sadeleştirilerek veya özgün metinler hazırlanarak bu ihtiyaç giderilebilir. Yabancılar Türkçe öğretimi için hazırlanmış pek çok çalışma bulunmaktadır fakat okuma becerisini geliştirecek yapıt sayısı çok azdır. Temel düzeyden itibaren okuma metinleri ile karşılaşan öğrenciler düzeylerine ve yaşlarına uygun, içinde alıştırmalar olan okuma metinlerine ihtiyaç duymaktadırlar.

Bu çalışmanın amacı Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen A1-A2 düzeyindeki bireyler için okuma metni hazırlamaktır. Düzeye göre uyarlama yapılırken Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni incelenmiş, öğrencilerin kazanımları belirlenip hazırlık yapılmıştır. Bu uyarlama çalışması ile anadil okurları için yazılmış sanatsal yapıtlar yabancılar Türkçe öğretimi alanında da kullanılmış olmaktadır. Bu sayede öğrenciler Türk Edebiyatı’nın usta kalemelerini ve yapıtlarını da tanımış olurlar. Bu çalışmada, Aytül Akal’ın tüm yapıtlarına ulaşılmış, “Kızım, Ben Çocukken...” adlı kitabının sadeleştirme işlemi sonrasında A1-A2 seviyesindeki öğrenciler için uygun olacağı varsayılmıştır. Yapıt, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metnine göre uyarlanmış, uyarlama sonrasında okuma becerisine katkıda bulunması amacıyla, okuma öncesi etkinliği olarak sözcük alıştırmaları; okuma sonrası etkinliği olarak da okuduğunu anlama alıştırmaları hazırlanmıştır. Sadeleştirme yapılırken ayrıca Türkiye Maarif Vakfının “Diller İçin

Avrupa Ortak Başvuru Metni”ni esas alarak geliştirdiği “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı” çerçevesinde A1-A2 düzeyi dil öğrenicilerinin dil kazanımları, dil bilgisi ve sözcük bilgisi durumları göz önünde bulundurulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yabancılarā Türkçe öğretimi, metin uyarlama, metin sadeleştirme, Aytöl Akal, “Kızım, Ben Çocukken...”, yabancı dil olarak Türkçe.

SUMMARY

SIMPLIFICATION OF AYTUL AKAL'S BOOK “KIZIM, BEN ÇOCUKKEN...” IN THE CONTEXT OF A1-A2 LEVEL OF TURKISH TEACHING TO FOREIGNERS

ATALAY, Ali

Master’s Degree, İnönü University Institute Of Educational Sciences

Turkish Education Science Branch

Tehesis Advisor: Prof. Dr. Esra MERT

July -2021, XI+175 pages

Every student learning Turkish as a foreign language needs texts suitable for their language level to read. This need can be eliminated by simplifying the works of the master names of Turkish literature or by preparing original texts. There are many works for teaching Turkish to foreigners, but there are very few works to improve reading practice. Students who are faced with reading texts, from basic level, need reading texts which are suitable for their level and age.

The aim of this study is to prepare reading texts for A1-A2 students who learn Turkish as a foreign language. While adapting to the level, the Common European Framework of Reference for Languages was examined and the achievements of the students were determined and prepared. With this adaptation study, literary works written for native language readers have been used in the field of teaching Turkish to foreigners. In this way, students recognize the authors and their works. In this study, all of Aytül Akal’s works were reached, and it was assumed that her book "Kızım, Ben Çocukken..." would be suitable for A1-A2 level students after simplification. The book is adapted to the Common European Framework of Reference for Languages, and is used as a pre-reading activity in order to contribute to reading skills after adaptation; After reading activities, reading comprehension exercises were prepared. While simplifying, the language acquisitions, grammar and vocabulary of A1-A2 level language learners were

taken into consideration within the framework of the Teaching of Turkish as a Foreign Language Program developed by the Turkish Maarif Foundation based on the "Common European Framework of Reference for Languages".

Keywords: Teaching Turkish to foreigners, text adaptation, text simplification, Aytül Akal, “Kızım, Ben Çocukken...”, Turkish as a foreign language.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY SAYFASI	ii
ONUR SÖZÜ	iii
ÖN SÖZ	iv
ÖZET	v
SUMMARY	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
KISALTMALAR DİZİNİ	xi

1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Sınırlılıklar.	6
1.5. Varsayımlar	6
1.6. Tanımlar.....	7
2. KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	9
2.1. Kuramsal Bilgiler	9
2.1.1. Yabancı Dil Öğretiminde Metnin Yeri	9
2.1.2. Yabancı Dil Öğretiminde Metin Seçim Kriterleri.....	13
2.1.3. Metinlerin Sadeleştirilme Ölçütleri.....	16
2.1.4. Yabancılarla Türkçe Öğretiminde İlkeler	21
2.2. İlgili Araştırmalar	25
3. YÖNTEM VE UYGULAMA.....	30
3.1. Araştırma Modeli	30
3.2. Evren ve Örneklem	30
3.3. Verileri Toplama Teknikleri	31

3.4. Verilerin Analizi	33
4. BULGULAR VE YORUM.....	37
4.1. “Kızım, Ben Çocukken...” Kitabının A1-A2 Düzeyine Göre Sadeleştirilmesi ..	37
4.2. Sınıf İçi Uygulamalarda Kullanılabilecek Etkinlikler	132
4.2.1. Sözcükleri Eşleştiriyorum	132
4.2.2. Uygun Olan Sözcüğü Seçiyorum.....	133
4.2.3. Tümce Kuruyorum.....	134
4.2.4. Zıt Anlamı Buluyorum.....	135
4.2.5. Olumsuz Fiilleri Yazıyorum	136
4.2.6. Ekleri Yazıyorum.....	137
4.2.7. Hem Oynuyor Hem Öğreniyorum	138
4.2.8. Meslekleri Tanıyorum.....	138
4.2.9. Karışık Sözcüklerden Tümce Kuruyorum	139
4.2.10. Bir Anımı Yazıyorum	139
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	140
5.1. Sonuç	140
5.2. Öneriler	142
KAYNAKÇA	144
EKLER	151
Ek 1. “Kızım, Ben Çocukken...” Özgün Metin	151
Ek 2. Avrupa Dilleri Ortak Gönderim Düzeyleri Çerçevesinde Hedef Öğrenici Grubunun Bildiği Varsayılan Dilbilgisi Yapıları	172
Ek 3. Yunus Emre Enstitüsü A1 ve A2 Seviyeleri Dil Yeterlilik Düzeyleri	174

KISALTMALAR DİZİNİ

AB: Avrupa Birliği

ADP: Avrupa Dil Portfolyosu (Avrupa Dil Gelişim Dosyası)

CEF: The Common European Framework of Reference for Languages (Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı / Yabancı Diller Ortak Başvuru Metni)

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

TDK: Türk Dil Kurumu

TİKA: Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı

TÖMER: Türkçe Öğretim, Araştırma ve Uygulama Merkezi

UNESCO: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu)

YEE: Yunus Emre Enstitüsü

YTÖ: Yabancılarla Türkçe Öğretimi

Akt. : Aktaran

ÖT: Özgün Tümce

ST: Sadeleştirilmiş Tümce

ÖM: Özgün Metin

Ö: Özne

N: Nesne

T: Tümleş

Y: Yükleme

sf.: sayfa

vb.: ve benzeri

vd.: ve diğerleri

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Bir aile, toplum ve ulus içinde yetişen bireyler, zihin ve beden olarak içinde büyüdüğü bu toplumsal yapıların etkisinde kalarak gelişir. Bu etki içerisinde dil ve kültür önemli iki kavram olarak karşımıza çıkar. Birey içinde yaşadığı toplumun hem dilini hem de kültürünü öğrenerek ve yaşayarak toplumsallaşır. Dil öğrenme kapasitesi, bireyin dünyayı anlaması ve algılamasında ufkunu açtığı gibi anlatma ve kendini ifade etme becerilerini de geliştirmektedir.

Dünyada iletişim araçlarının artmasıyla farklı kültürlerin birbirleriyle iletişim olanağı bulmaları da aynı doğrultuda artmıştır. Bu bağlamda dil öğrenme ihtiyacı zamanla birçok birey için zorunluluk halini almıştır. Artan iletişim ihtiyaçlarının sağlıklı bir biçimde yürütülmesi ancak iyi bir dil eğitimi almakla mümkün olacaktır. İnsanlar eğitim, göç, turizm vb. nedenlerden dolayı yabancı dil öğrenmektedir. Türkçe de bu gibi nedenlerle farklı ülke vatandaşları tarafından tercih edilmekte ve öğrenilmektedir. Bu sayının giderek artmasıyla yabancılara Türkçe öğretimi alanında yapılan çalışmalar ve hizmet veren kurumların sayısı da artmıştır (Büyükkız, 2014). Başka bir dilin öğrenilmek istenilmesinin pek çok nedeni bulunabilir. Bu isteğin arkasında sosyolojik ya da küresel etkiler bulunabilir. Bireyin yabancı dil öğrenme sürecine girmesinde etkili olan ve hedef dile karşı yerleşmiş bazı algıları vardır (Durmuş, 2013c). İşte bunlar bireylerin seçimlerinde etkili olmaktadır. Teknolojik ilerlemeler ve küreselleşmeyle birlikte yabancı dil öğretiminin de yaygınlığı artmıştır. Günümüzde küreselleşmenin etkisiyle coğrafi sınırlar önemsiz hale gelmiş, insanlar arasındaki etkileşim hiç olmadığı kadar artmıştır. Bu sayılanların doğal sonucu olarak bugün yabancı bir dilin öğrenilmesi, toplumun büyük bir kesimi için önemli hale gelmiştir denilebilir. Dil eğitimi ve öğretimine olan istek artmış, bu isteği karşılamak için de yabancı dil öğretimiyle ilgili çalışmalar da aynı oranda artmıştır. Bu çalışmalar arasında yeni yöntem

ve teknikler de denenmektedir. Araştırmacılar, ana dillerini diğer ulusların bireylerine daha kolay ve daha etkili bir biçimde öğretmek için yeni yollar bulmaya çalışmaktadır.

Yabancı dil öğretimi o dilin kurallarının ve dil bilgisi yapısının, sözcük hazinesinin ve kültürünün öğretildiği çok yönlü bir eğitim alanıdır. Nitekim Avrupa Dil Portfolyosu'nun temelini oluşturan ilkelerde, yabancı bir dili öğretirken kültürel değerlerin de yer alması ve aktarılması gerektiği düşüncesi bulunmaktadır. Gelişen dünyada her geçen gün gerekliliği artarak neredeyse bir zorunluluk haline gelen yabancı dil öğrenimi ve öğretiminde kültürel değer aktarımı son derece önemli bir konu haline gelmiştir. Siyasi, ekonomik ve sosyal koşulların her geçen gün değişmesi, kültürler arası iletişim, birleşme ve uyum gibi kavramların dil öğretim yöntemlerinin merkezine oturtulması öğretim gereçlerinin de gözden geçirilmesi gerekliliğini beraberinde getirmiştir (Eroğlu, 2015).

Sanatsal metinler, hem anadilinin zenginliklerini daha iyi kavramak isteyen bireyler için hem de başka bir dili öğrenmek isteyenler için sıkça yararlanılan kaynakların başında gelir. Yabancı dil öğreten öğretmenler ve bu alanda çalışmalar yapan araştırmacılar da öğrencilerine, öğrettikleri dili daha iyi kavrayabilmeleri için ve daha etkili bir öğretim için o dilde yazılmış sanatsal metinleri okumalarını tavsiye etmektedirler. Dil öğrenen bireylerin herhangi bir eğitmene ya da eğitim ortamına ihtiyaç duymadan kullanabildikleri sanatsal metinler dil öğrenmede büyük kolaylık sağlamaktadır. Bu sanatsal metinleri okuyan bireyler aynı zamanda o dilin sahibi milletler hakkında kültürel bilgi birikimine de sahip olmuş olurlar. Dil öğrencilerinin yapay metinlerin yerine sanatsal yapıtlarla karşılaşmaları derse karşı ilgilerini daha da artıracığı için sanatsal yapıtlar tercih edilmelidir (Kırkkılıç ve Sevim, 2012).

Yabancı dil öğretiminde sanatsal metinlerden yararlanmamak dil öğretimini birçok açıdan eksik bırakacaktır. Sanatsal metinlerden yararlanmak ise ancak düzeye göre sadeleştirme işlemleri sonrasında yapılabilir. Bu tutum kimi çevrelerce eleştirilebilir bir nitelikte olsa da ders için kurgulanan metinlerin dil öğretiminde yeterli olmayacağı ortadadır. Bu nedenle sanatsal metinler üzerinde değişiklik yaparak yabancı dil öğretimine kaynak metinler oluşturulması bir mecburiyet halini almıştır. Sadeleştirilmiş bir metnin

özgün metne olabildiğince yakın olması gerekliliği, özgün metinde yer alan sözcüksel, dilbilgisel bağlaşıklık ve bağdaşıklık görünümelerini de gerekli kılmaktadır. Bu nedenle sadeleştirmenin daha bilimsel bir nitelikte olması için, metnin sadeleştirilmesinin söz varlığı düzeyi uyarlama ya da tümceleri kısaltma olarak görülmesinin yanında, metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde yapılan bir çözümleme ve aynı ölçütler etrafında gerçekleştirilen çözümleme sonucunda elde edilen bulgularla uyumlu bir sadeleştirme işlemi asla göz ardı edilecek bir süreç olarak düşünülmemelidir (Süner, 2018).

Sanatsal metinlerin, bireylerin dil düzeylerine göre uyarlanmış halleriyle öğrencilere okutulması gerekmektedir. Bu sayede hedef dille yakınlaşmaları artacak, aynı zamanda okunan her yeni özgün metinle yeni durumların, sözcüklerin keşfedilmesi ve o dilin inceliklerinin kavranması sağlanacaktır. Nasıl ki anadilini öğrenen bireylerin yaş gruplarına uygun olarak sanatsal metinler, kitaplar okuması gerekiyorsa bir dili yabancı dil olarak öğrenen bireylerin de düzeylerine indirgenmiş kitapları ya da düzeylerine uygun yapıtları okuması gerekmektedir.

Başlangıç düzeyindeki bir dil öğrencisinin Türkçeyi sevmesinin, varsa önyargılarının kırılmasının ve ona Türkçenin doğru bir biçimde öğretilmesinin ilk basamağı olan A1-A2 düzeyinin çok iyi planlanması gerekmektedir. Eğitimin her basamağında verilecek öğelerin ve kullanılacak gereçlerin niteliğinin sağlamaştırılması ile tüm becerileri etkin biçimde öğrenci ile tanıştırmak, eğitimin en önemli öğelerinden biri olan başarıma duygusunu öğrenciye tattırmak, dil öğretiminin hedefini oluşturan esaslardan biridir (Kutlu, 2015).

Bu çalışmanın temel problemi, Türkçeyi sonradan öğrenen yabancı öğrencilerin A1-A2 düzeyinde ihtiyaç duydukları, dil düzeylerine uygun sadeleştirilmiş sanatsal metinlerin azlığıdır. Buradan hareketle çalışmanın problem alanıyla ilgili şu sorular sorulabilir:

1. Sadeleştirilmesi hedeflenen sanatsal metinler hangi özelliklere sahip olmalıdır?
2. Dil bilgisi ve anlatım özellikleri dikkate alınarak, metinselliği korunarak ve yazınsallık değeri göz önünde tutularak bir metin hangi ölçütlere göre sadeleştirilmelidir?

3. Metni sadeleştirme işleminin sonucunda, sadeleştirilmiş metin ile özgün metin kıyaslandığında ortaya nasıl bir tablo çıkacaktır?
4. Öğrenici gruplarına özgün ve sadeleştirilmiş metinle ilgili okuma ve anlamaya yönelik hazırlanan aynı sorular sorulduğunda verdikleri cevaplar arasında önemli bir başarı farkı var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen A1-A2 düzeyindeki bireyler için sanatsal metinleri sadeleştirerek okuma gereci hazırlamaktır. Sadeleştirme yapılırken Diller İçin Avrupa Ortak Çerçeve Metni incelenmiş, kazanımlar belirlenip hazırlık yapılmıştır. Çalışmanın odağı Aytül Akal'ın "Kızım, Ben Çocukken..." adlı yapıtıdır. Bu yapıt Diller İçin Avrupa Ortak Çerçeve Metnine ve Türkiye Maarif Vakfının örgün eğitim kurumları için tasarladığı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programına göre sadeleştirilmiş, okuma öncesi veya okuma sonrası alıştırmaya etkinlikleri hazırlanmıştır. Böylece yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin okuma - anlama becerilerini geliştirmek, Türk kültürünü tanımalarına olanak sağlamak, Türkçeye olan ilgilerini artırmak amaçlanmıştır. Çalışmanın diğer amaçları maddeler halinde aşağıdaki biçimde sıralanabilir:

- Bir dili öğrenecek bireylerin, o dilin gerçek ürünleri olan yapıtlarla karşılaştırılması,
- Bir dili öğrenecek bireylere daha anlaşılır ve sade bir metin sunulması,
- Dil öğrenen bireylere hedef dilin günlük konuşma dili dışında kalan yapı ve ifade zenginliğinin hissettirilmesi,
- Bir dili öğrenecek bireylere, yüzeysel anlamın ötesinde farklı anlamları görmesine ve tanımasına olanak sağlanması,
- Bir dili öğrenecek bireylere hedef dile ait kültürel zenginliğin tanıtılması,
- Türkçeyi öğrenmek isteyen bireylere Türk dilinin ve kültürünün zenginliğinin hissettirilmesi,

- Türkçenin anlatım gücünün ve söyleyiş güzelliğinin sanatsal bir yapıt üzerinden aktarılması,
- Bireylerin Türk diline ve kültürüne yönelik merak duygularının uyandırılması,
- Dil öğretmenleri ve araştırmacılara, Türkçenin Yabancı dil olarak öğretimi alanında sanatsal metinlerin kullanımının teşvik edilmesi.

1.3. Araştırmanın Önemi

Eksikliği hissedilen bir alana katkıda bulunmak için hazırlanan bu tür çalışmaların önemi ve işlevi yadsınamaz. Öğrenciler yardımcı yapıt kitabına kolaylıkla ulaşamadıkları için anadili Türkçe olan bireyler için yazılmış kitaplara, romanlara ve öykülere yönlendirilebilir; bu da anlamayı güç kılacağı için başarısızlık hissine ve öğrenmede isteksizliğe yol açacaktır. Bu sadeleştirme çalışması ile anadili okurları için yazılmış sanatsal metinler, yabancılara Türkçe öğretimi alanında da kullanılmış olacaktır. Bu ve benzeri çalışmaların sayısının artmasıyla Türkçe öğrenen bireyler düzeylerine uygun daha fazla okuma gereciyle karşılaşacak, bu sayede okuma-anlama becerileri gelişecek, aynı zamanda önemli Türk yazarları ve yapıtlarını da tanımış olacaklardır.

Düzeye uygun hazırlanan metinler üç kategoriye ayrılmaktadır. İlki, belli düzeylerde kullanılabilmesi amacıyla düzenlenmiş, basitleştirilmiş ya da kısaltılmış olanlardır. Okuduğunu anlamak ve dil öğrenicisinde güven zemini oluşturmak için çok uygundur. İkinci kategoriye hafif okuma ya da kademelendirilmiş kolay anadili okuma kitapları oluşturmaktadır. Bunlar klasik edebiyat ya da teknik içerikli olmayıp kısaltılmamış olanlardır. Son kategori ise edebiyat ve bilgi metinleridir. Bunlar hafif okuma becerisini başarılı bir biçimde edinmiş kişiler için edebiyat, yetişkin kitapları, kaynakça, tarih ve teknik ve bilgi içeren kitaplar gibi daha karışık kısaltılmamış kitaplardır.

Kategorilerin seslendiği düzeyler aşağıda sıralanmıştır:

1. Kategori: A1- A2

2. Kategori: B1-B2
3. Kategori: C1-C2

İlk kategorideki basitleştirme, kısaltma ve kolay anlaşılabilirlik için düzenleme işlemleri bu çalışmada uygulanmıştır. Bu uygulamalar esnasında A1- A2 düzeyinin gerektirdiği bağdaşıklık ve bağlaşıklık yapılarına dikkat edilmiş, öğretilmesi hedeflenen kimi sözcükler ve dil bilgisi yapıları da basitleştirilerek sezdirilmeye çalışılmıştır.

1.4. Sınırlılıklar

Bu çalışmada, sadeleştirilen metnin hedef kitlesi Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen A1-A2 düzeyindeki öğrencilerle sınırlandırılmıştır. Metin olarak ise Aytül Akal'ın “Kızım, Ben Çocukken...” adlı kitabı ile sınırlandırılmıştır. Aytül Akal'ın “Kızım, Ben Çocukken...” adlı yapıtının seçilmesinde Düzeye uygunluk, başlığın ve içeriğin ilgi çekici olması, güncel olması, sadeleştirilebilirlik noktasına yakın olması gibi ölçütler etkili olmuştur.

1.5. Varsayımlar

Bu çalışmada, Aytül Akal'ın tüm yapıtlarına ulaşılmış, örnekleme oluşturan “Kızım, Ben Çocukken...” adlı yapıtın A1-A2 dil düzeyindeki bireyler için uygun olduğu varsayılmıştır. Hedef kitlenin ise A1-A2 düzeyindeki sözcükleri, dil bilgisi yapılarını bildiği, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde ifade edilen yeterliklere sahip olduğu varsayılmıştır.

1.6. Tanımlar

Metin: Düşüncelerin, duyguların ve bilgilerin çeşitli kurallarla ve mantıklı bir biçimde oluşturduğu dilsel yapılardır. Bir metni ortaya çıkarırken bütün dil birimlerinden faydalanılmalıdır. Dil birimleri ise ses, hece, sözcük, tümce ve paragraftır. Bu dil birimleri mantığa ve kurallara uygun olarak dizilir ve metin oluşur (Güneş, 2013).

Edebî (Sanatsal) Metin: Düşüncelerin, duyguların, bilginin ve hayallerin okurda ilgi, merak ve heyecan uyandıracak biçimde yazılması ile oluşur. Ayrıca bütün bunlar oluşturulurken estetiğe de önem verilmelidir. Bu metinler sanatsal yönden güçlü olan okurlara yönelik yazılan metinlerdir. Bu metinler ayrıca çağrışım ve duygu yoğunlu bakımından zengin olan metinlerdir. Bu metinlerin bir başka amacı ise okurların farklı anlamlar çıkarabilmelerini sağlamaktır (Güneş, 2013).

Özel Metin: Özel metinler dil öğretiminde kullanılmak üzere hazırlanır. Hazırlanılışları özgün metinlere benzemektedir. Yabancı dil öğretiminde kullanılmak üzere özel olarak geliştirilmiş, doğal metinlere benzer metinlerdir. Özellikle bu amaçla yazılan ve tiyatro oyuncular tarafından seslendirilen dinleme anlama metinleri, öğretilecek dilsel içerik bağlamında örnek vermek üzere hazırlanmış metinler, alıştırma amaçlı birbirinden bağımsız tümceler (telaffuz, dil bilgisi vb. gibi) bu metin türüne örnek olarak verilebilir. (Taşkaya, 2021: 299)

Özgün Metin: Özgün metinlerin asıl amacı dil öğretmek değildir. Bu metinler dil öğreticileri tarafından öğrencilere uygulama yapmaları amacıyla tavsiye edilmektedir. Haber yazıları, mektuplar, şiirler, roman özetleri vb. bu metin türüne örnek olarak verilebilir (Coste 1982'den akt: Güneş, 2013). Özgün metinler sanatsal metinlerin aksine parçalara ayrılamaz ya da kısaltılmazlar. Bu nedenle özgün metinlerin hiç bir bölümü çıkarılmadan öğrencilere verilmesi gerekmektedir. Amaç, öğrencilerin dil gelişimlerine katkıda bulunmak ve o dile ait kültürün aktarımını sağlamaktır (Güneş, 2013).

Sadeleştirilmiş Metin: Sanatsal ya da özgün bir metnin öğrencilerin dil düzeylerine uygun hale gelebilmesi için yapılan eksiltme, değiştirme, kısaltma, dil ve anlam olarak yoğunluk azaltma işlemlerinin bütünüdür (Bakan, 2012:18).

Sadeleştirme: Dil öğrencisinin anlayamayacağı düşünülen dil birimlerinin metinden tamamen çıkarılması olabileceği gibi öğrencinin düzeyine uygun olan daha basit yapılarla değiştirilmesi şeklinde de yapılabilen işlemlerdir (Eroğlu, 2015:8).

Uyarlama: Öğrenciler için, hedef düzeylere uygun olarak okuma gereci oluşturmak amacıyla, Anadili konuşuru için üretilmiş özgün yapıtların sözcük ve dil bilgisi listelerinden yararlanılarak yeniden oluşturulmasıdır (Erdem İpek, 2018:6).

Bağdaşıklık: “Metinde yer alan her bir tümce parçası, kendinden önce ya da sonra gelen tümce parçası ya da parçalarıyla ilişki içindedir. Bağdaşıklık olarak adlandırılacak bu ilişki, tümceler üstü ilişkileri kapsar ve metnin anlamını bütünleştirir” (Yaylagül, 2015:388).

Bağlaşıklık: Metin içerisindeki dile ait öğelerin, dil bilgisi kuralları gözetilerek bir araya getirilme işlemidir (Erdem İpek, 2018:6).

Tutarlılık: “Daha çok derin yapıyla, anlam ve mantık uyumuyla alakalıdır. Metni oluşturan tüm önermelerin hiçbir kopma olmadan, anlamsal bir bütün oluşturacak biçimde birbirleriyle bağlantısı olması gerekir” (Demirci, 2014:219).

2. KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Bilgiler

2.1.1. Yabancı Dil Öğretiminde Metnin Yeri

Dil öğretimi, dilin temel dört becerisi olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin birlikte ve etkin kullanılabilmesine bağlıdır. Dil bir iletişim aracı olma özelliğiyle öğretilir. Aynı zamanda bu dört temel dil becerisinin geliştirilmesi hedeflenmelidir. Kullanılacak gereç ne kadar çok duyu organına aynı anda ulaşırsa öğrenme ve öğrendiğini uygulama da o kadar kalıcı olacaktır. Farklı bir dil öğrenmek isteyen bireyin öğreneceği dille ilgili bilgiler çeşitli yollarla karşısına çıkabilir. Bunlar yazılı ya da sözlü olabilir. Serbest okumalar ise bu yollardan sadece bir tanesidir.

Serbest okumaların bireyin dil gelişimine katkısı ise şöyle ifade edilebilir: Serbest okuma yapan bireylerin sözcük dağarcığı gelişecektir. Bunun yanında anlama ve kavrama yetenekleri de artacaktır. Sözcük dağarcığının gelişimi ile anlama arasında bir döngü vardır. Gelişmiş bir sözcük dağarcığı anlamayı kolaylaştıracaktır. Birey kolay anlayabildiği için fazla okuyacak ve bu da sözcük dağarcığının gelişmesine katkı sağlayacaktır.

Dil öğretiminde katkısı çok net bir biçimde belli olan okuma etkinliklerinin göz ardı edilmemesi, öğrencilerin dil düzeylerine ait okuma metnlerinin belirlenmesi ya da oluşturulması dil öğretiminin niteliğini artıracaktır.

Dil öğretiminde sözcük öğretimi konusunda yıllar boyu farklı yöntemler denenmiştir. Bilinmeyen sözcüklerin listeler halinde hazırlanarak öğretilmesi yerine 1950'li yıllardan sonra düz varım yönteminin ortaya çıkmasıyla birlikte yabancı dil öğretimi sürecinde sözcüklerin bir bağlam içerisinde öğretilmesinin daha etkili olacağı yönünde karara varılmıştır. 1970 sonrasında ise sözcüklerin iletişim kurulurken öğretilmesinin daha kalıcı olacağı düşünülmüştür (Demirel, 1999).

Metinler dil öğretiminde önemli bir yere sahiptir. Anadili öğretimi ve yabancı dil öğretimi için en önemli yardımcı ders gereçleridir. Yabancı bir dil öğrenirken metinler, istediğimiz zamanda, istediğimiz yerde her an ulaşabileceğimiz bir öğretici olduğu gibi, dilin işlevsel yönüne olan tanışıklığı da artırmaktadır. Herhangi bir toplumun ortak ürünü olan yazılı yapıtlar, o toplumun kültürel değerlerini yansıtmasının yanı sıra o toplumun düşünce yapısının ve duygusal yönünün de dışavurumudur. Yani sanatsal metin, aynı zamanda yabancılara Türkçe öğretimi gereği olduğunda kültürel öğelerin de bir bakıma önemli bir temsilcisi olmaktadır.

Açık (2011) da bu durumu, yabancı dil öğrencisi bireyin, hedef dili öğrenirken o kültüre ait değişik sistemlerle, düşünme ve algılamalarla karşılaşması gerektiğini ifade ederek desteklemektedir. Buradan da anlayabileceğimiz üzere, dil öğretimi metinden bağımsız düşünülemez. Teorik olarak öğrenilen dil bilgisi ve imla kuralları, sözcükler ve daha birçok öge farklı metin türleri içerisinde verilebilir.

Yabancı dil öğretiminde her metin ders gereği olarak kullanılmaya uygun olmayabilir. Bu metinlerin dil öğrencilerinin düzeylerine uygun olması gerekir. Türkçeyi ifade eden çok iyi bir metin seçilmelidir. Ayrıca bu metinler hayatın içinden de olmalıdır. Kültürel değerlerin bu metinlerin içine yedirilmiş olması gerekmektedir (Demir ve Açık, 2011). Yabancı dil öğretimi esnasında ders içerisinde kullanılacak metinlerin seçimi oldukça hassastır. Kullanılacak metnin biçiminin, dili öğreten kişilerin kendi kültürel özelliklerini ön plana çıkarıp diğer kültürleri yok sayması ya da küçümsemesi biçiminde olması istenilen bir durum değildir. Ancak dil öğretimi yapılırken kültürel öğelerin kullanılması gerekmektedir, burada kilit nokta hangi kültürel öğelerin hangi ölçüde verileceğidir.

Seçilen metnin birçok açıdan dil öğretiminde kullanımına uygun olması gerekmektedir. Kullanılacak metnin hedeflenen dil bilgisi öğelerini de barındırması gerekmektedir. Dil öğrencileri bu metinler sayesinde dili doğal bir biçimde öğrenebilecektir. Seçilen metinler bireyin sözcük dağarcığını da artırabilmelidir. Kültürel değerleri de en iyi biçimde yansıtmaları yine bu metinlerden beklenen özellikler arasındadır. (Eroğlu, 2015).

Bir dili öğretirken sanatsal metinlerin kullanılmasının olumlu katkılarını Kutad (1996) şöyle açıklamıştır:

1-Birey öğrendiği dili kullanan insanların edebiyatını ve kültürünü tanır.

2-Sanatsal metinler, ait olduğu ülkenin tarihi ile ilgili bilgiler de verir

3-Başka bir dili öğrenen birey dilini öğrendiği kültür ile kendi kültürü arasındaki farklılıkları görür ve farklılıkların zenginlik olduğunun farkına vararak hoşgörülü olmayı edinir.

4-Öğrencinin olaylara bakış açısı değişir. Eleştirmeyi, yorumlamayı ve farklı düşünmeyi öğrenir. Bu sayede birey problemlere farklı açılardan bakarak daha kolay bir biçimde çözüme ulaşmayı da öğrenmiş olacaktır.

5-Birey dil öğrenirken sanatsal metinler sayesinde ders içinde daha aktif olacaktır.

6-Öğrenci sanatsal metin üzerinde çalıştığı esnada metinde bulunan dilsel yapıları da bütünüyle kullanma olanağı bulacaktır. Bu sayede dilin en derin noktalarına ulaşabilecektir.

7-Öğrencinin öğrendiği dille ilgili okuma kalitesi değişir. Artık sanatçı-yapıt bilincine varacak ve tercihleri bilinçli hale gelecektir

8-Edilgen okurluktan etken okurluk düzeyine ulaşacak olan öğrenci, sadece anlamak ve konuşmakla kalmayacak, kendine ait düşünceleri de ifade etmeye başlayacaktır (Akt.: Erişek ve Yücel, 2002).

Şimşek (2011) yabancılara Türkçe öğretiminde okuma metinlerinin gerekliliğini şöyle ifade eder:

- *Türkçe okuma metinleri sayesinde Türk kültürü ve Türk insanının dünya görüşü Türkçeyi öğrenen bireylere aktarılır.*
- *Bu metinler sayesinde dil öğrenen bireyler hayatın içinden bir şeylerle karşılaşır ve gerçek dili doğal olarak öğrenmiş olur.*
- *Sanatsal okuma metinleri ile Türkçe öğrenen öğrencilerin sosyal zekâları da gelişir.*
- *Ayrıca okuma metinleri sayesinde bireyler olaylara ve hayata eleştirel gözle bakabilmeyi öğrenirler.*
- *Okuma metinleri sayesinde bireyler günlük hayatı ve çağdaş yaşamın gereklerini de öğrenirler.*
- *Türkçe öğrencisi birey bu metinlere her yerde ulaşabilir: Gazeteler, dergiler vb.*
- *Bu metinler sayesinde öğrenciler Türkçe yazılmış farklı metin türleriyle karşılaşır.*
- *Öğrenci, Türk dilinin zenginliğini bu metinler sayesinde özümser.*
- *Sözcük dağarcığı bu metinler sayesinde gelişen öğrencinin kavrama ve algılama kapasitesi artar.*
- *Türkçe öğrencisi, bu metinler sayesinde dilin birimleri arasında bağlantılar kurarak özelden genele ya da genelden özele doğru dil gelişimini ve öğrenimini sürdürür.*
- *Dünya görüşlerini genişleten bu okuma metinleri sayesinde öğrenciler daha kolay problem çözme ve mantıklı kararlar alma yetenekleri kazanır.*

- *Öğrenciler, dilin temel dört becerisini de bu metinler sayesinde geliştirebilirler.*

Metinlerin dil öğretiminde önemine vurgu yapan bir başka çalışmada da “Öğrencilerin başarı düzeylerinin belirlenmesi için okuduklarını anlama kapasitelerine bakmak gerekmektedir. Okuduklarını anlama kapasitelerini artırmak için şu etkinlikler yapılabilir: Resim yorumlayabilme; okunan bir masala uygun başlık bulma; bir yapıt ya da masadaki kahramanların niteliklerini, olayların yer ve zamanlarını anlayıp belirtebilme, sonucu kavrayabilme” (Kavcar, Oğuzkan ve Sever, 1995: 49) biçiminde ifade edilir. Böylece okuma etkinliğinin ve okuma sonrası yapılacak çalışmaların önemi ortaya konulmaya çalışılmış, yapılabilecek örnek etkinlikler hakkında yol gösterilmiştir.

2.1.2. Yabancı Dil Öğretiminde Metin Seçim Ölçütleri

Yabancı dil öğretimi derslerinde dört temel dil becerisinin birlikte verilmesi amaçlanmıştır. Sınıf içinde öğrenilen bilgilerin kalıcı olabilmesi için öğrenci tarafından bu bilgilerin işlevsel bir biçimde kullanılması gerekmektedir. Ayrıca verilen metinlerin günlük hayatta dil öğrencisinin karşılaşılabileceği nitelikte metinler olması gerekmektedir. Günlük dilden uzak bir metnin yabancı dil öğretimi için yeterince işlevsel olduğunu söylemek güçtür.

Yabancı dil öğretiminde metin seçerken bu metinlerde göz önünde bulundurulması gereken en önemli özelliklerden biri de öğrencinin kendisi için tamamen yabancı olan bir kültüre ait metni okumaya başlayacak olmasıdır. Bu nedenle yabancı dilde yazılmış yapıtlar öğrenciler için her zaman ilgi çekici olmayabilir. Bu okuma sürecinde iki farklı kültürün karşılaşması söz konusudur. Bunlar, okurun kendi kültürel değerleri ve metin içerisindeki kültürel değerlerdir. Bu iki kültürün karşılaşması esnasında keskin ayrımların esnetilmesi okurun metinle olan bağlantısını kuvvetlendirecektir. Bu nedenle metinlerin seçiminde iki farklı kültürün karşılaştırılması durumunda şu noktalara dikkat etmek gerekir:

- 1- *Öğrencinin kendi kültürü ile öğrendiği dilin kültürü arasındaki benzerlikler,*

2- Her iki kültürde benzer olan ancak aslında ön planda benzer gözüken geri planda ise farklılığı belirginleşen alanlar,

3- Öğrencinin kendi kültüründe olup yeni öğrendiği dil ve kültürde karşılığı bulunmayan alanlar,

4- Yeni öğrenilen dilin kültüründe ve kendi kültüründe bulunup öğrencinin deneyimlemediği alanlar (Dilidüzgün, 1995:53).

Dil öğrenmek aynı zamanda yeni ve yabancı bir kültürün de varlığından daha derin bir biçimde haberdar olmak demektir. Tapan'a göre yabancı dil öğrenmek yeni bir kültürü de öğrenmek demektir. Yabancı bir kültürü anlamak için uğraşmak ise öğrenciye bilgi ve düşünce zenginliği kazandırır ve onun ufkunun genişlemesini sağlar (Tapan, 1995: 156). Yeni bir dil öğrenmede temel amaç okuma, yazma, konuşma ve dinlediğini anlama becerilerini kazanmaktır. Ayrıca bir başka önemli konu da kültür aktarımıdır. Bir dilin sadece temel becerileri kazanılarak o dil öğrenilmiş sayılmaz. O dilin ait olduğu kültürü tanımak da önemlidir. Bir yabancı dil öğretilirken o dilin ait olduğu kültür de kendiliğinden öğretilir.

Dolayısıyla metinler seçilirken dikkat edilmesi gereken önemli özelliklerden birisi de “kültür aktarımı” konusudur. Bu konudaki daha detaylı ölçütleri ise Demir ve Açık (2011) yapmış oldukları çalışmanın sonuç bölümünde belirtmiştir. Yabancı bir dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanılacak metinlerde olması gereken özellikleri maddelerle sıralamışlardır.

1. Yabancılar Türkçe öğretiminde kültürel öğelerin aktarılması büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle aktarılacak bu öğeler dikkatli bir biçimde belirlenmelidir.

2. Aktarılacak kültürel öğeler güncel olmalıdır. Türkiye’de bile artık kullanılmayan kimi durumların güncelmiş gibi seçilip aktarılması dil öğrencilerinin çelişkiye düşmelerine neden olacaktır.

3. Seçilen kültürel öğelerin bağlamında verilmesi gerekmektedir. Bağlam dışında aktarılmaya çalışılırsa etkili bir öğrenme gerçekleşmeyebilir.

4. Seçilen metinlerin içeriğinde önceden belirlenen kültürel öğelerin olup olmadığı iyi belirlenmelidir

5. Kültürel öğeler özellikle gündelik hayatın anlatıldığı metinlerin içerisinde yer almalıdır. Aile hayatı, akrabalık ilişkileri, yeme – içme, selamlaşma, özel günler ve bayramlar vb. kültürel öğeler gündelik hayatın akışı içerisinde verildiğinde dil öğrencisi dille birlikte bu öğeleri de öğrenmiş olacaktır.

6. Edinilecek dile ait öğrenilmesi gereken kültürel öğeler dışında öğrenildiği halde söylenmemesi gereken öğeler da vardır. Bu öğelerin söylenilmemesi gereken ortamlar da öğrencilere öğretilmelidir.

7. Metnin dil öğrencilerinin dikkatini çekmesi dil öğretimi sırasında aranan bir özelliktir. Bu nedenle dikkat çekici sanatsal etkinlikleri anlatan metinler de hazırlanmalıdır. Ebru sanatı, hat sanatı, minyatür, oymacılık, karagöz geleneği vb. konularda hazırlanacak tanıtıcı metinlerin dikkat çekici özellikte olacağı düşünülmektedir.

Polat (1993) ise yabancı dil öğretiminde ele alınacak metinlerin kullanımı sırasında göz önünde bulundurulması gereken ölçütleri şöyle belirtmiştir:

- Yazınsal metinde kullanılan dil okurun ya da öğrencinin kendi dilsel düzeyinin çok üzerinde olmamalıdır. Bu gibi durumlarda okur metne karşı mesafeli bir duruş sergileyecek ve öğrencinin metni okumaya yönelik isteği olumsuz bir biçimde etkilenecektir.

- Yazınsal metnin konusunun öğrencinin kendi bulunduğu topluma, değerlerine, iç dünyasına uygun olması gerekmektedir. Ancak böyle olursa öğrencinin metni özümsemesi, metin içerisindeki kahramanların düşüncelerine katılması, metin içerisinde kendi dünyasından, kendi değerlerinden bir şeyler bulabilmesi kolaylaşacak ve metinle arasında kuracağı bağ kuvvetlenecektir.

- Herhangi bir toplumda oluşturulan her metin, içerisinde oluşturulduğu topluma dair kültürel değerler barındırmaktadır. Yabancı dil öğrencisi ise bu değerlere ilk aşamada oldukça uzaktır. Herhangi bir topluma ait bir metni okurken o topluma ait gerekli ön bilgilere sahip olmayan bir okur, metni anlamakta oldukça zorlanacaktır. Bu nedenle seçilecek metinlerdeki kültürel öğelerin hangi derecede aktarılması gerektiği dikkat edilmesi gereken özelliklerden biridir.

- Bir diğer nokta ise yazınsal metnin, öğrencinin iç dünyasını ve düşüncelerini yabancı dilde aktarabilmesine olanak verecek ve onun esinlenmesine neden olabilecek niteliklere sahip olması gerekmektedir. Kısacası metin, dil öğrencisini bir eyleme sürüklemelidir. Bu eylem, öğrencide okuduğu metne benzer metinler yazma dürtüsü şeklinde olabilir, arkadaş ortamında okuduğu metin üzerine sohbetler gerçekleştirme vb. biçimde olabilir.

Barın (2004) makalesinde bu durumu “Dil eğitimi devamlı olmak zorundadır. Bu nedenle, dünya genelinde yabancı dil eğitimi veren kuruluşlar dil öğrencilerinin düzeylerine uygun hazırlanmış okuma metinleri ve gereçleri hazırlarlar. Bunlar içinde yapıt ağırlıktadır. Ayrıca klasik yapıtların da sadeleştirilmiş halleri bulunmaktadır. Yabancı öğrencilere Türkçenin öğretilmesi alanında bu tür yapıtlara çok ihtiyaç vardır. Bu türden yapıtları da sadece bu alanda uzmanlaşmış kişiler hazırlayabilir.” şeklinde ifade etmektedir.

Yabancılar Türkçe öğretiminde metin seçim ölçütlerinden en önemlileri “düzeye uygunluk durumu, iki kültür arasındaki farklılıkların gözetilmesi, kültür aktarımı ölçütlerine uygunluk ve okuyan bireyde yazma, okuma gibi istekleri uyandırması” maddeleriyle özetlenebilir.

2.1.3. Metinlerin Sadeleştirilme Ölçütleri

Yabancı dil öğretiminde dört temel dil becerisinin gelişimini sağlamak amacıyla özgün ve sadeleştirilmiş metinlerden yararlanılır. Özgün metinlerin dil öğretimindeki kullanım amacı hedef kültürle doğrudan öğrenciyi buluşturmadır. Sadeleştirilmiş metinlerin

ana amacı ise dil öğrencisini tüm yönleriyle (düzeyi, ilgisi, ihtiyaçları, duyguları vb.) dikkate almak ve birtakım işlemlerin ardından oluşan metni öğrenciye sunmaktır. Sadeleştirme, sanılanın aksine metinde bulunan sözcükleri gelişigüzel bir biçimde atmak, sözcük sayısını azaltmaktan ibaret değildir. Sadeleştirmenin yapılabilmesi için aynı anda birçok etmenin birbiriyle olan ilişkisini dikkate almak gerekir. Diğer bir deyişle sadeleştirme; öğrenci düzeyi, bilinen sözcükler ve dil bilgisi yapılarının yanı sıra dilsel algıdan hareketle metindeki anlamsal bütünlük çerçevesinde bilmediklerinin yerine bildiklerinin kullanılması ve böylelikle esas hedef olan anlaşılma oranının yükseltilmesidir (Erdem İpek, 2018).

Yapılan çalışmalar incelendiğinde sadeleştirme sürecinde araştırmacılar tarafından *yapısal ve sezgisel* olmak üzere iki yöntemin uygulandığı görülmektedir. Bazı araştırmacılar geleneksel yöntemleri savunurken bazıları da yapısal yöntemin daha yararlı olacağı düşüncesindedirler.

Bölükbaş'a (2015) göre yapısal yöntem sadeleştirme ve dil düzeylerine göre ayrılmış metinlerle yapılır. Bireyin hedef dili iyi öğrenmesi için çok okuması şarttır. Düzeylere uygun metinler hazırlanırken de öğrencilerin hangi düzeyde hangi dil yapılarını ve sözcükleri bilmesi gerektiği konusu önceden kararlaştırılır. Yapısal yöntemde ön plana çıkan sadeleştirme yollarından biri de geleneksel okunabilirlik formülleridir. Bu formüllerde bir metnin okunabilir olması, sözcüklerde bulunan harflerin sayısı ile tümcelerde bulunan sözcüklerin sayısı ile ilgilidir. Ana dildeki uygulamaları bile tartışmalı olan bu formüllerin yabancı bir dilin öğretiminde kullanılması ayrı bir tartışma konusudur.

Okuma sürecinde asıl önemli olan nokta, metnin uzunluğu-kısalığı değil; anlaşılma oranıdır. Diğer taraftan metnin niceliğinden çok niteliğinin daha önemli olduğu tartışılmaz. Sadeleştirme çalışmalarında önemli olan sözcük sayısının korunması değil, anlamın korunmasıdır. Bu bağlamda yapısal yöntem çerçevesinde geleneksel okunabilirlik formüllerinden yararlanılması, güvenilir ve geçerli sonuçlar elde edilmesini engelleyebilir. Bu çalışmada da görüldüğü üzere bazı uzun tümcelere çok müdahale edilmezken, kısa olan ama anlaşılması güç bazı tümce yapılarına değiştirim teknikleri uygulanmıştır. Metin sadeleştirmede kullanılan bir diğer yöntem ise sezgisel yöntemdir (Erdem İpek, 2018).

Bölükbaş'ın (2015) belirttiğine göre sezgisel yöntemde metinleri sadeleştirerek okunabilir metinler haline getiren çalışmacılar, bir yabancı dil öğrencisi ile duygudaşlık kurarlar. Öğrencilerin düzeylerine göre hangi dilsel yapıları ve sözcükleri bilmeleri gerektiğini sezgisel olarak belirlerler. Bu yöntemde esas olan, öğreticinin bilgisi, birikimi ve deneyimidir. Başka bir deyişle sezgisel yöntemin çıkışı, öznel bir bakış açısından kaynaklanmaktadır.

Durmuş (2013a), düzeylere göre sadeleştirme yapma ihtiyacı hisseden alan uzmanlarının büyük oranda sezgisel yöntemi tercih ettiğini belirtmiştir. Nitekim bu yöntem; sadeleştirme yapacak öğreticiye bilgi ve deneyimlerini kullanma olanağı tanıyarak daha kullanışlı bir çalışma ortamı sunmaktadır. Ayrıca çalışma zamanı da kısalmaktadır.. Çoğu öğreticinin, derste kullanacağı metinleri sadeleştirme aşamasında sezgisel yöntemi kullanmasının altında da bu gerekçeler yatmaktadır.

Sezgisel yöntemi savunanların aksine bu yönteme karşı çıkanlar da bulunmaktadır. Alan üzerinde çalışma yapan bazı uzmanlar ise ikinci dil öğretiminde metinlerin sadeleştirilmesinin herhangi bir bilimsel dayanak olmadan yapılmaması gerektiği görüşündedir. Sözcüklerin, dil bilgisi yapılarının ve kültürel öğelerin gelişigüzel bir biçimde değiştirilmesi ya da metinden çıkarılması ve buna dair hiçbir açıklamanın yapılmaması sadeleştirme çalışmalarını bilimsellikten uzaklaştırmaktadır. Bu durum sadece öğreticilerin sezgilerinin temel alınması nedeniyle eleştirilmektedir. Bu bağlamdan hareketle günümüzde Yedi İklim Türkçe, Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe dil öğretim setleri başta olmak üzere yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanılan kitaplarda ortak bir sözcük ve dil bilgisi listesinin bulunmayışı, kitabı hazırlayan alan uzmanlarının sezgisel yöntemi kullandığını göstermektedir (Erdem İpek, 2018).

Metinlerin sadeleştirilme sürecinde kullanılan temel kavram ve terimleri Durmuş (2013b) çalışmasında şöyle belirtmiştir; *metin değiştirim (text modification)*; kaynak metin ile bu metin üzerinde yapılan bir dizi dilbilimsel değişiklik sonucunda ortaya çıkan hedef metin arasındaki ilişkiyi karşılamaktadır. Yani buradaki amaç hedef kitle olarak okurun

niteliği, beklentisi ve düzeyi göz önüne alındığında kaynak metindeki, okur tarafından anlaşılmasının güç olacağı düşünülen öğelerin, çeşitli dilbilimsel işlemlerin ardından okurun daha kolay anlayabileceği düzeye getirilmesidir. Bu işlemler esnasında okur tarafından anlaşılmasının güç olacağı düşünülen sözdizimsel yapılar ayrıştırılabilir ya da yapıların daha açık bir biçimde anlaşılabilmesi için eklemeler de yapılabilir.

“Özetleme (summarization), sadeleştirme (simplification), kısaltma (shortening, abridgement), bölme (splitting), açıklama (paraphrasing), genişletim (elaboration), birleştirme (merge), yerine koyma (substitution) düzenleme (edition), düşürme (dropping), eksiltme (ellipsis) vb. işlemler sonucunda ortaya kaynak metinden farklı yeniden oluşturulmuş (rewritten, recreated) bir metin çıkmaktadır. Burada sıralanan değiştirim işlemlerinden bazıları, başlı başına bir değiştirim türü olabilirken (örneğin özetleme, sadeleştirme, genişletim), bazıları bir ya da birden fazla değiştirim türünde karşılaşılan birer değiştirim işlemidir (örneğin kısaltma, bölme, açıklama, birleştirme, yerine koyma, düşürme, eksiltme)” (Durmuş, 2013b:293).

Yazılı metinlerde gerçekleştirilen bu ve bunun gibi işlemlere genel olarak “değiştirim” denilmektedir. Bu kavramın içerisine kaynak metin üzerine yapılan eklemeler hem de kaynak metinden çıkarılan yapılar, ayrıca kaynak metin üzerinde okurun düzey ve beklentisine göre eş ya da benzer yapıların kullanılması girmektedir. Değiştirim işleminin içerisine genişletim (elaboration) ve sadeleştirme (simplification) işlemlerinin her ikisi de girmektedir. Durmuş (2013b) çalışmasında bu iki kavramı şu biçimde açıklamaktadır: *“Genişletilmiş metinler (elaboration); Genişletme durumunda değiştirilen özgün metinden daha hacimli bir yapıt ortaya çıkar. Sadeleştirilmiş (simplified) metinlerde ise öğrencinin anlayamayacağı düşünülen dil yapılarının yerine kimi zaman daha uzun kimi zaman da daha kısa yapılar konularak metin, dil öğrencisinin düzeyine indirilmeye çalışılmaktadır. Kimi durumlarda da metnin özgün halinde bulunan ve anlamı değiştirmeyeceği düşünülen bölümler tamamen çıkarılmaktadır.*

Metin değiştirim sürecinde kullanılan teknikler; özetleme, kısaltma, sadeleştirme, genişletim, açımlama olarak sınıflandırıldığı gibi Specia (2010) da önceden belirlenmiş sadeleştirme işlemleri şöyle sıralanmaktadır:

- Sadeleştirilmemiş yapılar,
- Alıřılmadıķ ya da karmaşık sözcükleri ya da söz yapılarını, daha bilindik sözcüklerle yeniden oluşturmak,
- Deyim, kalıplaşmış söz ve konuşmacının anlaşılmayı güçleştiren bazı işaretleri gibi karmaşık yapıları daha sade olacak biçimde değiştirmek,
- Tümcelerin söz dizimini; özne, nesne, yüklem şeklinde kurallı hale getirmek,
- Edilgen yapıdaki tümceleri etken yapılı hale getirmek,
- Metindeki tümcelerin sırasını ya da yerini değiştirmek,
- Tmceleri bölmek,
- Tmceleri birleştirmek,
- Tmceleri atmak, metinden çıkarmak,
- Tümcelerin bir bölümünü, parçasını metinden atmak ya da çıkarmak (Specia, 2010'den akt.: Eroğlu, 2015).

Metinlerin sadeleştirilme sürecinde kaynak metindeki sözcüklerin somut ya da soyut olmalarına, temel ya da yan anlamda kullanılan sözcüklerin oranına, n ad, orta, fiil gibi dil bilgisel ögelerin oranına bakılarak çok sık kullanılan yapıların korunmasına azami derecede dikkat edilerek değiştirim işlemi yapılmalıdır. Sadeleştirme yapılacak metnin seçiminde fazla mecazlı ifadeler bulunmamasına dikkat edilmelidir. Bu tür tümcelerin fazlalığı metnin sadeleştirilmeye gidilmesiyle metin özgünlüğünden uzaklaşacak ve yapay bir metin havasına bürünecektir (Eroğlu, 2015).

Metnin yazıldığı alana ya da konuya göre aynı kavram alanındaki sözcükler alınarak oluşturulmuş metinler okuma zevkini artırmaktadır. Bu tür metinler üzerinde yapılacak değişikliklerde de yine değiştirilen sözcüklerin ya da yapıların aynı kavram alanından ya da

yakın bir alandan seçilecek yapı ve sözcüklerle oluşturulması metnin estetik zevkinin bozulmasını önlemek adına önemlidir.

Dilidüzgün (1995) çalışmasında özgün metinlerin amaca uygun bir biçimde kullanılabilmesi adına yapılabilecek düzenlemeleri şöyle ifade etmiştir: Metinlerin özgünlüklerini yitirmemelerine dikkat ederek önceden dersin amacına göre belli ölçüde düzenlenmeleri gerekir. Bunun için şunlar göz önünde bulundurulmalıdır.

- Özgün sanatsal metinler, sadeleştirme ya da genişletme yapılırken hedefinden uzak düşülmemelidir çünkü bu metinlerin bir iletisi vardır. Bu ileti boşlukta kalacak biçimde değiştirilip yapılmamalıdır.
- Özgün metinlerin günlük yaşamda bir karşılığı vardır. Gönderdiği iletiyi karşılayacak alıcıları vardır.
- Özgün metinlerin süregelen biçimleri dışına çıkılmamalıdır. Bu biçimsel özellikler haber metni, yemek tarifi, masal, şiir vb. biçimlerde karşımıza çıkabilir.

Kısacası özgün bir metni ders gereci olarak hazırlarken metin üzerinde yapılacak değişikliklerde metnin amacının ve iletisinin korunmasına dikkat edilmelidir. (Eroğlu, 2015). Bu çalışmada özgün metnin sadeleştirilmesi esnasında vermek istediği iletinin kaybolmamasına ve metnin uyumunun korunmasına özen gösterilmiştir.

2.1.4. Yabancılar Türkçe Öğretiminde İlkeler

Anadili ile yabancı bir dilin hem yapısı hem de öğrenme yöntemleri farklı olabilmektedir. Dolayısıyla anadili öğretimi ve yabancı dil öğretimi arasındaki benzerlikler ve farklılıklar çok net bir biçimde belirlenip uygulamalar ona göre yapılmalıdır. Doğumundan beri anadilini duyarak ve konuşarak yetişen bireylerle o dili sonradan öğrenmeye çalışan bireyler arasında elbette çok büyük farklılıklar vardır. Yabancı dil öğretiminde bu durumun farkında olunup eğitim ortamları ve uygulamaların bu özellikler dikkate alınarak planlanması gerekmektedir. Bütün bu farklılıklar yabancı dil öğretiminin de

ilkelerinin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Yabancı dil öğretiminin temel ilkeleri şunlardır:

1. *Dilin temel becerilerini oluşturma ve ilerletme,*
2. *Dilin nasıl öğretilceğine dair etkinlik planı ortaya koyma,*
3. *Basit olandan zor olana, soyut olandan somut olana sıralamasıyla öğretim yapma,*
4. *Sınıf içerisinde birden fazla duyu organına seslenecek gereçler kullanma,*
5. *Öğrencilerin ana dillerini kullanmasına izin vermeme,*
6. *Bir derste sadece bir dil bilgisi yapısını öğretme ya da sadece bir kavram alanına ait olan sözcükleri öğretme,*
7. *Öğretilenlerin karşılıklarını görmek amacıyla çarşı, sokak, pazar vb. yerlerde konuşma uygulamaları yaptırma,*
8. *Dil öğrenen bireylerin ilgisini çekerek derse katılım oranlarını artırma,*
9. *Öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklara dikkat etme ve bu farklılıklara göre yeni yöntem ve teknikler belirleme,*
10. *Öğrencilerin moral ve motivasyonunu artırıcı çalışmalar yapma (Demirel, 2010: 29-32).*

Yabancı bir dil öğretiminde uygulanan genel ilkeler ise aşağıdaki gibi sıralanabilir:

1. *Dil öğretiminde ilk olarak dinleme becerisinin ilerletilmesi, daha sonra konuşma becerisinin daha sonra da diğer becerilerin ağırlık kazanması,*
2. *Günlük hayatta sık kullanılan tümce kalıplarının ezberletilmesi,*
3. *Öğrenilen yabancı dildeki diksiyon ve söyleyiş farklılıklarının da öğretilmesi,*
4. *Basitten karmaşığa ilkesi ile hareket edilerek öğretimin yapılması,*
5. *Öğrencinin bildiği sözcüklerle yeni tümce kalıpları oluşturmalarının sağlanması,*
6. *Öğrenilen öğelerin günlük hayatta uygulamaya dökülmesi için ortam hazırlanması,*
7. *Farklı bir konuya geçmeden önce o konuyla ilgili örnekler verilmesi,*
8. *Dil öğretimi esnasında öğrencinin yaptığı hataların dönütlerinin hemen verilmesi,*
9. *Bir konunun tek bir zaman diliminde verilmesi, farklı konuların bir arada anlatılmaması,*

10. *Hedef dili öğrenecek bireylerin, o dili ana dilleri gibi konuşacak düzeye çıkmalarının amaç edinilmesi,*
11. *Dil öğretilirken aynı zamanda o dile ait kültürel öğelerin de aktarılması,*
12. *Bireyler arasındaki öğrenme farklılıklarının önemslenmesi ve bu duruma göre hareket edilmesi,*
13. *Sınıf içinde konuşma uygulamaları yapılması,*
14. *Öğreticilerin bildikleri her şeyi öğretmeye çalışmamaları,*
15. *Öğrencilere sorumluluk verilerek ders boyunca etkin olmalarının sağlanması,*
16. *Dersin eğlenceli ve ilgi çekici olacak biçimde planlanması,*
17. *Ölçme – değerlendirme çalışmalarında sadece aktarılan bilgilerden soruların sorulması (Demirel, 2010: 32-33).*

Bu ilkelerin önemi “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi” konusunda çalışmalar yapan herkes tarafından bilinmeli ve bu ilkeler doğrultusunda hareket edilmelidir. Ayrıca yabancı dil öğretimine katkı sunan farklı düşünceler de bulunmaktadır. Başkan (2006: 47), “dil laboratuvarlarının kullanımı, dinleme ve egzersiz yapma olanakları tanınması bakımından, yabancı dil öğretiminde kolaylıklar sağladığını” ifade etmiş ve yaparak yaşayarak öğrenmenin dil öğretimindeki önemini vurgulamıştır. Songün (1999: 21) de “öğrencilerin, dilin yapısını öğrenmeleri açısından, sözcükleri tümcelerden çıkarıp sözcük gruplarına ya da yeniden tümcelere dönüştürmeleri biçimindeki etkinliklere başvurulabileceği” önerisinde bulunmuş; örnek olarak da öğrencilerin değişik rollere girmesi; anahtar kartlar, dil oyunları ve drama etkinliklerini göstermiştir. Kıvrar (2000) ise çalışmasında bu alanda yapılan çalışmalara dikkat çekerek, sınıf içerisinde derslerin ilk ve son zaman dilimlerinde verilen bilgilerin ve aralıklı tekrarların olumlu sonuçlar doğurduğunu ifade etmiştir. Ayrıca derslerde farklı duyu organlarına seslenen gereçler kullanmanın da çok faydalı olduğunu dile getirmiştir.

Bir bireyin anadili dışında bir dili edinmesinde metinler büyük yer tutar. Bireyler okuma becerisi kazanarak sözcük hazinelerini zenginleştirir ve anlama becerileri de gelişir. Bölükbaş, yabancı dil derslerinde kullanılan metinlerin yapay (kurgu) ve özgün metinler olmak üzere iki ayrı başlıkta incelenebileceğini belirtmiş, yapay (kurgu) metinlerin, bir

konuda hedeflenen dil bilgisi yapıları ve sözcükleri içeren metinler olduğunu aktarmıştır. Kurgusal metinlerin amacı sadece o konuya özgü kuralları öğretmek olduğu için dil ve anlatım özellikleri bakımından gündelik dille farklılıklar gösterebilmektedir. Özgün metinlerin amacı dil öğretmek değildir. Bu metinler öğrenciyi günlük konuşma diliyle karşılaştırır (2015: 925).

Bu nedenle yabancı bir dil öğretilecek bireylere özgün metinler okutulmalıdır. Özgün metinlerin sanatsal yapıtlar içerisinde seçildiği takdirde dil öğrenecek bireyin düzeyine göre sadeleştirilmesi gerekmektedir. Bu durum başlangıç seviyesindeki dil öğrencileri için daha da gereklidir. Sadeleştirme, sözcük değiştirimi ve dil bilgisi yapılarında basitleştirme biçiminde yapılır. Bu durum her düzey için ayrı ölçütlerle gerçekleştirilir. Düzeyine göre sadeleştirilmiş metinleri okuyabilen ve anlayan bireyler hedef dili öğrenme konusunda daha istekli olacaklardır.

Durmuş da sadeleştirilmiş metinlerin öğrencilerin düzeyine uygun olarak, uzun tümcelerin bölünerek kısa tümceler şeklinde tekrar yazılması, öğrencinin bilemeyeceği düşünülen kısımların bilebileceği biçimde değiştirilmesi biçiminde yapılabileceğini ifade etmektedir. Ayrıca A1-A2 düzeylerinde sadeleştirilmiş metinlerle yapılan sınıf içi uygulamaların olumlu sonuçlarından bahsetmektedir (2013b: 1302).

Yabancılar dil öğretimi için sanatsal yapıtların sadeleştirilerek okuma metinleri haline getirilmesi Avrupa ülkelerinde de uygulanan bir tekniktir. Fransa’da, önemli sanatsal yapıtlar için, sözcüklerin kullanım sıklığı dikkate alınarak sadeleştirme çalışmaları yapılmıştır. “Sefiller romanı Fransızca olarak en çok kullanılan dokuz yüz ve bin iki yüz sözcük kullanılarak farklı metinler hâlinde yeniden yazılmış ve diğer ülkelerdeki Fransızca öğretimi için okuma kitabı hâline getirilmiştir. Fransızların en ünlü yayınevi Hachette de 227 tane sanatsal yapıtı 'Kolay Fransızca Metinler' adlı bir seride yayımlamış ve dünyada Fransızcanın öğretilmesine en büyük katkıyı sağlamıştır.” (Kahraman, 2010: 529)

2.2. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma-anlama becerisini geliştirmek amacıyla yapılan özgün ve sadeleştirilmiş metinlerin kullanımı ile ilgili araştırmalara yer verilmiştir. Bu bölüm hazırlanırken genel olarak Erdem'in (2009) yaptığı çalışmadan ve Yüksek Öğretim Kurumu'nun tez tarama sayfasından yararlanılmıştır.

Aydın (2015), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders ve Okuma Kitaplarındaki Sözcük Sıklığı ve Seviyelere Göre Sözcük Hazinesi Çalışması* başlıklı yüksek lisans tezinde, yurt içi ve yurt dışında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders ve okuma kitaplarını inceleyerek hangi düzeyde hangi sözcüklerin kullanıldığına dair saptamalarda bulunmuştur. Ardından Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni doğrultusunda hangi düzeyde hangi sözcüklerin öğretilmesi gerektiği ile ilgili sözcük listesi hazırlamıştır. Bu tez, uyarlama sürecinde göz önüne alınacak hedef sözcükleri bulundurmasından dolayı çalışmaya katkı sağlamıştır.

Bakan (2012), *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Bir Sadeleştirme Denemesi: Sait Faik Abasıyanık, Meserret Otel* başlıklı yüksek lisans tezinde, geleneksel ve metindilbilimsel sadeleştirmenin avantaj ve dezavantajlarını tartışarak Sait Faik Abasıyanık'ın Meserret Otel adlı öyküsünü B1 düzeyinde metindilbilimsel ölçütler doğrultusunda sadeleştirmiştir. Sadeleştirme sonunda öğrencilerin okuma-anlama becerilerini ölçmek amacıyla bilgi, kavrama soruları hazırlamış ve bu soruların hazırlanmasına yönelik önerilerde bulunmuştur.

Bozkurt (2011), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Bir Metin Yöntemi Çalışması* başlıklı yüksek lisans tezinde, yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin dil yeterliklerini göz önüne alarak Yavuz Bahadıroğlu tarafından yazılan “Orada Bir Köy Daha Var” ve Ömer Seyfettin tarafından kaleme alınan “Gizli Mabet” adlı öyküleri her düzeye (A1, A2, B1, B2, C1) uyarlamıştır. Çalışma kapsamında, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yararlanılan ders kitaplarından ve Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nden hareketle bir dil bilgisi şablonu oluşturmuştur.

Can (2010), *Türkçe Ders Kitaplarında Öğretim Aracı Olarak Uyarlanan Metinlerin Değerlendirilmesi* adlı yüksek lisans tezinde, MEB ve Koza Yayınları tarafından çıkarılan ilköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki uyarlanmış metinleri inceleyerek bu metinlerin özgün yapıları ile uyarlanmış yapılarını karşılaştırmıştır.

Crossley, Mccarthy, Louwerse, Mcnamara (2007) tarafından yazılan *A Linguistic Analysis of Simplified and Authentic Texts* başlıklı makalede, örneklendirilmiş ve sadeleştirilmiş metinlerin dilsel yapıları ve bu metin türlerini kapsayan dilsel özellikleri daha iyi anlamayı sağlayan özgün okuma metinleri arasındaki farklılıklar incelenmiştir. Dil yapılarını incelerken hesaplama aracı olarak Coh-Metrix kullanılmıştır. Araştırma; hem özgün hem de sadeleştirilmiş metinlerin kendine göre olumlu yönlerinin bulunduğunu, ikinci dil öğretiminde her iki metin türünün de kullanılabileceğini ortaya çıkarmıştır.

Crossley, Allen, Mcnamara (2011) tarafından yazılan *Text Readability and Intuitive Simplification: A Comparison of Readability Formulas* başlıklı makalede, dil öğrencileri için sezgisel olarak sadeleştirilmiş metinler üzerinde, psikodilbilimsel ve bilişsel okuma modellerini temel alan bir okunabilirlik formülü olan Coh-Metrix İkinci Dil (D2) Okuma endeksi ile geleneksel okunabilirlik formülleri karşılaştırılmıştır. Araştırma sonuçları, Coh-Metrix D2 Okuma Endeksi'nin geleneksel okunabilirlik formüllerinden daha etkili olduğunu göstermiştir.

Crossley, Allen, Mcnamara (2012) tarafından yazılan *Text Simplification and Comprehensive Input: A Case For Intuitive Approach* başlıklı makalede, sezgisel metin sadeleştirmenin etkileri incelenmiştir. Basitçe üç düzeye (başlangıç, orta, ileri) indirgenmiş 300 metinlik derlemin yeterlilik düzeyleri arasındaki dilsel farklılığı incelemek adına Coh-Metrix adında bir hesaplama aracı kullanılmıştır. Araştırma sonucundaki bulgular, başlangıç düzeyinde sezgisel olarak sadeleştirilmiş metinler ileri düzeydekilere oranla, anlaşılabilir girdiye bağlı daha fazla dilsel özellik içerdiği düşüncesini desteklemiştir.

Dilek (1995), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Özgün Metinlerle Çalışma Yolları* başlıklı yüksek lisans tezinde, yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin okuma-anlama becerilerini geliştirmede özgün metin kullanımının rolüne vurgu yaparak, özgün metinlerin nasıl kullanılabileceğini örnekler ile açıklamıştır.

Dilidüzgün (1995), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazınsal Metinler* adlı yüksek lisans tezinde, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde seçilecek sanatsal metinlerin özelliklerine değinerek Türkçe Öğrenelim ve Türkçe Öğreniyoruz I adlı kitapların metinlerini incelemiştir.

Durmuş (2013), *Metin Değiştirimin Dilbilimsel Süreçleri Üzerine* başlıklı makalesinde, metin değiştirim alanındaki temel kavram ve terimleri açıklayarak metin değiştirim işleminin kimler için yapılabileceğini alandaki temel kaynaklardan hareketle değerlendirmiştir. Bu bilgilere ek olarak metin değiştirim işleminin dilbilimsel süreci üzerine tespitlerde bulunarak metin değiştiriminde söz ve sözdizimi boyutunu ana hatlarıyla ortaya koymuş ve alana katkı sağlamıştır.

Durmuş (2013), *İkinci/Yabancı Dil Öğretiminde Özgün ve Değiştirilmiş Dilsel Girdi Üzerine* başlıklı makalesinde, yabancı dil öğretiminde kullanılan metinlere değinmiştir. Çalışmada, okuduğunu anlamanın önemi, özgün ya da değiştirilmiş metinlerin seçimi ve değiştirim türleri ele alınmıştır.

Durmuş (2013), *İkinci / Yabancı Dil Öğretiminde Sadeleştirilmiş Metin Sorunları Üzerine* adlı çalışmasında, sadeleştirme sürecine egemen olan yaklaşımlar ve sadeleştirmenin bilimsel aşamalarına dair önemli görülen noktalara belirli sorular aracılığı ile değinmiş, bu bağlamda alanda çalışma yapmak isteyenlere temel bir kaynakça sunmuştur.

Erdem İpek (2018), *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metin Dilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Mustafa Kutlu'nun Ya Tahammül Ya Sefer İsimli Hikâyesinin Sadeleştirilmesi* başlıklı yüksek lisans tezinde öyküleri, Türkçeye yeni başlayan yabancı öğrenciler için A1

ve A2 düzeyine uygun bir biçimde uyarlamıştır. Türkçe öğrenen yabancı öğrencilere metni sorular yoluyla uygulamış sonuçlar ve bulgular değerlendirilmiştir.

Eroğlu (2015), *Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Ömer Seyfettin'in Üç Nasihat Hikayesinin Yabancılar Türkçe Öğretimi İçin Sadeleştirilmesi* adlı yüksek lisans tezinde, Ömer Seyfettin tarafından kaleme alınan Üç Nasihat adlı öyküyü metindilbilimsel ölçütler doğrultusunda B2 düzeyine uygun olarak sadeleştirmiştir. Bu tez, uyarlama sürecinde yararlanılacak metindilbilimsel ölçütleri bulundurmasından dolayı çalışmaya katkı sunmuştur.

İpek (2016) tarafından yazılan *Yakup Kadri Karaosmanoğlu Öykülerinin B1 Düzeyine Türkçe Öğretim Materyali Olarak Uyarlanması* başlıklı yüksek lisans tezinde; Yakup Kadri Karaosmanoğlu'ya ait Zeynep Kadın, Beyhude Bir İntihar ve İstanbul'da Üç Gece adlı öyküler B1 düzeyine uyarlanmıştır. Çalışmada öykülerin önce özgün metni, hazırlanan metin altı sorular ile öğrencilere uygulanmış, ardından aynı metin altı sorular çerçevesinde uyarlanmış öyküler öğrencilere verilerek soruları cevaplamaları istenmiştir. Her iki uygulamanın sonuçlarından hareketle uyarlanmış metinlerin, özgün yapılarına oranla öğrencilerin okuduğunu anlama becerileri üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Kaya (2018), *Dokuzuncu Hariciye Koğuşu Ve Yılkı Atı Adlı Eserlerin Yabancılar İçin A2 Düzeyine Uyarlanması* başlıklı doktora tezinde söz konusu yapıtları A2 düzeyine uyarlamış. Ayrıca metinlerin özgün hallerinde ve sadeleştirilmiş hallerinde bulunan sözcük türlerinin sıklıklarını ve tümce yapılarının çeşitliliğini tespit etmiştir.

Kaymaz (2018), *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Sabahattin Ali'nin Apartman ve Köpek İsimli Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uygun Sadeleştirme Çalışması* başlıklı yüksek lisans tezinde Sabahattin Ali tarafından kaleme alınan "Apartman" ve "Köpek" adlı öyküleri, Türkçeye yeni başlayan yabancı öğrenciler için A1 ve A2 düzeyine uygun bir biçimde uyarlamıştır.

Kutlu (2015), *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin'in Kaşığı ve Perili Köşk Adlı Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması* başlıklı yüksek lisans tezinde, Ömer Seyfettin'in "Kaşığı" ve "Perili Köşk" adlı öykülerini metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde A1, A2 düzeyine uyarlamıştır. Bu uyarlamaya ek olarak yardımcı okuma kitaplarının hazırlanması ve özgün metinlerin oluşturulması adına örnek öykülere okuma anlama becerisini ölçen sorularla birlikte etkinlikler hazırlamıştır.

Kutlu (2021), *Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Peyami Safa'nın Öykülerinin A2 seviyesine uyarlanması*, başlıklı doktora tezinde, Peyami Safa'nın "Mişon'un Definesi", "Esrarlı Köşk", "Elmaslar İçinde", "Kaybolan Adam" adlı öykülerini metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde A1, A2 düzeyine uyarlamıştır. Bu uyarlamaya ek olarak öyküleri sözcüksel ve dilbilimsel olarak incelemiştir.

Süner (2018), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazınsal Metinlerin B1 Düzeyine Uyarlanması: Eskici Örneği* başlıklı yüksek lisans tezinde öyküleri, Türkçeye yeni başlayan yabancı öğrenciler için B1 düzeyine uygun bir biçimde uyarlamıştır.

Şimşek (2011), *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Okuma Metinleri ve Yardımcı Okuma Kitapları Üzerine Bir Araştırma* adlı yüksek lisans tezinde, okuma metinleri ve yardımcı okuma kitaplarının nasıl olması gerektiği hakkında öneriler sunmuştur. Bu bağlamda Gazi Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanan ders kitaplarındaki okuma metinlerini ve yardımcı okuma kitaplarını incelemiştir.

Yıldırım (2013), *Yeni Türk Edebiyatı Metinlerinin A1-A2 Düzeyine Uyarlanması ve Çalığı Örneği* başlıklı yüksek lisans tezinde, Reşat Nuri tarafından kaleme alınan "Çalığı" adlı romanı, Türkçeye yeni başlayan yabancı öğrenciler için A1 ve A2 düzeyine uygun bir biçimde uyarlamıştır. Tezin son kısmına ise A1 ve A2 Türkçe-Türkçe sözlük eklemiştir.

3. YÖNTEM VE UYGULAMA

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmanın iki adımı vardır. Birincisi, Aytül Akal'ın “Kızım, Ben Çocukken...” adlı yapıtının A1-A2 düzeyine uygun olup olmadığını belirlemektir. İkinci adımı ise bu yapıtta bulunan A1-A2 düzeyine uygun olmayan dil yapılarının ve sözcüklerin değiştirilmek ya da metinden çıkartılmak yoluyla söz konusu dil düzeyindeki öğrencilere göre sadeleştirilip öğretim gereci haline getirilmesidir.

Çalışmanın ilk adımında, yapıtın dil ve anlatım özelliklerinin A1-A2 düzeyine uygun olup olmadığı belirlenmiştir. Belirleme yapılırken tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte olmuş ya da günümüzde devam eden bir durumu olduğu haliyle tasvir etmeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır. Tarama modelinin amacı gözlemek ve incelemek yoluyla bilimin tasvir etme özelliğini ortaya koymaktır (Karasar, 2009: 77). “Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir” (Karasar, 2009: 79).

Aytül Akal'ın yapıtları tarama modeli ile incelenmiş ve bu yapıtlardan A1-A2 düzeyi için sadeleştirmeye uygun olanları seçilmiştir. Araştırmanın ikinci adımında ise; Aytül Akal'ın seçilen yapıtı A1-A2 düzeyine göre sadeleştirilmiş, bu metinler sınıf içi örnek uygulamalarla desteklenmiş ve dil öğretiminde destek okuma metinleri olarak hazırlanmaya çalışılmıştır. Sadeleştirme sırasında Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metninde yer alan kazanımlar ve Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti'nde yer alan A1-A2 düzeyi dil bilgisi yapıları temel alınmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evreni, Aytül Akal'ın yapıtları; örnekleme ise Aytül Akal'ın “Kızım, Ben Çocukken...” adlı yapıtıdır.

3.3. Verileri Toplama Teknikleri

Araştırmanın temelini belge incelemesi yöntemi oluşturmaktadır. Veriler bu yöntemle toplanmıştır. Bu bağlamda süreç “Belgelere ulaşma, belgelerin özgünlüğünü kontrol etme, belgeleri anlama, veriyi yorumlama, veriyi kullanma” sıralamasıyla yürütülmüştür (Forster, 1995’ten Aktaran, Yıldırım ve Şimşek, 2011:193). Çalışmada kullanılan belgelerin türü, kapsamı, çeşitliliği tespit edildikten sonra söz konusu belgelerin toplanması aşamasına geçilmiştir. Belgelerin özgün olmasına özellikle dikkat edilmiş, mümkün olduğunca geniş bir kaynak taraması yapılmıştır.

Araştırmada yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili alan araştırması yapılmış, alanla ilgili olarak tespit edilen belgeler temin edilmiştir. Alan yazın taranarak kitaplar, tezler, makaleler ve konferans bildirileri elde edilmiş; Aytül Akal’ın yapıtları incelenmiş ve A1-A2 düzeyindeki öğrencilerin okuma anlama becerileri dikkate alınarak “Kızım, Ben Çocukken...” adlı kitabı seçilmiştir. Yapıt sadeleştirilip uyarlanırken Yunus Emre Enstitüsü kitapları incelenmiş ve kitaplardaki kazanımlarla Avrupa Dil Portfolyosunda yer alan kazanımlar göz önünde bulundurulmuştur. Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni ve Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Seti A1-A2 düzeyi kazanımları dikkate alınarak incelenmiştir.

Yapıtın yabancı dil öğretimi sürecinde bir öğretim gereci olarak kullanılabilmesi ve en uygun olanın seçilebilmesi için dil, içerik, yapı, kültür gibi öğeler göz önünde bulundurulmuştur. İnceleme sonucunda Aytül Akal’ın “Kızım, Ben Çocukken...” adlı kitabı söz konusu süreçte kullanılmak üzere seçilmiştir. Bu yapıtın seçilmesinde dil, anlatım, kültür, sosyal yaşantı gibi öğelerin yanı sıra olay örgüsü, betimsel anlatıların yoğunluğu; dil öğrencisinde merak uyandıracak ve onu bu süreçte isteklendirecek okuma, anlama, yorumlama, süreçlerini harekete geçirecek yeterliliğe sahip olması belirleyici olmuştur. Olay örgüsünün özellikle merak duygusunu üst düzeye çıkaracağı düşünülmektedir. Ayrıca yapıtın okuru olayın sonu hakkında çıkarımlarda bulunmaya yönlendireceği varsayılmaktadır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde en çok kullanılan gereçlerin başında okuma metinleri gelmektedir. Okuma metinlerinin büyük bir kısmı dil öğrencilerinin öğrenme düzeylerine uygun olarak yeniden oluşturulmuş bir kısmı da hazır sanatsal metinlerin, dil

öğrencilerinin düzeylerine indirgenmesiyle oluşturulmuş metinlerden oluşmaktadır.

Sanatsal metinler; metinlerin o anadili konuşan bireylere göre yazılması, güncellikten uzak olduğu düşüncesi, dil bilgisi açısından karmaşık bir yapıda olması, yoğun bir biçimde mecaz anlam içermesi ve dil öğrenen bireylerin düzeyine indirgenmesinin zor olması gibi nedenlerden dolayı yabancı dil öğretim sınıflarında temel düzeyde kullanılan Türkçe öğretim gereçleri arasında kendine yer bulamamaktadır. Ancak sanatsal bir yapıtın dil öğrenen bireylerin düzeylerine uygun bir biçimde sadeleştirilmesiyle:

- Türkçenin sanatsal gücünü ve köklü yapısını ortaya koyma,
- Türkçenin anlatım gücü ve söyleyiş güzelliğini sanatsal yapıtlar üzerinden aktarma,
- Türkçeye ait kültür aktarımı sağlama,
- Dilin canlılığını ortaya koyma,
- Kültürel merak uyandırma,
- Dilin ve kültürün değişmez kalıplarını (deyim, atasözü) öğretme, gibi öğelerin ön plana çıkarılması; Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sürecine katkı sağlayacaktır.

Sanatsal metinlerin A1-A2 düzeyinde, özgün halleri ile yabancılara Türkçe öğretiminde bir gereç olarak kullanılması son derece güçtür ve bu durum, birtakım okuma - anlama - yorumlama güçlüklerini de beraberinde getirmektedir. Söz konusu okuma-anlama-yorumlama güçlükleri, sanatsal metinlerin anadili konuşucularına yönelik hazırlanmasından kaynaklanmaktadır. Yabancılara Türkçe öğretiminde dil ile birlikte kültür aktarımı meselesi de son derece önemlidir. Hedef dilin kültürünü yansıtan esas öğelerden olan sanatsal metinlerin yabancılara dil öğretiminde bir gereç olarak kullanılabilmesi için hedef dili öğrenenlerin düzeylerine uygun bir biçimde birtakım metinsellik ve basitleştirme ölçütleri göz önünde bulundurularak yeniden düzenlenmesi ve yabancı dil öğretiminde yararlanılabilecek bir duruma getirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Bu araştırmada, veri toplama aşamasında Aytül Akal'ın "Kızım, Ben Çocukken..." adlı yapıtı yabancılara Türkçe öğretiminde A1-A2 düzeyi öğrencilerinin öğrenme düzeylerine uyarlamak amacıyla seçilmiştir. Yapıt seçilirken alanda ders veren uzmanların

görüşüne de başvurulmuştur. Bu yapıtın seçilmesinde ayrıca şu özellikler etkili olmuştur:

- Türk dil ve yazın tarihinde önemli bir yazar olan Aytül Akal'ın kaleminden çıkan önemli bir metin olması.
- Türk kültürü, geleneği ve yaşam biçimine ait öğeler barındırması.
- Türkçeyi sanat ve estetik yönünden iyi bir biçimde yansıtması.
- Evrensel konulara değinmesi ve evrensel mesajlar içermesi.
- Türk sosyal hayatından ve aile yapısından kesitler sunması.
- Hayal gücünü geliştirecek öğeler barındırması.
- Toplumun ortak değer yargılarını ifade etmesi.
- A1-A2 düzeyine uyarlanabilecek biçimde dil anlatım ve dil bilgisi yapılarına sahip olması,
- Okunabilirlik düzeyinin kolay olması.

Türkçe öğretiminde kullanılan metinleri incelediğimizde genellikle evrensel öğelerin ön plana çıkarıldığını, yerel öğelerin ise geri planda kaldığını görmekteyiz. Bu çalışmada ise hem evrensel hem de ulusal değerleri bir arada bulunduran yapıtlar seçilmeye çalışılmıştır. Bunun başlıca nedeni olarak da dil öğrenen bireylerin, öğrenmekte oldukları dilin evrensel öğeler içeren yapıtlarını okumak istedikleri kadar o dil ve kültürün sahibi olan toplumun hayata bakış açısını, sosyal ilişkilerini, sanat ve estetik anlayışlarını yansıtan metinlerini de okumak ve o kültüre ait çok önemli özellikleri öğrenmek istedikleri söylenebilir. Dil öğrenen bireylerde ortaya çıkan bu istek, dil-kültür etkileşiminin doğal sonucudur. “Kızım, Ben Çocukken...” kitabı Türk yaşam tarzından kesitler sunmakla birlikte evrensel mesajlar da vermektedir.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmanın temel problemi doğrultusunda, örnek olarak seçilen yapıtın sadeleştirilmesi sonucunda ortaya çıkan veriler yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde geçerliliği kabul edilmiş ilkelerle birlikte kuramsal çerçevede bahsedilen dil öğretim yöntem ve teknikleri, Avrupa Dil Gelişim Dosyası ölçütleri ve metin dilbilimsel ölçütler bağlamında analiz edilmiş ve değerlendirilmiştir.

Türkçeyi yabancı dil olarak öğretmek amacıyla hazırlanan Yunus Emre Enstitüsü Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı ve Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nden yararlanılarak oluşturulan düzeylere göre bireylerin bilmesi gereken dil yapıları belirlenmiş ve sadeleştirmeler bu ölçütlere göre yapılmıştır. Aynı zamanda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında kullanılan ders kitaplarındaki sözcüklerden hareketle oluşturulmuş, öğrencilerin düzeylere göre baskın olmaları gereken sözcükler belirlenmiş ve sadeleştirme işlemi bu sözcüklere göre yapılmıştır. Ortak Başvuru Metninde dil düzeyleri Temel Düzey Kullanıcı (A1/A2) dil düzeylerinin özellikleri ise şöyledir: (MEB, 2009)

“A1 Düzeyi (Giriş ya da Keşif - Breakthrough), dilin kişisel amaçla kullanımında en temel düzeydir öğrenenin basit karşılıklı etkileşim yapabileceği düzey— kendisi, yaşadığı yer, tanıdığı kişiler ve sahip olduğu eşyalarla ilgili basit sorulara yanıt verebilir ve soru sorabilir; kendisiyle ilgili ya da kendisine yabancı olmayan alanlarda kalıplaşmış anlatımlar ve ayrıcalıklarla yetinmeksizin basit sözcelerle konuşmaya katılabilir ve aynı biçimde yanıt verebilir.”

“A2 Düzeyi (Ara düzey ya da iletişimden kopmama), Toplumsal ilişkileri gösteren betimleyicilerin birçoğu burada yer alır. Toplumsal ilişkiler: gündelik nezaket ve seslenme biçimlerini kullanması; birisini karşılaması; ona kendisiyle ilgili haberler sorması ve yanıtına tepki vermesi; çok kısa bir alışverişi başarıyla sonuçlandırması; mesleği ve boş zaman etkinlikleri üzerine soruları yanıtlaması ve aynı türden sorular sorması; davet etmesi ve bir davete yanıt vermesi; yapmak istediği şeyleri, yeri tartışması ve gerekli düzenlemeleri yapması; öneride bulunması ve bir öneriyi kabul etmesine dayanır. Dışarı çıkmalara ve yer değiştirmelere ilişkin betimlemelerle de burada karşılaşılır; yabancı bir ülkede yaşayan yetişkinlere yönelik bu düzeyin aktarımsal özelliklerinin yalınlaştırılmış biçiminin özellikleri arasında: bir mağazada, postanede ya da bankada yapılan basit bir alışverişi başarıyla sonuçlandırmak; bir yolculuk hakkında bilgi edinmek; toplu taşıma araçları: (otobüs, tren ve taksiden) yararlanmak, temel bilgilere ilişkin sorular sormak, yol sormak ve göstermek, bilet almak; gündelik yaşam için gerekli ürün ve hizmeti sağlamak ve istemek.”

Bireylerin dil düzeylerine göre, metinlerin türü ve dil yapısı da değişmektedir. Dil düzeyine göre bir metin bulabilmek için kurmaca bir metin oluşturmak ya da özgün bir metni sadeleştirmek gerekir. Kurmaca metinlerde sadece derse yönelik dil bilgisi yapıları ve dil kullanımları olduğu için özgün metinlerle çalışılması dil öğretiminde daha etkili olduğunu söyleyebiliriz. Bu konudaki görüşlere giriş bölümünde de değinilmiştir. Metin oluşturulurken ayrıca Bölükbaş (2015), “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Metinlerinin Dil Düzeylerine Göre Sadeleştirilmesi” adlı makalesinde metinlerin nasıl sadeleştirileceği ile ilgili görüşler sunmuştur. Çalışmada bunlardan da yararlanılmıştır.

Özgün metinler üzerinde sadeleştirme yapılmadan öğrenciye sunmak olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Özellikle A1- A2 düzeyinde anlama sorunlarına neden olmaktadır. Bu durum öğrencilerde isteksizliğe ve ümitsizliğe neden olmaktadır. “Özgün metinlerin ders malzemesi olarak kullanılabilmesi için metinlerin öğrencilerin düzeyine uygun bir biçimde uyarlanması büyük önem taşımaktadır.” (Bölükbaş, 2015: 926-927).

Bu çalışmada başlıca yararlanılan sadeleştirme yöntemi *değiştirmedir*. Bu yöntemde temel olan, dil öğrencilerinin dil düzeylerinin üzerinde olan kimi dil bilgisi yapıları ve sözcüklerin öğrenci dil düzeyine uygun olanlarıyla değiştirilmesidir. Değiştirme yöntemleri aşağıda belirtilmiştir.

1. Sözcüksel değiştirme:

- a. Çok fazla kullanılmayan sözcükler yerine daha sık kullanılan ve güncel olan sözcüklerin tercih edilmesi.
- b. Tümceden bazı sözcük ya da ifadelerin çıkarılmasıyla yoğun yapının seyrekleştirilmesi.
- c. Anlama kolaylık katmak amacıyla tümceye yeni sözcükler ve ifadeler ekleme.

2. Sözdizimsel değiştirme:

a. Bir tümcenin öğrencinin anlayabileceği hale getirmek amacıyla devrikse kurallı, birleşikse basit hale getirilmesi. Bunu yaparken de sözcüklerin ve sözcük gruplarının yeniden sıralanması.

b. Uzun ve karmaşık tümcelerin kısa tümcelere dönüştürülerek bölünmesi. Bağlı, sıralı ya da bileşik tümcelerin basit tümcelere dönüştürülmesi.

c. Anlamayı kolaylaştırmak amacıyla ayrı tümcelerin neden-sonuç, amaç-sonuç, zıtlık vb. anlamı taşıyan bağlaçlarla birleştirilmesi.

3. Sözcüksel-sözdizimsel değiştirme:

a. Metni küçültmek için sözcük tekrarlarının ve benzer ifadelerin olmamasına dikkat etme.

b. Dil bilgisi yapısı, kurgu ve anlam bakımından karmaşık olan tümceleri yeniden oluşturma.

c. Örtük ya da tam belirgin olmayan tümce anlamlarını belirgin kılmak için tümceye eklemeler yapma.

4. Biçimsel değiştirme:

Dil öğrencilerinin düzeyine göre anlamalarını daha kolay hale getirmek amacıyla metnin parçalara ayrılması ya da bağlaçlarla iki ayrı metin parçasının tek bir yapı haline getirilmesidir. Metin uyarlama, yabancı dil öğrencilerinin hedef dilde okudukları bir metni daha iyi anlamalarını sağlamak amacıyla yapılan sözdizimsel ve sözcüksel değişimlerdir. (Ellis, 1993; Hill, 1997; Young, 1999; Akt. Bölükbaş, 2015: 928).

Çalışmada “Sınıf İçerisinde Uygulanabilecek Etkinlikler” başlığı altında A1-A2 düzeyindeki bireylerin öğrenme düzeylerine uygun olan etkinlikler hazırlanmıştır. Bu etkinlikler, bireylerdeki anlama-yorumlama yeteneklerinin artmasını sağlayacak ve öğrenmelerin kalıcı olmasına yardım edecektir.

4. BULGULAR VE YORUM

4.1. “Kızım, Ben Çocukken...” Kitabının A1-A2 Düzeyine Göre Sadeleştirilmesi

Tüm tümceler numaralandırılmıştır. Numaralandırılan tümcelerin özgün halleri üstte, sadeleştirilmiş halleri onun altında ve sadeleştirme çözümlemesi de parantez içlerinde verilerek gerçekleştirilen sadeleştirme işlemleri basamaklarla belirtilmiştir. Tümcelerdeki değişiklikler öğrenci düzeyine uygunluk ve özgün metin anlamını koruma ilkeleri çerçevesinde yapılmıştır. Yapıt sadeleştirilirken belirlenen ana hedefler: A1- A2 düzeyi kazanımları ve öğrencilerin metni anlamlandırarak okuma becerisini geliştirmesidir. Sözcüklerin A1- A2 düzeyine uygun olup olmadığı Aydın'ın (2015) yaptığı çalışma incelenerek ve Ortak Başvuru Metnindeki ölçütler göz önünde bulundurularak belirlenmiştir. Ayrıca metindeki dil bilgisi kazanımlarının sezdirilmesi ve söz varlığının kazandırılması da amaçlanmıştır.

Kitap on bölümden oluşmaktadır. Bütün bölümlerin ayrıntılı sadeleştirme çözümlemesine bu çalışmada yer verilmiştir. Yapıtı sadeleştirme sürecinde ayrıca dikkat edilen noktalar aşağıda belirtilmiştir:

- *Tümcelerden sözcük çıkarımı ve tümce kısaltma işlemlerinden mümkün olduğunca kaçınılmış, düzey ölçütleri çerçevesinde kalmaya özen gösterilmiştir.*
- *Metinlerdeki numaralandırılmış tümcelerin tamamı incelenerek sadeleştirilmiştir.*
- *Tümcelerdeki değiştirim ve çıkarımlar metinsellik ölçütleri ışığında düzey kazanımları gözetilerek ve anlama odaklanarak gerçekleştirilmiştir.*
- *Metnin sadeleştirilmesinde belirleyici etken olan A1-A2 düzeyi kazanımları*

ile dil bilgisi yapılarının ve sözcük hazinesinin de kazandırılması hedeflenmiştir.

- Sadeleştirme esnasında iletinin bağlamının korunmasına özen gösterilmiştir.
- Uzun sıralı ve bağlı tümceler ile zarf fiillerle bağıntı oluşturan tümceler, düzey kazanımları ve çerçeve metinde yer alan okuma becerilerini yerine getirmek adına iki ayrı tümce haline getirilmiş veya basit tümce olarak yapısal değişikliğe gidilmiştir.
- Yapılan tüm sadeleştirme işlemlerinde kurallı tümce yapısı sağlanmaya çalışılmıştır.
- Sıfatların değiştiriminde aynı anlamı sunacak sözcük alanından seçim yapılmıştır.
- Zarfların çoğu, düzey dil bilgisi kazanımlarının üzerinde olduğundan mümkünse düzeye uygun tek sözcükten oluşan zarflarla değiştirilmiş, metinden çıkarılanlar için ise tümce basit hale getirilerek iki tümce yapısı oluşturulmuştur.
- Metinde yer alan değiştirim öğeleri düzey kazanımları kapsamındaysa korunmuş, değilse ölçütler ışığında değiştirim sağlanmıştır.
- Metindeki eksilteli kullanımlar, düzey kazanımları çerçevesinde değerlendirilmiş, yabancı öğrenciler için bazı tümcelerdeki örtük anlam görünümünü açıklığa kavuşturmak amacıyla tamamlama yapılarak anlaşılabilirlik sağlanmaya çalışılmıştır.
- Tümceler arası bağıntı durumları her aşamada dikkate alınmış, tümceler birbirleriyle kurduğu bağlantıların anlama ulaşmada önemli olduğu düşünülmüş ve tümce bağlantıları sağlanmaya çalışılmıştır.
- Özgün metindeki bağlaçların işlevlerine, kullanım yerlerine ve kullanılış biçimlerine bağlı kalınmaya çalışılmış, sadeleştirme sürecinde birleşik tümce yapılarına bağlayıcı öge eklemesi yapılmıştır (Kutlu, 2021).

KIZIM, BEN ÇOCUKKEN...¹

Anne, Sen Çocukken

1. **Özgün Tümce (ÖT):** Şu çocuklara şaşıyorum.

Sadeleştirilmiş Tümce (ST): *(Özgün tümce korunmuştur.)*

2. **ÖT:** Seyrettikleri de doğru dürüst bir konu olsa bari.

ST: İzledikleri de güzel bir program olsa bari.

(Düzeyin +1 üzerinde ve öğrenmede hedef olan “bari” ifadesi korunmuş, düzey üzerinde olan “doğru dürüst bir konu” ifadesi “güzel bir program” ile “seyret-“ ise “izle-” ile değiştirilmiş, anlamı kolaylaştıracak yapı sağlanmıştır.)

3. **ÖT:** Belgesel, bilgi yarışması programı falan...

ST: Belgesel veya bilgi yarışması programı gibi bir program olsaydı.

(Eksilteli ifade tamamlanmıştır.”falan” sözcüğünün anlamı açık hale getirilerek “gibi bir program” ifadesi eklenmiştir.)

4. **ÖT:** Nerede? Neymiş o: Bayılta Rüzgârlar! Hiç böyle film mi olur?

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

5. **ÖT:** Dizinin sonu gelene kadar ben yaşlanıp öleceğim, filmin sonu çocuklara miras kalacak.

ST: Dizinin sonu gelene kadar ben yaşlanıp öleceğim. Dizinin sonu çocuklara miras kalacak.

(Birleşik yapı tümce iki tümce haline getirilmiştir. İlk tümcede “dizi” kullanıldığı için ikinci tümcede de bu kullanım tercih edilmiştir.)

6. **ÖT:** Büyük kızın yapacak dersi yok mudur acaba?

¹ Başlıkta ve alt bölümlerin başlıklarında kullanılan sözcükler düzeye uygun olduğu için ve eserin içeriği hakkında bir önsezi sağladığı için özgün halleri korunmuştur.

ST: Büyük kızın acaba ödevi yok mu?

(Tümce kurallı hale getirilmiştir. “yapacak ders” ifadesi düzeye uygun “ödev” ile değiştirilmiştir.)

7. ÖT: Vardır da, şimdi televizyon karşısında otururken dersten söz etsem hepten soğur.

ST: Vardır da, şimdi televizyon izliyor. Ödevini yap dersem dersten iyice uzaklaşır.
(Birleşik yapılu uzun tümce iki kısa tümce haline getirilmiştir. Düzeye uygun olmayan yapılarda anlam bozulmadan değiştirim ve çıkarım yapılmıştır, “soğur” ifadesi düzeye için daha uygun olan “uzaklaşmak” ile değiştirilmiştir.)

8. ÖT: Dikkatini televizyondan alacak başka cazip şeyler sunmalıyım.

ST: Dikkatini televizyondan alacağım. Başka ilginç şeyler sunmalıyım.
(Birleşik yapılu tümce iki tümce haline getirilmiştir. -malı gereklilik kipi +I düzey üstü kazanım olarak görülmüş ve korunmuştur. “cazip” sözcüğü düzeye uygun “ilginç” sözcüğü ile değiştirilmiştir.)

9. ÖT: Ne olabilir?.. Ne olabilir?.

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

10. ÖT: Biz annelerin de amma yaratıcı bir beyni olması gerekiyor!

ST: Biz annelerin çok zeki olması gerekiyor!
(“amma yaratıcı bir beyni” ifadesi düzeye uygunluk bakımından daha sık kullanılan ve anlamı karşılayan “zeki” ifadesiyle değiştirilmiştir.)

11. ÖT: “Kızım mutfağa gelsene biraz.

ST: Kızım mutfağa gelsene.
(“biraz gelmek” ifadesi düzey üzeri mecazlı anlam içeren bir kullanım olduğu için “biraz” tümceden çıkarılmıştır.)

12. ÖT: Birlikte hamur açalım.”

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

13. **ÖT:** “Hamur açacağız da ne olacak anne?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

14. **ÖT:** “Kurabiye, çörek, kek falan yaparız.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

15. **ÖT:** “Anne, söylediklerinin hepsi karşıdaki pastanede satılıyor.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

16. **ÖT:** Üstelik senin yaptığından daha ucuz.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

17. **ÖT:** “Benim çocukluğumda mutfak işine bayılırdık.”

ST: “Benim çocukluğumda biz mutfak işini çok severdik.”

(Fiili kimin yaptığını açıkça belirtmek için “biz” zamiri eklenmiştir, “bayılmak” ifadesi düzeye uygun “çok sevmek” ile değiştirilmiştir.)

18. **ÖT:** “Hele hamur açmaya...”

ST: “Hamur açmayı çok severdik.”

(Eksilteli ifade “çok severdik” sözcük grubu eklenerek giderilmiş, “hele” ifadesi tümceden çıkartılmıştır.)

19. **ÖT:** “Ama hamur tutturmak o kadar zordu ki, malzeme ziyan olmasın diye hamuru ellememize bile izin vermezdi büyükler.”

ST: “Ama hamuru ayarlamak çok zordu. Malzeme boşa gitmesin diye büyükler hamuru ellememize bile izin vermezlerdi.”

(Birleşik yapı tümce iki tümce haline getirildi. Devrik yapı kurallı hale getirilmiş, “ziyan olmasın” ifadesi düzeye uygun “boşa gitmesin” ile “tutturmak” sözcüğü ise “ayarlamak ile değiştirilmiştir.)

20. ÖT: “İyi ya anne, hazır şimdi karışanın yok... Hemen mutfağa koş, dilediğin kadar hamur yoğurup hevesini al.”

ST: “İyi ya anne, şimdi karışan yok. Mutfığa git ve istediğin kadar hamur yoğur.”
(Birleşik yapıtlı tümce iki tümce haline getirilmiştir. Karmaşık dilsel yapıtlarda anlam bozulmadan değıştirim ve çıkarım yapılmıştır.)

21. ÖT: Bu fikir tutmadı.

ST: Bu fikir işe yaramadı.

(“tutmadı” ifadesi düzey üzerinde olduğu ve mecazlı anlam içerdđđ için “işe yaramadı” ifadesi ile değıştirilerek somutlaştırılmıştır.)

22. ÖT: Başka bir yol bulmalı.

ST: Başka bir yol bulmalıyım.

(Fiili yapacak kişi eki yükleme eklenerek eksiltili anlam tamamlanmıştır.)

23. ÖT: Öyle bir şey ki, heveslenip televizyon izlemeyi derhal bıraksın.

ST: Öyle bir şey bulmalıyım ki televizyon izlemeyi hemen bıraksın.

(“bulmalıyım” ifadesi eklenerek anlamsal bütünlük sağlanmaya çalışılmış, “derhal” ifadesi “hemen” ile değıştirilmiştir.)

24. ÖT: Hımmm... tamam, buldum!

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

25. ÖT: “Kızım!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

26. ÖT: “Ne var anne?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

27. ÖT: “Bebeklerini getirsene, elbise dikelim.”

ST: Bebeklerini getir. Onlara elbise dikelim.

(Sıralı tümce iki ayrı tümceye ayrılmıştır. Dolaylı tümleç eksikliğini gidermek için “onlara” ifadesi eklenmiştir.)

28. ÖT: “Anne, ben bebekleri çoktan kardeşime devrettim.

ST: Anne, ben bebekleri çoktan kardeşime verdim.

(“devrettim” sözcüğü düzeye daha uygun olan “verdim” sözcüğü ile değiştirilmiştir.)

29. ÖT: Artık bebek oynamıyorum!”

ST: Artık bebekle oynamıyorum!

(Düzeye uygunluk için “bebek oyna-” ifadesi “bebekle oyna-” ifadesiyle değiştirilmiştir.)

30. ÖT: Bu da olmadı!

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

31. ÖT: Doğru ya, uzun zamandır bebekleri ortada yok.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

32. ÖT: Demek kardeşine vermiş. Tabii, büyüyor.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

33. ÖT: “Hava güzel.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

34. ÖT: Bisikletine binip dolaşmak ister misin?”

ST: Bisikletinle dolaşmak ister misin?”

(Düzey üzerindeki zarf fiil yapısı tümceden çıkarılmış, anlamı sağlamak için “bisikletin-le” biçiminde ek vasıta eki kullanılmıştır.)

35. ÖT: “Hava kararmak üzere.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

36. ÖT: Her zaman bu saatte bisikletle dışarıya çıkma diyen sen değil misin anne?”

ST: Anne, sen her zaman bu saatte dışarıya çıkma dersin.

(Tümcede kurallı yapı sağlanmış, karmaşık dil yapısı düzeye uygun hale getirilmiştir.)

37. ÖT: “Oyun oynayalım mı?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

38. ÖT: “Oyun mu? Ne oyunu?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

39. ÖT: “Ne bileyim?.. Kızma Birader, Tombala, Bezik...”

ST: “Ne bileyim?.. Kızma Birader, Tombala veya Bezik oynayabiliriz.”

(Eksilteli tümce yapısı tamamlanmıştır.)

40. ÖT: Biz çocukluğumuzda böyle oyunlara bayılırdık

ST: Biz çocukluğumuzda böyle oyunları oynamayı çok severdik.

(“oyunlara bayıl-” ifadesi “çok severdik” ifadesiyle değiştirilerek mecazlı anlam giderilmiştir.)

41. ÖT: “Dedemi benimle oynamaya razı etmek için az mı dil dökerdim?”

ST: Benimle oynaması için dedeme çok ısrar ederdim?

(“dil dök-” ifadesi “ısrar et-” ifadesiyle değiştirilerek düzey üzerinde olan mecazlı anlam giderilmiştir. Tümce yapısı hedef düzeye uyarlanmıştır.)

42. ÖT: “Bence benim dedemle de sen oynayabilirsin anne, içinde kalmasın.”

ST: “Benim dedemle oynayabilirsin, üzülme anne.”

(Bu tümcedeki mecazlı yapıların varlığı, temel düzeyde anlamının önüne geçebileceği için tümce iletiyi en kısa ve net olarak aktaracak biçimde yeniden düzenlenmiş, “bence” ve “içinde kalmasın” ifadeleri tümceden çıkartılmıştır.)

43. ÖT: “Peki ya İsim Şehir? Ya da Kim Kiminle Nerede oyunu?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

44. ÖT: “Onlar da ne?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

45. ÖT: “Şerit halinde bir kâğıda herkes bir isim yazıp kapatıyor ve yanındakine veriyor.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

46. ÖT: Sonra altına bir başka isim yazılıp yine kapatılıyor.

ST: Sonra altına bir başka isim yazıyoruz ve yine kapatıyoruz.

(Edilgen yapılar etken yapılmıştır.)

47. ÖT: Derken, nerede, nasıl ve ne yapıyormuş sorularına yanıtlar yazılıyor.

ST: Derken, ‘nerede’, ‘nasıl’ ve ‘ne yapıyormuş’ sorularını yanıtlıyoruz.

(Edilgen yapılar etken yapılmıştır.)

48. ÖT: Şeritler açılıp okunduğunda, seçilen isimlerle ilgili komik öyküler çıkıyor ortaya.”

ST: Şeritleri açıp okuyoruz. Şeritte yazılı isimlerle ilgili komik öyküler ortaya çıkıyor.

(Edilgen yapılar etken yapılmıştır. Kısa iki tümce oluşturulmuş, yüklem sona alınarak tümce kurallı yapılmıştır. “şeritte” ifadesi eklenerek ortaya çıkabilecek anlam karışıklığı giderilmiştir.)

49. ÖT: “Ay anne, sana şaşıyorum vallaha!

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

50. **ÖT:** Bu oyunun televizyondaki dedikodu haberlerinden ne farkı var?

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

51. **ÖT:** Falanca, filancayla, nerede, ne yapmış... Aman ne komik!

ST: Kim, kiminle, nerede, ne yapmış... Hiç komik değil!

(Tümcedeki düzey üzeri sözcükler düzeye uygun ifadelerle değiştirilmiş. Sözde soru tümcesi karşıladığı anlamı ifade edebilecek bir yapıya dönüştürülmüştür.)

52. **ÖT:** Bu tür programları izlememizi istemezsin; bir de oyununu mu oynatacaksın?"

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

53. **ÖT:** Kız haklı! Neyse, onu bırakıp küçük kızla ilgileneyim bari.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

54. **ÖT:** Belki küçüğü televizyonun manyetik alanından uzaklaştırabilirim.

ST: Belki küçüğü televizyondan uzaklaştırabilirim.

(“manyetik alan” ifadesi düzey üzeri bir kullanım olduğu için tümceden çıkarılmıştır.)

55. **ÖT:** “Yavrum, gelsene biraz buraya.”

ST: Yavrum, buraya gelsene.

(“biraz gel-” ifadesi yerine sadeleştirme yapılarak sadece “gel-” kullanılmış ve tümce kurallı hale getirilmiştir.)

56. **ÖT:** “Gelmeme ne gerek var?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

57. **ÖT:** Sen söyle, ben duyuyorum anne!"

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

58. ÖT: “Hemen buraya gelmezsen, şimdi televizyonu kapatırım!”

ST: Hemen buraya gel. Yoksa televizyonu kapatacağım.

(Tümce kısa iki tümceye ayrılmış, “şimdi” ifadesi zıtlık görevini tam olarak yerine getiremediği için yerine “yoksa” ifadesi getirilmiştir. “kapatırım” sözcüğündeki geniş zaman eki, anlam kaymasıyla karşıladığı gelecek zaman ekiyle değiştirilmiştir.)

59. ÖT: Oh neyse, ses tonum hâlâ yeterince ürkütücü.

ST: Oh neyse, ses tonum hâlâ korkunç.

(“ürkütücü” sözcüğü düzey üzerinde olduğu için çıkarılmış, düzeye uygun “korkunç” sözcüğü getirilmiştir. “yeterince” sözcüğü anlam olarak düzey üzeri bir yapı oluşturduğu için tümceden çıkartılmıştır.)

60. ÖT: Geldi işte! Ne diyeceğim şimdi?

ST: İşte geldi! Şimdi ne diyeceğim?

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

61. ÖT: Derhal bir şeyler bulmalıyım.

ST: Hemen bir şeyler bulmalıyım.

(“derhal” ifadesi düzeye uygun “hemen” sözcüğü ile değiştirilmiştir.)

62. ÖT: “Ne var anne?”

ST: Anne ne var?

(Yüklem sona alınarak tümce kurallı yapılmıştır.)

63. ÖT: “Gel, teyzene mektup yazalım.”

ST: Gel de teyzene mektup yazalım.

(Özgün tümce korunmuştur. Sadece “gel” ifadesini sonraki anlama daha tutarlı bağlamak amacıyla “de” bağlacı eklenmiştir.)

64. ÖT: “Neden? Bayram mı geldi?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

65. ÖT: “Hayır.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

66. ÖT: “Yoksa yılbaşı mı yaklaşıyor?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

67. ÖT: “Yok canım. Öylesine işte. Özledik, nasılsınız falan...”

ST: Yok canım. Öylesine işte. Özledik, nasıl olduklarını sorarız.

(“falan...” biçiminde biten eksiltili tümce “nasıl olduklarını sorarız” biçiminde değiştirilerek anlam tamamlanmış ve düzey için uygun hale getirilmiştir.)

68. ÖT: “Telefonumuz bozuk mu? Neden telefon etmiyorsun?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

69. ÖT: “Mektubun zevki başkadır kızım.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

70. ÖT: “Ben çocukken postacının yolunu dört gözle beklerdik.”

ST: “Ben çocukken postacının yolunu heyecanla beklerdik.”

(“dört gözle beklemek” ifadesi düzey için daha uygun olan “heyecanla beklemek” ifadesi ile değiştirilmiştir.)

71. ÖT: “Ama şimdi postacı gelince hiç de sevinmiyorsun!”

ST: “Şimdi postacı geliyor. Ama sen hiç sevinmiyorsun.”

(Tümce başı bağlaç ortaya alınmış ve tümce iki ayrı tümce olarak tekrar oluşturulmuştur.)

72. ÖT: “Elbette sevinmem!

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

73. ÖT: Getirdiği ya telefon faturasıdır ya da elektrik!

ST: Ya telefon ya da elektrik faturası getirir.

(Devrik yapı kurallı hale getirilmiştir.)

74. ÖT: Kimsenin bize mektup gönderdiği yok ki!”

ST: Bize kimse mektup göndermiyor.”

(Tümce kurallı ve basit yapılı bir hale dönüştürülmüştür.)

75. ÖT: “Eh, iyi ya anne! Bizim de kimseye yanıt yazmamıza gerek yok o zaman.”

ST: “Eh, iyi ya anne! O zaman bizim de kimseye yanıt yazmamıza gerek yok.”

(Tümce kurallı yapılmıştır.)

76. ÖT: “Hayret! Yazı yazmak, okumak, resim yapmak, müzik dinlemek, sohbet etmek... Bunlar o kadar güzel şeyler ki!”

ST: “Yazı yazmak, okumak, resim yapmak, müzik dinlemek, sohbet etmek o kadar güzel şeyler ki!

(İki tümce aradaki “... Bunlar” ifadesi kaldırılarak iki tümce birleştirilmiş ve anlamlandırmada daha kolaylık sağlanmıştır. “hayret!” ifadesinin bu tümcedeki kullanımı düzey üzerinde olduğu için tümceden çıkarılmıştır.)

77. ÖT: Neden sizler aynı keyfi duymuyorsunuz şaşıyorum.

ST: Sizler neden aynı keyfi almıyorsunuz? Şaşıyorum.

(Tümce iki tümce olarak yeniden oluşturulmuştur. Düzeyin +1 üstü görülen ve öğrenilmesi hedeflenen “keyif” sözcüğü korunmuştur. “şaşmak” fiili “şaşırmak” biçiminde düzeltilmiştir. “keyif duymak” ifadesi yerine düzey için daha uygun “keyif almak” ifadesi kullanılmıştır.)

78. ÖT: Bizim çocukluğumuzda günlerimiz sizinkilerden çok farklı geçirdi.”

ST: Bizim çocukluğumuzda günlerimiz sizin günlerinizden çok farklı geçirdi.”

(“sizinkilerden” ifadesi anlamada kolaylığı yakalamak için tamlama açılmış ve “sizin günlerinizden” biçiminde yeniden düzenlenmiştir.)

79. **ÖT:** “Nasıl yani? Bir günde 24 saat yerine, başka saat uygulaması mı vardı?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

80. **ÖT:** “Farklı olan saatler değil, bizlerdik.”

ST: “Saatler farklı değildi. Bizler farklıydık.”

(Tümce basit iki tümce haline getirilmiş, düzey üstü söylemler değiştirilmiştir.)

81. **ÖT:** “Nee? Sen çocukken başkası mıydın anne?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

82. **ÖT:** “Nasıl yani? Yoksa erkek çocuk muydun?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

83. **ÖT:** “Hayır, öyle fark değil!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

84. **ÖT:** “Yani televizyon yoktu. Video yoktu. Bilgisayar yoktu.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

85. **ÖT:** “Biz zamanımızı başka türlü değerlendirirdik.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

86. **ÖT:** “Bak, ne şanslısın anne!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

87. **ÖT:** “Şimdi bilgisayarımız da var, televizyonumuz da.”

ST: “Şimdi bilgisayarımız da televizyonumuz da var.”

(sıralı tümcelerin ortak yüklemi olan “var” sözcüğü sona getirilmiştir.)

88. **ÖT:** “Birlikte oturup şu dizinin sonunu seyredebiliriz.”

ST: Birlikte oturup şu dizinin sonunu izleyebiliriz.”

(Düzey üstü ifade değiştirilmiş, “seyretmek” ifadesi yerine “izlemek” sözcüğü kullanılmıştır.)

89. ÖT: *Başka çarem var mı?*

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

Anne, Telefon Bana!

1. ÖT: Zırrrr! “Kimse açmasın! Ben bakıyorum!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

2. ÖT: “Ben açtım bile!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

3. ÖT: “Kimse açmasın demiştim ya anne!”

ST: Ya anne! Kimse açmasın dedim.

(Tümce kurallı hale getirilmiş, birleşik zamanlı fiil basit zamanlı yapılmıştır.)

4. ÖT: “Sus kızım, telefonu duyamıyorum. Alo, alo! Kimi?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

5. ÖT: “Versene... Banadır!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

6. ÖT: “Koş kardeşini çağır. Sınıf arkadaşımış.”

ST: Koş kardeşini çağır. Kardeşinin sınıf arkadaşımış.

(Tümcede kimin arkadaşı olduğuna netlik kazandırmak için “kardeşinin” ifadesi eklenmiştir.)

7. ÖT: “Vay be! Kardeşimi de mi telefonla arıyorlar?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

8. ÖT: “Neden aramasınlar canım? Hep seni arayacak değiller ya.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

9. ÖT: “Bana bak civciv, konuşmanı çabuk bitir. Telefon bana lazım.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

10. ÖT: “Rahat bıraksana çocuğu. Daha ahizeyi eline yeni aldı.”

ST: “Kardeşini rahat bırak. Telefonu eline daha yeni aldı.”

(İlk tümce kurallı hale getirilmiş, “çocuğu” ifadesi “kardeşini” ile değiştirilerek anlam belirginleştirilmiştir. İkinci tümcede, “ahize” sözcüğü düzey üzeri olduğu için “telefon” sözcüğüyle değiştirilmiştir.)

11. ÖT: “Ama anne, yarına sınavım var.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

12. ÖT: Arkadaşımdan ev ödevimi alacağım.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

13. ÖT: Kardeşim konuşmayı kısa kessin.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

14. ÖT: “Ne o, haberim yokken, Telefonla Öğretim Lisesi mi açıldı yoksa?

ST: Ne o, haberim yokken, yoksa Telefonla Öğretim Lisesi mi açıldı?

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

15. ÖT: Dersini neden okulda yazmıyorsun da telefonda alıyorsun, anlayamadım.”

ST: Dersini neden okulda yazmıyorsun? Neden telefonda alıyorsun? Bunu anlayamadım.”

(Tümce basit üç tümce haline getirilmiş, düzey üstü söylemler değiştirilmiştir.)

16. ÖT: “Ay anne, iki dakikada tarihçinin ödevini not edeceğim, kalkmış bana neler söylüyorsun.”

ST: “Ay anne, iki dakikada tarih dersinin ödevini not edeceğim. Bunun için bana neler söylüyorsun.”

(Birleşik yapılu tümce iki tümce haline getirilmiştir. Karmaşık dilsel yapılarda anlam bozulmadan değiştirim ve çıkarım yapılmıştır. “Tarihçinin” ifadesi “tarih dersinin” ifadesi ile değiştirilmiş , “kalkmış” sözcüğü düzey üzerinde bir anlamsal yapı oluşturduğu için tümceden çıkarılmıştır.)

17. ÖT: “İki dakikada mı? Sen saatleri öğrenmeden sınıflarını geçmişsin anlaşılan.

ST: İki dakikada mı? Anlaşılan sen saatleri öğrenmeden sınıflarını geçmişsin.

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

18. ÖT: Senin iki dakika dediğin zaman dilimi, tam 25 dakika oluyor küçük hanım!”

ST: Küçük Hanım, senin iki dakika dediğin tam 25 dakika oluyor!

(Tümce kurallı hale getirilmiş, “zaman dilimi” ifadesi anlamada zorluğa neden olabileceği için tümceden çıkarılmıştır.)

19. ÖT: “Senin saatin bozuk olmasın anne?”

ST: Anne, senin saatin bozuk olmasın?

(Tümce kurallı yapılmıştır.)

20. ÖT: ”Bir arkadaştan duydum, yeni bir alet çıkmış.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

21. ÖT: Telefona takılıyor, kaç dakika konuştuğunu yazıyormuş.

ST: Telefona takılıyor ve kaç dakika konuştuğunu yazıyor.

(Birleşik zamanlı fiil basit zamanlı yapılmıştır. İki tümce virgülle değil “ve” bağlacıyla bağlanarak aralarındaki anlam ilişkisi kuvvetlendirilmiştir.)

22. **ÖT:** Eve o aletten alacağım.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

23. **ÖT:** Kimin saati daha iyi çalışıyor anlıyoruz.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

24. **ÖT:** “Bak anne, benim çok daha iyi bir fikrim var!

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

25. **ÖT:** O alete para vermek yerine yeni bir telefon daha alsan ya!

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

26. **ÖT:** Kardeşim telefonda hayat hikâyesini anlatırken ben de öteki telefonu kullanırım...”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

27. **ÖT:** “Telefonda bu kadar uzun konuşacak ne buluyorsunuz, hiç anlamıyorum.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

28. **ÖT:** “Anne, sen küçükken, telefon denen şey henüz icat edilmemişti anlaşılan.”

ST: Anne, anlaşılan sen küçükken telefon henüz icat edilmemiş.

(Tümce kurallı hale getirilmiş, birleşik zamanlı fiil basit zamanlı yapılmıştır. ”denen şey” ifadesi düzey üzeri bir yapıda olduğu için tümceden çıkarılmıştır.)

29. **ÖT:** “Nedenmiş o?”

ST: Neden?

(Soru sözcüğü yalın hale getirilmiştir.)

30. **ÖT:** “Biz ortaçağda mı yaşadık yani?”

ST: Yani biz ortaçağda mı yaşadık?

(Tümce kurallı yapılmıştır.)

31. ÖT: “Alt tarafı on-on beş yıl öncesinden söz ediyoruz.”

ST: Sadece on-on beş yıl öncesinden söz ediyoruz.

(“Alt tarafı” ifadesi düzeye uygun “sadece” ile değiştirilmiştir.)

32. ÖT: “Otuz-otuz beş yıl desen daha doğru değil mi anneciğim?”

ST: Anneciğim, otuz-otuz beş yıl desen daha doğru değil mi?

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

33. ÖT: “Tamam, ne olmuş? Otuz yıl önce olsun...”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

34. ÖT: Otuz yıl önce de telefon vardı, ama biz böyle sizin gibi aklımıza estiği an telefon edemezdik.”

ST: Otuz yıl önce de telefon vardı. Ama biz sizin gibi istediğimiz an telefon edemedik.

(Tümce basit iki tümce haline getirilmiş, birleşik zamanlı fiil basit zamanlı yapılmış, seviye üstü söylemler değiştirilmiştir.)

35. ÖT: “Telefonlar mı arızalıydı?”

ST: Telefonlar bozuk muydu?

(Tümce kurallı hale getirilmiş, “arıza” sözcüğü düzeye uygun “bozuk” sözcüğüyle değiştirilmiştir.)

36. ÖT: “Hayır, efendim. Telefon etmek için büyüklerimizden izin almak zorundaydık.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

37. ÖT: Onlar da çoğu kez izin vermezlerdi.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

38. ÖT: “Neden? Hep kendileri mi konuşurdu?”

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

39. ÖT: “Hayır, evde çok gerekmedikçe kimse telefonu kullanmazdı.”

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

40. ÖT: ”Kullanmayacağınız şeyi neden eve almıştınız ki anne?”

ST: “Anne, kullanmayacağınız şeyi eve neden aldınız?”

(Birleşik zamanlı fiil basit zamanlı hale getirilmiş, karmaşık yapılar düzeye uygun hale getirilmiştir.)

41. ÖT: “Bir de sabah akşam tutumlu olmaktan söz eder anneannem!”

ST: “Anneannem bir de sabah akşam tutumlu olmaktan söz eder!”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir. Düzeyin +1 üzerinde olan “tutumlu” sözcüğü öğrenilmesi hedeflendiği için korunmuştur.)

42. ÖT: “Anneannen haklı!”

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

43. ÖT: Elbette gereksiz masraflardan kaçınmalıyız.

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

44. ÖT: Yüz yüze görüşebileceğin konuları telefonda uzun uzun anlatmaya gerek var mı?

ST: Bazı konuları yüz yüze görüşmeliyiz. Telefonda uzun uzun anlatmaya gerek yok.

(Tümcedeki fiilimsi yükleme dönüştürülmüş ve tümce iki ayrı tümce olarak yeniden düzenlenmiştir. Sözde soru tümcesi ile oluşturulmak istenilen ileti doğrudan olumsuz yapı verilerek belirtilmiştir.)

45. ÖT: Bak, telefon faturaları ne kadar yüksek geliyor...”

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

46. ÖT: “Anne, o gösterdiğin elektrik faturası.”

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

47. ÖT: “Aa işte, kardeşinin konuşması bitti.

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

48. ÖT: “Senin görüşmen kısa mı?”

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

49. ÖT: “Kıysa, önce sen ara, kızım!”

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

50. ÖT: “Sen de mi bir yere telefon edeceksin?”

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

51. ÖT: “Şey... Evet. Üst kattaki Ayla Teyze’den zeytinyağlı dolma tarifi alacağım da...”

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

Anne, Kimse Odama Girmesin!

1. ÖT: “Hii! Kızım, nedir bu halin?”

ST: “Hii! Kızım, bu halin ne?”

(Tümce kurallı hale getirilmiş, “nedir” sözcüğündeki ek fiil ifadede sadelik için çıkartılmıştır.)

2. ÖT: “Ne varmış halimde anne?”

ST: Anne, halimde ne var?

(Tümce kurallı hale getirilmiş, “varmış” fiilindeki zaman eki çıkartılmıştır.)

3. ÖT: “Aynaya baktın mı sen?”

ST: “Sen aynaya baktın mı?”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

4. **ÖT:** “Baktım, ne var?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

5. **ÖT:** “Boy aynasına dedim ama...”

ST: Ama boy aynasına dedim.

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

6. **ÖT:** “Boy aynasına kafam sığmıyor ki.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

7. **ÖT:** “Pantolonundaki yırtık sığmıştır nasıl olsa.”

ST: “Nasıl olsa pantolonundaki yırtık aynaya sığmıştır.”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir. Dolaylı tümleç eksikliği “aynaya” sözcüğü eklenerek giderilmiştir.)

8. **ÖT:** “Anne, yırtık değil o, pekâlâ biliyorsun. Moda böyle.”

ST: Anne, o yırtık değil. Çok iyi biliyorsun. Moda böyle.

(Tümce kurallı ve kısa iki tümceye dönüştürülmüştür. “pekâlâ” sözcüğü seviye üzeri olduğu için “çok iyi” ifadesiyle değiştirilmiştir.)

9. **ÖT:** “Bizim çocukluğumuzda yalvarsalar böyle yırtık pırtık dolaşmazdık.”

ST: “Bizim çocukluğumuzda izin verseler de böyle yırtık kıyafetle dolaşmazdık.”

(“yalvarsalar” ifadesi düzey üzeri olduğu için “izin verseler” ile; “yırtık pırtık” ikilemesi ise “yırtık” sözcüğüyle değiştirilmiştir.”dolaşmazdık” fiilindeki birleşik zamanlı yapı anlamda çok daralmaya neden olacağı için basit zamanlı hale getirilememiş, özgün haliyle bırakılmıştır.)

10. **Ö.T:** “Kimse yalvarmamış işte anne, üzölmene gerek yok.”

ST: “Kimse izin vermemiş anne, üzülme.”

(“yalvarmamış” ifadesi düzey üzeri olduğu için “izin vermemiş” ile değiştirilmiştir.”gerek yok” ifadesi düzey üzeri bir kullanım olduğu için tümceden çıkartılmıştır.)

11. ÖT: “Dur bakayım!”

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

12. ÖT: “Ne var anne?”

ST: “Anne ne var?”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

13. ÖT: “Saçını taramamışsın!

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

14. ÖT: Bu saçla sokağa çıkılır mı?”

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

15. ÖT: “Taramamış mıyım?

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

16. ÖT: Yarım saattir ayna karşısında ne yaptığımı sanıyorsun anne?

ST: Anne, yarım saattir ayna karşısında acaba ne yapıyorum?

(Tümce kurallı hale getirilmiştir. “ne yaptığımı sanıyorsun” ifadesi düzey üzeri olduğu için “acaba ne yapıyorum” ifadesi ile değiştirilmiştir.)

17. ÖT: Böyle kıvrılabilmek için canım çıktı.”

ST: Saçımı böyle kıvrılabilmek çok zor oldu.”

(Nesne eksikliğini gidermek için “saçımı” sözcüğü eklenmiş, “canım çıktı” ifadesi düzeye uygun “çok zor oldu” ifadesi ile değiştirilmiştir.)

18. ÖT: “Üstelik ıslak kalmış, hasta olacaksın.”

ST: “Üstelik saçın ıslak kalmış. Hasta olacaksın.”

(Tümce kısa iki tümceye ayrılmış, “saçın” sözcüğü eklenerek nesne eksikliği giderilmiştir.)

19. ÖT: “Islak değil anne, jöleli!”

ST: “Anne saçım ıslak değil, jöleli!”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir. “saç” sözcüğü eklenerek nesne eksikliği giderilmiştir.)

20. ÖT: “Bizim zamanımızda jöle dediğin, kekin üzerine konurdu.”

ST: “Bizim zamanımızda jöle kekin üzerine konurdu.”

(“dediğin” ifadesi anlamada düzey üzeri bir yapı oluşturduğu için tümceden çıkarılmıştır.)

21. ÖT: “Benim kafamın keke benzer hali var mı?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

22. ÖT: ”Tamam, saçının dağınıklığına bir şey dediğim yok.

ST: “Tamam, saçının dağınıklığına bir şey demiyorum.

(“dediğim yok” ifadesi düzeye uygun “demiyorum” ile değiştirilmiştir.)

23. ÖT: Ama odanın dağınıklığını toplasan iyi edersin.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

24. ÖT: Birazdan konuklarımız gelecek.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

25. ÖT: “Konukları özellikle benim odamı göstermek için mi çağırıyorsun ki?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

26. **ÖT:** “Söylersin, kimse odama girmez.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

27. **ÖT:** “Ama kızım, kardeşinin arkadaşı da gelecek.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

28. **ÖT:** “Elbette odada oyun oynayacaklar...”

ST: “Odada oyun oynayacaklar elbette.”

(Tümce kurallı yapılmıştır.)

29. **ÖT:** “Ne? Benim odamda mı?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

30. **ÖT:** Bundan böyle kardeşimle aynı odada kalmak istemiyorum anne.

ST: Anne, bundan sonra kardeşimle aynı odada kalmak istemiyorum.

(Tümce kurallı yapılmış, “bundan böyle” ifadesi düzey için uygun “bundan sonra” ifadesi ile değiştirilmiştir.)

31. **ÖT:** Lütfen onun yatağını ayrı bir odaya al.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

32. **ÖT:** “Duyan da sekiz odalı bir konakta oturuyoruz sanır.

ST: “Duyan da sekiz odalı büyük bir evde oturuyoruz sanır.

(“konak” sözcüğü düzey üzeri olduğu için “büyük bir ev” ile değiştirilmiştir.)

33. **ÖT:** Başka oda yok ki!

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

34. **ÖT:** Kardeşini hangi odaya alayım?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

35. ÖT: “Koskoca salon bomboş duruyor ya anne!

ST: “Anne koskoca salon bomboş duruyor ya!

(Tümce kurallı yapılmıştır.)

36. ÖT: Kırk yılda bir konuk gelecek de, kullanılacak.

ST: Kırk yılda bir konuk gelecek de, kullanacağız.

(Edilgen yapı etken hale getirilmiştir.)

37. ÖT: Ne var, orayı yatak odası yapıver işte.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

38. ÖT: Kardeşim de orada kalsın!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

39. ÖT: “Koskoca odanız var, iki kardeş paylaşamıyor musunuz?”

ST: Koskoca odanız var. İki kardeş odayı paylaşamıyor musunuz?

(Virgülle ayılan sıralı tümce iki ayrı tümce haline getirilmiştir. İkinci tümcedeki nesne eksikliği “odayı” sözcüğü eklenerek giderilmiştir.)

40. ÖT: “Geceleri horluyor, uyuyamıyorum.”

ST: “Kardeşim geceleri horluyor. Ben uyuyamıyorum.”

(İki ayrı tümce haline getirilen yapıda ilk tümcenin özne eksikliği “kardeşim” sözcüğüyle giderilmiştir. İkinci tümcenin öznesi “ben” eklenerek anlam pekiştirilmiştir.)

41. ÖT: “Ne var, baban da horluyor ama ben uyuyorum.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

42. ÖT: “Ama kardeşim dişlerini de gıcırdatıyor.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

43. ÖT: “Geceleri kardeşinden çıkan sesleri dinleyeceğine yatıp uyusan ya!”

ST: Geceleri kardeşinden çıkan sesleri dinleme. Yat ve uyu!

(Tümce iki kısa tümce olarak yeniden düzenlenmiş, fiilimsiler basit tümceler haline getirilmiş, eksiltili ifade tamamlanmıştır.)

44. ÖT: ”Hem kardeşim her şeyini ortalarda bırakı yor.”

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

45. ÖT: “Az önce yanlışlıkla bir oyuncağına bastım da, acıdan odanın içinde yüksek atlama rekoru kıracaktım nerdeyse.”

ST: Az önce yanlışlıkla bir oyuncağına bastım. Odanın içinde acıdan nerdeyse yüksek atlama rekoru kıracaktım.

(Tümce iki kısa tümce olarak yeniden düzenlenmiş, öge dizilişi Ö+N/T+Y sırasına uygun hale getirilmiştir.)

46. ÖT: “Baksana, hâlâ topallıyorum.”

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

47. ÖT: “Ben şimdi kardeşine gidip oyuncaklarını toplamasını söylerim.”

ST: “Şimdi gideceğim ve kardeşine oyuncaklarını toplamasını söyleyeceğim.”

(Fiillerde zaman gerçekte ifade ettikleri zaman kipleriyle değiştirilmiş, “gid-ip” zarf fiil yapısı düzey için uygun olmadığından “gideceğim” şeklinde anlama da uygun olarak değiştirilmiştir.)

48. ÖT: “Gerek yok, o geliyor işte.”

ST: “Gerek yok, işte o geliyor.”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

49. ÖT: “Anneeee! Anneeee!”

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

50. ÖT: “Ne var, neden ağlıyorsun kızım? Bir şey mi oldu?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

51. ÖT: “Hii hii...”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

52. ÖT: “Söylesene kızım, neden ağlıyorsun?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

53. ÖT: “Oyuncağım... Bak...”

ST: “Oyuncağıma bak.”

(Eksilteli ifadeler tamamlanmıştır.)

54. ÖT: “Ne olmuş oyuncağına?”

ST: “Oyuncağına ne oldu?”

(Tümce kurallı hale getirilmiş, zaman eki daha uygun olan görülen geçmiş zamanla değiştirilmiştir.)

55. ÖT: “Ablam üzerine basıp kırmış!”

ST: “Ablam üzerine bastı ve kırdı!”

(“basıp kırmış” zarf fiil yapısı düzey üstü olduğu için “bastı ve kırdı” ifadesiyle değiştirilmiştir.)

56. ÖT: “Benim en güzel oyuncağımdı!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

57. ÖT: “Sen de ortalarda bırakmasaydın yavrum!”

ST: “Yavrum, sen de ortada bırakmasaydın!”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir. Düzey üzeri yapı değiştirilmiştir.)

58. ÖT: “Ama oyun oynuyorum anne!”

ST: “Anne, ama oyun oynuyorum!
(*Tümce kurallı hale getirilmiştir.*)

59. ÖT: Oyuncaklarım dolapta durursa nasıl oynayabilirim?”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

60. ÖT: “Ama ablan odanın dağınıklığından rahatsız oluyormuş.”

ST: “Ama ablan oda dağınık olduğu için rahatsız oluyor.”

(*Birleşik zamanlı fiil düzeye uygun basit zamanlı yapıya dönüştürülmüştür. “odanın dağınıklığından” ifadesi “oda dağınık olduğu için” ile değiştirilmiştir.*)

61. ÖT: “O zaman ablam başka odaya gitsin.”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

62. ÖT: “Hangi odaya gitsin? Başka oda yok!”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

63. ÖT: “Niçin ben gidiyormuşum, küçük hanım?”

ST: “Küçük Hanım, niçin ben gidiyorum?”

(*Tümce kurallı hale getirilmiş, birleşik zamanlı fiil basit zamanlı yapılmıştır.*)

64. ÖT: Bir kere ben, senden önce doğdum!

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

65. ÖT: Bu evde ve o odada senden çok hakkım var!”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

66. ÖT: “Bir dakika, bir dakika çocuklar.

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

67. ÖT: Eğer bu evde kim daha önce doğdu tartışması yapılıyorsa, ben sizden daha avantajlıyım.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

68. ÖT: Ben anneyim ve ikinizden de önce doğdum.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

69. ÖT: "Eeee?"

ST: *(Özgün ifade korunmuştur.)*

70. ÖT: "Ben neden babanızla aynı odayı paylaşıyor muşum ki?"

ST: "Ben neden babanızla aynı odayı paylaşıyorum ki?"

(Birleşik zamanlı fiil basit zamanlı yapılmıştır.)

71. ÖT: Ben sizden önce doğduğuma göre, sizin odanızda ben kalmalıyım aslında.

ST: Ben sizden önce doğdum ve sizin odanızda ben kalmalıyım.

(“-a göre” ve “aslında” ifadeleri tümceden çıkartılarak düzey için karmaşık olabilecek yapılar anlaşılır hale getirilmiştir.)

72. ÖT: İkiniz de gidip babanızın odasında kalabilirsiniz.”

ST: İkiniz de babanızın odasında kalabilirsiniz.”

(“gidip” ifadesi çıkarıldığında tümcede anlamsal bir daralmaya neden olmadığı ve düzey üzeri bir dil bilgisi / anlam yapısına sahip olduğu için tümceden çıkartılmıştır.)

73. ÖT: "Nee? Bir odaya üç kişi mi sığacağız?"

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

74. ÖT: "Ama anne, ben sonra oyuncaklarımı nereye koyarım?"

ST: "Ama anne, ben sonra oyuncaklarımı nereye koyacağım?"

(Zaman eki tümcede asıl belirttiği zaman olacak biçimde değiştirilmiştir.)

75. ÖT: Babam üzerlerine basarsa, paramparça olurlar!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

76. ÖT: “Ya ben? Akşamları kitap okuyamayacak mıyım?

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

77. ÖT: Babam ışığı geç saatlere kadar yakmama izin vermez.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

78. ÖT: “Bilmem, bunu siz düşünün.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

79. ÖT: Ben şimdi gidip eşyalarımı toplayayım.

ST: Ben şimdi gideceğim ve eşyalarımı toplayacağım.

(Fiillerdeki zaman ekleri asıl zamana uygun olarak değiştirilmiştir.)

80. ÖT: Bundan böyle kendime ait güzel bir odam olacağı için çok sevinçliyim.”

ST: Bundan sonra kendime ait güzel bir odam olacak. Bunun için çok sevinçliyim.

(Tümce kısa kurallı iki ayrı tümce haline getirilmiştir. Düzeye uygun ifadeler eklenmiştir.)

81. ÖT: “Şey... Anne!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

82. ÖT: “Efendim?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

83. ÖT: “Aslında oyuncağım kırılmamış.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

84. ÖT: Yalnızca biraz eğrilmiş, o kadar.

ST: Sadece biraz eğilmiş.

(Düzey üzerinde olan sözcükler ve yapılar değiştirilmiştir. “o kadar” ifadesinin anlamı “sadece” ifadesinde de bulunduğu için tümceden çıkarılmıştır.)

85. ÖT: Zaten ablam o kadar hafif ki, oyuncaklarımın üzerinde zıplasa da kıramaz!”

ST: Ablam zaten çok hafif. Oyuncaklarımın üzerinde zıplasın yine de kıramaz!”

(Fiilimsi yapıları değiştirilerek uzun tümce basit iki tümce yapısına dönüştürülmüş, düzeye uygun sözcük ve yapılar tercih edilmiştir.)

86. ÖT: “Anne, ben de az önce kardeşim oyuncaklarını dağıtıyor demiştim ya... Pek dağınıklık denemez aslında...”

ST: Anne, ben de az önce kardeşim oyuncaklarını dağıtıyor demiştim. Aslında pek dağınık değil.

(Eksilteli ifadeler tamamlanmış, düzey üzerindeki sözcükler düzeye uygun olanlarla değiştirilmiş, edilgen yapı, etken hale getirilmiştir.)

87. ÖT: Odanın bir köşesinde oynuyor işte çocuk!”

ST: Çocuk odanın bir köşesinde oynuyor!”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

88. ÖT: “Yani?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

89. ÖT: “Ben kardeşimle aynı odayı paylaşmaktan memnunum.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

90. ÖT: “Ben de ablamdan memnunum.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

91. ÖT: “O zaman bir sorun yok demek ki!”

ST: “O zaman demek ki bir sorun yok!”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

92. ÖT: Birazdan konuklar gelecek.

ST: Konuklar birazdan gelecek.

(Tümcede Ö-N/T-Y yapısı sağlanmıştır.)

93. ÖT: Hemen gidip odanızı toplansanız diyorum...”

ST: Hemen gidip odanızı toplayın.”

(Düzey üzeri olan söylem değiştirilmiştir.)

94. ÖT: “Ben toplarım, anne! Ablam yorulmasın.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

95. ÖT: “Ben de kardeşime yardım edeyim, anne. Arkadaşı gelecek...”

ST: “Anne, ben de kardeşime yardım edeyim. Arkadaşı gelecek.”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

96. ÖT: Hem belki dolaptan almak istediği oyuncakları vardır.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

97. ÖT: Onun boyu erişmez, ben indiririm.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

98. ÖT: “Tamam, çok iyi olur.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

99. ÖT: “Anne!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

100.ÖT: “Ne var kızım?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

101.ÖT: “Doğruyu söyle. Odaları değiştirmek konusunda blöf yapmıştın, değil mi?”

ST: “Doğruyu söyle. Odaları değiştirmek konusunda blöf yaptın, değil mi?”

(Birleşik zamanlı fiiller basit zamanlı yapılmıştır.)

102.ÖT: “Blöf ne demek abla?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

103.ÖT: “Büyüklerin sıkışınca çocuklarla oynadıkları, çocukların da yutmuş gördükleri bir oyun!”

ST: “Büyüklerin zorlanınca çocuklarla oynadıkları bir oyun. Çocuklar da buna inanmış görünürler!”

(Birleşik yapıtlı tümce iki tümce haline getirilmiş, karmaşık dilsel yapılarda anlam bozulmadan değıştirim ve çıkarım yapılmıştır.)

104.ÖT: “Öyle değil mi anne?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

105.ÖT: “Ben hiçbir şey anlamadım abla.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

106.ÖT: “Benim yaşıma gelince anlarsın küçük.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

107.ÖT: *Benim yaşıma gelince de, neden blöf yapmak zorunda kaldığımızı anlarsınız küçük bayanlar!*

ST: *Küçük bayanlar, neden blöf yapmak zorunda kaldığımı benim yaşıma gelince anlarsınız!*

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

Anne, Kapı Çalıyor!

1. **ÖT:** “Anne, açsana! Kapı çalıyor.”
ST: Anne, kapı çalıyor, açsana!”
(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)
2. **ÖT:** “Kızım sen açıver işte. Ellerim yağlı.”
ST: “Kızım ellerim yağlı, sen aç.”
(Tümce kurallı hale getirilmiştir. İki tümceyle ifade edilen yargı tek tümceye indirilmiş, “sen açıver işte” ifadesi düzeye uygun “sen aç” biçiminde değiştirilmiştir.)
3. **ÖT:** “Yıkayıverirsin, ne olacak.”
ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*
4. **ÖT:** “Akıl verene kadar kapıyı açsana.”
ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*
5. **ÖT:** “Ben açabilecek durumda değilim!”
ST: “Ben şimdi açabilecek durumda değilim!”
(Tümceye zaman bildiren “şimdi” ifadesi eklenmiş, kapıyı açamama durumunun geçici olduğu hissettirmeye çalışılmıştır.)
6. **ÖT:** “Hoppala! Ne varmış durumunda?”
ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*
7. **ÖT:** Sokak kapısını açmak için de özel ders mi alman gerekiyor yoksa?”
ST: Sokak kapısını açmak için özel ders alman mı gerekiyor?”
(Düzey üzerinde olan yapı değiştirilmiş, ifadeler çıkarılmıştır.)
8. **ÖT:** “Ben kapı açmak istemiyorum. Sen aç.”
ST: “Ben kapıyı açmak istemiyorum. Sen aç.”

(“Kapı” sözcüğü “kapıyı” biçiminde belirtili hale getirilerek anlamada kolaylık sağlanmıştır.)

9. ÖT: “Bu moda da yeni çıktı! Neden açmıyormuşsun?”

ST: “Bu da yeni çıktı! Neden açmıyorsun?”

(Düzeyin üzerinde olan “moda” ifadesi çıkarılmış, birleşik zamanlı fiil basit zamanlı yapılmıştır.)

10. ÖT: “Ay anne, saçımı taramadan kapıyı nasıl açayım?”

ST: “Ay anne, saçımı taramadım. Kapıyı nasıl açayım?”

(Sıralı tümce ayrı iki basit tümce haline getirilmiştir.)

11. ÖT: “Saç taramak mı? Baksana, benim kafamda bigudiler var.

ST: “Saç taramak mı? Bak, benim kafamda saç şekillendiriciler var.

(“baksana” ifadesi “basitleştirmek için “bak” ile değiştirilmiştir. “bigudi” sözcüğü ise karşılığı anlam olan saç şekillendirici ile değiştirilmiştir.

12. ÖT: Kapının çalınacağını bilseydim sabah erkenden kuaföre gider, saçımı yaptırırdım.”

ST: Kapıyı çalacaklarını bilsem sabah erkenden kuaföre giderdim. Saçımı yaptırırdım.”

(Edilgen yapı etken hale getirilmiştir. Düzeyin +1 üstü görülen ve öğrenilmesi hedeflenen şart eki korunmuş fakat birleşik zamanlı yapısı anlamda daralma olduğu için basit zamanlı yapılamamıştır. Tümce kısa iki tümce halinde yeniden oluşturulmuştur.)

13. ÖT: “Ben kendi saçımdan söz ediyorum.”

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

14. ÖT: “Ne varmış saçında? Gayet güzel işte. Git aç şu kapıyı.”

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

15. **ÖT:** “O zaman, önce şu eteğimi çıkartayım...”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

16. **ÖT:** “Ne? Kapıya çıplak mı çıkacaksın?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

17. **ÖT:** “Hayır anne, yeni pantolonumu giyeceğim.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

18. **ÖT:** “Aaa! Televizyondan çekime falan mı geleceklerdi yoksa?”

ST: “Aaa! Yoksa televizyondan çekime mi gelecekler?”

(Birleşik zamanlı fiil basit zamanlı hale getirilmiş, karmaşık yapılar anlaşılır hale getirilmiştir. Tümce kurallı yapılmıştır.)

19. **ÖT:** “Canım ne bileyim kimin geleceğini? Kapı daha açılmadı ki!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

20. **ÖT:** “Bunu ben de görebiliyorum!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

21. **ÖT:** “Bu konuda çok başarılısın anne! X ışınlarıyla bir de çelik kapının ardını görebilsen, çok iyi olurdu!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

22. **ÖT:** “Olacak iş değil. Kapı hâlâ çalışıyor! Kimsenin gidip açtığı yok!”

ST: “Kapı hâlâ çalışıyor ama kimse açmıyor!”

(Üç tümceyle ifade edilen yargı çıkarımlar yapılarak tek tümceyle ifade edilmiştir. Düzey üzerindeki yapı ve ifadeler sadeleştirilmiştir.)

23. **ÖT:** “İşte ben de onun için ‘kapıyı açar mısın anne’, dedim ya sana!”

ST: “Ben de onun için ‘kapıyı açar mısın anne’, dedim ya sana!”

(Düzey üzerinde olan ve anlamı etkileyen yapı ve ifadeler çıkartılmıştır.)

24. ÖT: “Ben de ‘ellerim yağlı, açamam kızım’, dedim ya sana.”

ST: “Ben de sana ‘ellerim yağlı, açamam kızım’, dedim ya.”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

25. ÖT: “Sabunlarsın...”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

26. ÖT: “Sabunlayamam, çünkü kurabiye hamuru açıyorum.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

27. ÖT: “Kurabiye mi? Ay anne, kaç kez söyledim sana, kurabiye falan yapma diye...
Şişmanlıyorum, görmüyor musun?”

ST: “Kurabiye mi? Ay anne, kurabiye yapma diye sana kaç kez söyledim? Görmüyor musun, şişmanlıyorum?”

(Eksilteli ifadeler tamamlanmış, tümceler kurallı hale getirilmiştir.)

28. ÖT: “Sen kendini şişman sanıyorsun diye hepimiz aç kalacak değiliz ya!”

ST: “Sen kendini şişman sanıyorsun. Bu nedenle hepimiz aç kalamayız!”

(Sıralı tümce ayrı iki basit tümce haline getirilmiştir. İkinci tümcede bulunan düzey üzeri ifadeler değiştirilmiştir.)

29. ÖT: Spor yap biraz. Senin yaşındaki kızlar spor yapmalı.”

ST: Biraz spor yap. Senin yaşındaki kızlar spor yapmalı.”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

30. ÖT: “Spor kas yapar anne.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

31. ÖT: “Ben de vücut geliştirme yarışmasına katıl demiyorum ya kızım.

ST: “Kızım, ben de vücut geliştirme yarışmasına katıl demiyorum ya.

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

32. ÖT: Günde on dakika, bilemedin yirmi dakika...

ST: Günde on-yirmi dakika spor yap.

(Eksilteli ifade giderilmiş, tümce kurallı hale getirilmiştir.)

33. ÖT: “Anne, spor yapıp terleyince saçım yağlanıyor.”

ST: “Anne, spor yapıyor ve terliyorum. Bu yüzden saçım yağlanıyor.”

(Birleşik yapıli tümce iki tümce haline getirilmiştir. “-ıp ve -ince” ekleri düzeye uygunluk açısından çıkarılmış, dil yapılarında anlam bozulmadan değıştirim ve çıkarım yapılmıştır.)

34. ÖT: “Bence yediğın kızartmalardan ve böreklerden yağlanıyor saçların.”

ST: “Saçların bence yediğın kızartmalardan ve böreklerden yağlanıyor.”

(Tümcede öge dizilişı Ö-N/T-Y sırasına uygun hale getirilmiştir.)

35. ÖT: “Yok canım? Yüzümde sivilce çıkmasın diye yağlı şeyler yemeyi yıllar önce bıraktım, farkında bile değilsin.”

ST: “Yok canım? Yüzümde sivilce çıkmasın diye yıllardır yağlı şeyler yemiyorum. Farkında bile değilsin.”

(Tümce basit iki tümce haline getirilmiş, düzey üzerindeki yapılar değıştirilmiştir.)

36. ÖT: “Daha dün dolaptaki çikolatalı pastayı afiyetle yiyordun...”

ST: “Dolaptaki çikolatalı pastayı daha dün yedin”

(Birleşik zamanlı fiil basit zamanlı yapılmış, karmaşık dil yapıları kısa ve yalın bir yapıda ele alınarak anlaşılır hale getirilmiştir.)

37. ÖT: “Yalnızca tadına bakıyordum anne...”

ST: “Anne, sadece tadına baktım”

(Eksiltili ifade tamamlanmış, birleşik zamanlı tümce basit zamanlı yapılmış, tümce kurallı hale getirilmiştir.)

38. ÖT: “Sen tadını anlayana kadar koca pasta bitti ama...”

ST: “Sen tadını anlayana kadar koca pasta bitti.”

(Eksiltili ifadeler tamamlanmıştır.)

39. ÖT: “Ay anne, kırk yılda bir çikolata koydum ağzıma... Açlıktan öleyim mi?”

ST: “Ay anne, kırk yılda bir çikolata yedim. Açlıktan öleyim mi?”

(“koydum ağzıma” ifadesi düzeye uygun “yedim” ile değiştirilmiş, düzeye uygun hale getirilmiştir.)

40. ÖT: “Sen değil ama kapıyı çalan sabırsızlıktan ölmüştür!”

ST: “Sen ölmedin ama kapıyı çalan sabırsızlıktan ölecek!”

(Tümcede fiiller belirginleştirilmiş, zamanlar belirttiği gerçek zamanla değiştirilmiştir.)

41. ÖT: “Anne! Sen açarsan, söz, bu akşam sofrayı ben kuracağım.”

ST: “Anne! Sen aç. Söz veriyorum bu akşam sofrayı ben kuracağım.”

(“Söz” ifadesi “söz veriyorum” biçiminde anlamsal olarak belirginleştirilmiştir. “açarsan” fiilimsisi de fiile dönüştürülerek ayrı bir tümce yapısı oluşturulmuştur.)

42. ÖT: “Peki peki, elime bir naylon torba geçireyim de, öyle açayım bari...”

ST: “Peki peki, elime bir naylon torba geçireyim de kapıyı öyle açayım.”

(Eksiltili ifade tamamlanmıştır.)

43. ÖT: “Bak gördün mü, sıkışınca harikalar yaratıyorsun anne!”

ST: “Bak gördün mü anne, sıkışınca harikalar yaratıyorsun!”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

44. ÖT: Buluşlarınla icatlar ansiklopedisine girersin vallaha!”

ST: Buluşlarınla icatlar ansiklopedisine girersin!”

(“vallaha” ifadesi düzeye uygun olmadığı ve tümceden çıkarıldığında anlamada daralmaya neden olmadığı için çıkarılmıştır.)

45. ÖT: “Aaa, şu işe bak! Kapıyı çalan kardeşinmiş meğer.

ST: “Aaa, şu işe bak! Kapıyı çalan meğer kardeşinmiş.

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

46. ÖT: Nerelerdeydin sen, çocuğum? Bana haber vermeden...”

ST: Çocuğum nerelerdeydin sen? Bana haber vermeden nereye gittin?”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir. Eksilteli ifade “nereye gittin” ifadesiyle tamamlanmıştır.)

47. ÖT: “Ablam beni bakkala, çikolata almaya göndermişti de...”

ST: “Ablam beni bakkala, çikolata almaya gönderdi.”

(Eksilteli anlam giderilmiş, birleşik zamanlı fiil basit zamanlı yapılmıştır.)

Anne, O Benim Kazağım!

1. ÖT: “Anne! O üzerindeki benim kazağım değil mi?”

ST: “Anne! O giydiğin kazak benim kazağım değil mi?”

(Tümcede düzey için anlamda eksikliğe neden olabilecek “üzerindeki” ifadesi “giydiğin” ile değiştirilmiştir.)

2. ÖT: “Öyle mi? Farkında değilim.”

ST: “Öyle mi? Senin kazağın olduğunun farkında değilim.”

(“farkında değilim” ifadesini anlam olarak tamamlamak için “senin kazağın olduğunun” ifadesi eklenmiştir.)

3. ÖT: “Lütfen anne, bundan böyle benim kazaklarımı giymeni istemiyorum.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

4. **ÖT:** “Ne var yani, üzerine mama dökecek değilim ya!

ST: “Ne var yani, üzerine mama dökmem ya!

(Düzey üzerindeki ifade değiştirilmiştir.)

5. **ÖT:** Tertemiz kullanıyorum işte.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

6. **ÖT:** “Ay anne! Üzerindeyken bir arkadaşım falan görür...”

ST: “Ay anne! Üzerindeyken bir arkadaşım görebilir”

(Eksilteli ifade tamamlanmış, “falan” sözcüğünün bağlamsal kullanımı düzey üzerinde olduğu için çıkartılmıştır.)

7. **ÖT:** “Görürse görsün, ne olur?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

8. **ÖT:** “Sonra ben giyince, senin eşyalarını giydiğimi düşünürler.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

9. **ÖT:** “Ne var bunda kızım?

ST: “Kızım bunda ne var?

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

10. **ÖT:** Benim çocukluğumda, üstelik önce ablam giyerdi annemin giysilerini.

ST: Benim çocukluğumda, annemin giysilerini önce ablam giyerdi.

(Tümce kurallı hale getirilmiştir. “üstelik” ifadesi anlamda daralmaya neden olmadığı için çıkartılmıştır.)

11. **ÖT:** Ablama küçülünce de sıra bana gelirdi.

ST: Ablama küçük gelince de sıra bana gelirdi.

(“küçülünce” ifadesi “küçük gelince” ile değiştirilerek düzeye göre uyarlanmıştır.)

12. ÖT: Bazen benden sonra da, ablamla benden küçük olan kuzenlerimize gönderirdik giysilerimizi.”

ST: Daha sonra da giysilerimizi küçük kuzenlerimize gönderirdik.”

(Tümce kurallı hale getirilmiş, karmaşık yapılar anlaşılır hale getirilmiştir. Anlamada daralmaya neden olabileceği için birleşik zamanlı fiil basit zamanlıya dönüştürülememiştir.)

13. ÖT: “Biliyorum, biliyorum. Sizin zamanınızda giysiler kuşaktan kuşağa geçerdi.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

14. ÖT: Şimdi büyüklerden çocuklara yalnızca DNA’ları geçiyor anne, giysileri değil.”

ST: Anne, şimdi büyüklerden çocuklara yalnızca DNA’ları geçiyor. Giysileri geçmiyor.”

(Tümce iki ayrı tümce haline getirilmiş, ilk tümce kurallı yapılmıştır. İkinci tümcedeki “değil” olumsuzluk yüklemi “geçmiyor” ile değiştirilerek düzey için anlamada kolaylık sağlanmaya çalışılmıştır.)

15. ÖT: “Ne günlere kaldık! Tüketim ekonomisi dedikleri bu işte!

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

16. ÖT: Zaten ülkemizin tüketime yönelmesindeki en büyük faktör, çocukların annelerinin giysilerini giymek istememeleri...”

ST: Zaten ülkemizde tüketimin artmasının en büyük nedeni, çocukların annelerinin giysilerini giymek istememeleridir”

(Eksilteli ifadeler tamamlanmış, seviye üstü sözcükler eşdeğerleri ile değiştirilmiş, mecazlı yapı “ülkemizde tüketimin artması” ifadesiyle değiştirilerek somut hale getirilmiştir.)

17. ÖT: “Anne! Seçim nutkuna benzedi bu söylediğin.

ST: “Anne! Bu söylediğin seçim nutkuna benzedi.

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

18. ÖT: Bu modası geçmiş fikirlerinle hiçbir genç sana oy vermez, haberin olsun.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

19. ÖT: “Gençlerin oyunu isteyen kim?

ST: “Gençlerin oyunu istemiyorum!

(Tümce, sözde soru tümcesi kalıbından düzeye uygun olumsuz tümce kalıbına uyarlanmıştır.)

20. ÖT: Zaten 18 yaşına kadar oy hakkınız yok, haberin olsun!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

21. ÖT: “Ay, çok komik! Üzerine alınma anne ama, insan zekâsının en yüksek olduğu yaş, 14-18 yaş arası...”

ST: “Ay, çok komik! Üzerine alınma anne ama insan zekâsının en yüksek olduğu yaş, 14-18 yaş arasıdır.”

(Eksilteli ifade tamamlanmıştır.)

22. ÖT: “Aman aman, buyrun çok zeki bayan, işte kazağınızı üzerimden çıkartıyorum.

ST: “Aman aman, çok zeki bayan buyurun. İşte kazağınızı üzerimden çıkartıyorum.

(Sıralı tümce ayrı iki basit tümce haline getirilmiş, birinci tümce kurallı hale getirilmiştir.)

23. ÖT: Kazak mı, zekâ seviyesini belirleme aygıtı mı belli değil!

ST: Kazak mı, zekâ seviyesini belirleme cihazı mı belli değil!

(Düzeğe uygun olmadığı için “aygıt” yerine “cihaz” sözcüğü getirilmiştir.)

24. ÖT: Al ve güle güle kullan!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

25. ÖT: “Kazağımı esnetmişsin işte, gördün mü?”

ST: “Kazağımı esnettin işte, gördün mü?”

(Birleşik zamanlı fiil basit zamanlı yapılmıştır.)

26. ÖT: “Nasıl esner canım? Senden şişman mıyım ben?”

ST: “Canım nasıl esner? Senden şişman mıyım ben?”

(İlk tümce kurallı tümce haline getirilmiştir.)

27. ÖT: “Sen değilsin de, göğüslerin öyle! Kazağımda izi çıkmış, bak!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

28. ÖT: “Üzülme, seninkiler de büyüyor.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

29. ÖT: Yakında bolluğu doldurursun.

ST: Yakında bol gelen kısmı doldurursun.

(Düzey üzerindeki “bolluğu” ifadesi değiştirilmiş, açıklanmıştır.)

30. ÖT: “Ay anne! Böyle saçma sapan konuşma lütfen.”

ST: “Ay anne! Lütfen böyle saçma sapan konuşma.”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

31. ÖT: “Aaa, ne dedim ki ben?”

ST: “Aaa, ben ne dedim ki?”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

32. ÖT: Benim göğüslerimden söz etmek serbest de, neden seninkiler yasak oluyor?”

ST: Benim göğüslerimden söz etmek serbest de, neden seninkilerden söz etmek yasak?”

(Tümce sonundaki düzey üzeri ifade çıkartılarak tümce sadeleştirilmiştir.)

33. ÖT: “Öf anne! Tamam, anlamazsın sen!

ST: “Öf anne! Tamam, sen anlamazsın!

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

34. ÖT: Ben ders çalışmaya gidiyorum.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

35. ÖT: “Bir dakika, bir dakika! Dur bakayım...

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

36. ÖT: Yüzündeki sivilcelerle oynuyor musun yoksa sen? Çoğalmışlar...”

ST: Yoksa sen yüzündeki sivilcelerle oynuyor musun? Sivilceler çoğalmış.”

(İlk tümce kurallı hale getirilmiş, ikinci tümcenin öznesi belirgin hale getirilmiştir.)

37. ÖT: “Sağ ol anne, insanı çok rahatlatıyorsun doğrusu!”

ST: “Sağ ol anne. Doğrusu insanı çok rahatlatıyorsun!”

(Birleşik yapıtlı tümce basit iki tümceye ayrılmış, tümceler kurallı hale getirilmiştir.)

38. ÖT: “Aman kızım, sakın sivilceleri elleme, sonra iz kalır.”

ST: “Aman kızım, sakın sivilceleri elleme, sonra yüzünde iz kalır.”

(Tümcede dolaylı tümleç eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım boşluğu olabileceği için “yüzünde” ifadesi eklenmiştir.)

39. ÖT: “Sabahları yüzümü yıkarken elim sivilcelere değiyor anne, bir mahzuru yoksa...

ST: “Anne, sabahları yüzümü yıkarken elim sivilcelere değiyor. Bir sakıncası yoksa değebilir mi?

(Eksilteli ifade tamamlanmış, tümce kısa tümcelere ayrılmıştır. Düzey üzerindeki söylem ve ifadeler düzeye uygun hale getirilmiştir.)

40. **ÖT:** Yoksa eldiven mi kullanmalıyım?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

41. **ÖT:** “Öyle dokunmaktan söz etmiyorum.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

42. **ÖT:** Yani sıkmaya falan kalkma.”

ST: Yani sivilcelerini sıkma.”

(Düzey üzerindeki tümce yapısı anlamada kolaylığı sağlayacak biçimde değiştirilmiştir.)

43. **ÖT:** “Ben sivilceleri sıkmiyorum, ama onlar beni çok sıkıyor!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

44. **ÖT:** “Eminim seni sıkın başka şeyler de vardır kızım.

ST: “Kızım, eminim seni sıkın başka şeyler de vardır.

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

45. **ÖT:** Üzülüp sorunları kendine dert etme sakın.

ST: Üzülme, sorunlarını benimle paylaş.

(Özgün tümcenin anlam odağına ve düzeye uygun değiştirim / çıkarım yapılmıştır.)

46. **ÖT:** Bütün kızlar büyürken bu devreyi geçirirler, sonra her şey yoluna girer.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

47. **ÖT:** “Benimkiler herkesin sorunlarından farklı anne!”

ST: “Anne, benim sorunlarım herkesin sorunlarından farklı!”

(Tümce kurallı yapılmış, isim tamlamaları açılarak anlamın daha iyi aktarılması amaçlanmıştır.)

48. **ÖT:** “Sen de her gün bir önceki günden farklı bir kızsın da ondan...”

ST: “Bunun nedeni her gün bir önceki günden farklı bir kız olmandır.
(*Tümce kurallı yapılmıştır.*)

49. ÖT: Seni rahatsız eden bu değişiklikleri bu yaşlarda bütün gençler yaşıyor, buna inan.

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

50. ÖT: Benim çocukluğumda üstelik böyle şeyleri ne annelerle, ne arkadaşlarla konuşabilirdik.

ST: Üstelik böyle şeyleri benim çocukluğumda ne annelerle, ne arkadaşlarla konuşabilirdik.

(*Tümcede öge dizilişi Ö-N/T-Y sırasına uygun hale getirilmiştir.*)

51. ÖT: Her şey gizliydi...”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

52. ÖT: Öylesine gizliydi ki, kendi içimize büzülmüş minicik birer tespihböceği gibiydik hepimiz.

ST: Öylesine gizliydi ki, hepimiz kendi içimize kapanmış minicik birer tespihböceği gibiydik.

(*Tümce kurallı hale getirilmiş, düzey üzerinde olan “içine büzül-“ ifadesi “içine kapan-“ ile değiştirilmiştir.*)

53. ÖT: Bilinmezlerle, kuşkularla dolu ve yapayalnız...

ST: Hiçbir şeyi bilmiyorduk. Kuşkularla doluyduk ve yapayalnızdık.

(*Eksilteli ifadeler tamamlanmış, ifade iki tümce halinde yeniden oluşturulmuş, seviye üstü yapı değiştirilmiş, özne belirginleştirilmiştir.*)

54. ÖT: Yalan yanlış bilgilerle aldanır, doğrulara bir türlü ulaşamazdık.

ST: Yalan yanlış bilgilerle aldandık. Doğru bilgilere bir türlü ulaşmadık.

(*Tümce iki basit tümce halinde yazılmış, Birleşik zamanlı fiil basit zamanlı yapılmıştır.*)

55. **ÖT:** *Yetişkinlerle aramızda koca bir duvar vardı sanki; onların dünyaları ve bizim dünyalarımız...*

ST: *Yetişkinlerle aramızda sanki koca bir duvar vardı. Onların dünyaları ve bizim dünyalarımız ayrıydı.*

(Tümce iki tümce biçiminde yeniden yazılmış, tümceler kurallı yapılmış, eksilteli ifadeler giderilmiştir.)

56. **ÖT:** “Senin çocukluğunda sorunların olabileceğini hiç düşünemiyorum anne.”

ST: “Anne, senin çocukluğunda sorunların olabileceğini hiç düşünemiyorum.”
(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

57. **ÖT:** “Neden? Ben de herkes gibi bir insanım!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

58. **ÖT:** “Çocukluğumda da bir sürü sorunum vardı, şimdi de var.”

ST: “Çocukluğumda bir sürü sorunum vardı. Şimdi de bir sürü sorunum var.”

(Sıralı tümce ayrı iki basit tümce haline getirilmiştir. İlk tümcedeki “de” bağlacı tümceden çıkartılmıştır.)

59. **ÖT:** “Anneeee!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

60. **ÖT:** “Ne var kızım?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

61. **ÖT:** Ablanla konuşuyorum.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

62. **ÖT:** “Yine niye bağırıp duruyorsun orda?”

ST: “Yine orda neden bağırıyorsun?”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir. “bağırıp dur-“ ifadesi düzeye uyarlanmak için sadece “bağırmak” ile değiştirilmiştir.)

63. ÖT: “Ben küçülüyorum!

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

64. ÖT: Yakında yedi cücelerden biri olacağım!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

65. ÖT: “Nerden çıkardın bunu?”

ST: “Bunu nerden çıkardın?”

(Tümce kurallı yapılmıştır.)

66. ÖT: “Bak! Bu don artık bana büyük geliyor!”

ST: “Bak! Bu elbise artık bana büyük geliyor!”

(Tümcenin özgün yapısı korunmakla birlikte sadece “don” sözcüğü düzeye uygun “elbise” sözcüğüyle değiştirilmiştir.)

67. ÖT: “Hii! Bu ne hal böyle?

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

68. ÖT: Çabuk git başka bir don bul çekmecenden.

ST: Çabuk git çekmecenden başka bir elbise bul.

(Tümce kurallı yapılmış, düzey üzeri sözcükler düzeye uygun olanlarıyla değiştirilmiştir.)

69. ÖT: Baksana, yanlışlıkla ablaninkini giymişsin!”

ST: Baksana, yanlışlıkla ablanın elbisesini giymişsin!”

(Düzeye göre anlamanın kolaylaştırılması için sıfat tamlaması açık hale getirilmiştir.)

70. ÖT: *Anlaşıldı, çamaşır yıkadıktan sonra yalnız kazakları değil, iç çamaşırlarını da daha dikkatli ayırmalıyım bundan böyle...*

ST: *Anlaşıldı, bundan sonra sadece kazakları değil, iç çamaşırlarını da daha dikkatli ayırmalıyım.*

(Tümce kurallı yapılmış, yapı ve sözcükler düzeye göre değiştirilmiştir.)

Anne, Ben Çok Sakarım!

1. ÖT: “Ayy!”

ST: *(Özgün ifade korunmuştur.)*

2. ÖT: “Yine ne oldu kızım?”

ST: “Kızım, yine ne oldu?”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

3. ÖT: “Bardak...”

ST: *(Özgün ifade korunmuştur.)*

4. ÖT: “Kırıldı mı?”

ST: “Kırdın mı?”

(Edilgen yapı etken hale getirilmiştir.)

5. ÖT: “Yalnızca atomlarına ayrıldı.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

6. ÖT: “Bu kaçınıcı bardak yavrum? Biraz dikkatli olsana.”

ST: “Bu kırdığın kaçınıcı bardak yavrum? Biraz dikkatli ol.”

(Eksilteli ifade tamamlanmış, “kırdığın” sözcüğü eklenerek anlamada kolaylık sağlanmıştır.)

7. ÖT: “Ben çok dikkatliydim anne.

ST: “Anne, ben çok dikkatliydim.
(*Tümce kurallı hale getirilmiştir.*)

8. ÖT: Ama sürahi bardağın üzerine devrilince...”

ST: Ama sürahi bardağın üzerine devrildi.”
(*Tümcede eksiltili ifade giderilmiştir.*)

9. ÖT: “Nee? Yoksa sürahi de mi kırıldı?”

ST: “Nee? Yoksa sürahi de kırıldı mı?”
(*Soru eki “mı” tümcenin sonuna alınarak tümce kurallı yapılmıştır.*)

10. ÖT: “Elimdeki kahve tepsisini sürahinin üzerine düşürünce başka ne olabilirdi ki anne?”

ST: “Elimdeki kahve tepsisini sürahinin üzerine düşürdüm. Anne, kırılmaktan başka ne olabilirdi?”
(*Birleşik yapılı tümce iki tümce haline getirilmiştir. Düzeye uygun değiştirim ve çıkarım yapılmıştır.*)

11. ÖT: “Tepsi de kahve fincanı ile doluydu deme sakın!”

ST: “Sakın tepsi de kahve fincanı ile doluydu deme!”
(*Tümce kurallı hale getirilmiştir.*)

12. ÖT: “Ne yani anne, sana yalan mı söyleyeyim şimdi?”

ST: “Ne yani anne, şimdi sana yalan mı söyleyeyim?”
(*Tümce kurallı hale getirilmiştir.*)

13. ÖT: “Yani?”

ST: (*Özgün ifade korunmuştur.*)

14. ÖT: “Bir bardak, bir sürahi, üç kahve fincanı yalnızca şekil değiştirdiler.

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

15. **ÖT:** Yoksa tamamı şu anda mutfakta yerde uzanmış yatıyor.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

16. **ÖT:** Ama bak, bir elimdeki fincan sağlam kaldı...”

ST: Ama bak, yalnızca elimdeki fincan sağlam kaldı.”

(“bir” ifadesi tümce içerisinde “yalnızca” anlamında kullanılmıştır ve bu sözcükle değiştirilmiştir.)

17. **ÖT:** “Ne kadar sakar oldun sen son zamanlarda, farkında mısın?”

ST: “Sen son zamanlarda ne kadar sakar oldun. Farkında mısın?”

(İki ayrı tümceye ayrılan yapıda tümceler kurallı hale getirilmiştir.)

18. **ÖT:** “Ama sen de kırıyorsun, anne!

ST: “Anne, ama sen de kırıyorsun!

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

19. **ÖT:** Sen kırınca sana kızacak kimse yok nasıl olsa! Oh, ne güzel!”

ST: Sen kırınca nasıl olsa sana kızacak kimse yok! Oh, ne güzel!”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

20. **ÖT:** “Yalnız kırmakla kalsan, neyse... Eşyalarını kaybetmene ne demeli?”

ST: “Yalnız kırmıyorsun, eşyalarını da kaybediyorsun!”

(Tümcedeki eksiltili yapı giderilmiş, ifade ve yapı düzeye uygun hale getirilmiştir.)

21. **ÖT:** “Ay anne, iyi ki bir kerecik montumu kaybettim! Hep yüzüme vurursun.”

ST: “Ay anne, bir kere montumu kaybettim! Sürekli kıızıyorsun.”

(Düzy üzerindeki sözcük yapı ve ifadeler düzeye uygun olanlarıyla değiştirilmiştir.

Mecazlı anlam içeren “yüze vur-“ ifadesi de “sürekli kız-“ ile değiştirilmiştir.)

22. ÖT: “Evet, bir kerecik montunu, bir kerecik spor ayakkabını, bir kerecik eşofman üstünü, bir kerecik yeleğini...”

ST: “Evet, bir kere montunu, bir kere spor ayakkabını, bir kere eşofman üstünü, bir kere yeleğini kaybettin.

(Eksilteli ifade giderilmiştir. İfadeler düzeye uygun hale getirilmiştir.)

23. ÖT: Baksana, yoksa yavaş yavaş okula mı taşıyorsun sen?”

ST: Baksana, sen yoksa yavaş yavaş okula mı taşıyorsun?”

(Tümce kurallı yapılmıştır.)

24. ÖT: “Anne, inan ki isteyerek olmuyor.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

25. ÖT: Birden her şey aklımdan çıkıveriyor sanki. Unutuyorum.”

ST: Birden her şey aklımdan çıkıyor. Unutuyorum.”

(“çıkıveriyor sanki” ifadesi düzeye uygun “çıkıyor” biçiminde değiştirilmiştir.)

26. ÖT: “Ben senin yaşındayken...”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

27. ÖT: “Tamam, tamam anne! Sen benim yaşındayken mükemmel bir insandın, biliyorum.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

28. ÖT: Hatta bir de uçabilsen, süper kız olabilirdin!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

29. ÖT: “Ben senin yaşındayken, senden daha unuttuğum diyecektim yalnızca...”

ST: “Ben senin yaşındayken, yalnızca senden daha unuttuğum diyecektim.”

(Tümce kurallı yapılmıştır.)

30. **ÖT:** “Nee? Benden unutkan mıydın?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

31. **ÖT:** “Evet! Bir keresinde okul çantamı kaybettim diye okul müdürüne gitmiştim.”

ST: “Evet! Bir kere okul çantamı kaybettim ve okul müdürüne gittim.”

(Tümce iki bağlı iki tümce haline getirilmiş, bu nedenle “diye” edatı çıkartılmıştır. Birleşik zamanlı fiil basit zamanlı yapılmıştır.)

32. **ÖT:** “Eee? Buldun mu?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

33. **ÖT:** “Evet! Omzumdaymış!”

ST: “Evet! Çanta omzumdaymış!”

(Özne belirginleştirilmiştir.)

34. **ÖT:** “Seni hata yaparken düşünemiyorum, anne!”

ST: “Anne, seni hata yaparken düşünemiyorum!”

(Tümce kurallı yapılmıştır.)

35. **ÖT:** “Nedenmiş? Ben de insanım.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

36. **ÖT:** “Ama çok az hata yapıyorsun.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

37. **ÖT:** “Sana öyle geliyor.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

38. **ÖT:** “Büyüdükçe insan hatalarını sessizce düzeltebilmekte ustalaşılıyor da ondan.”

ST: “İnsan büyüdükçe hatalarını sessizce düzeltebilmekte ustalaşılıyor.”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir. Düzey üzerinde olan yapı ve ifadeler çıkartılmıştır.)

39. ÖT: “Peki söyle, bugün hiç hata yaptın mı?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

40. ÖT: “Bugün değil ama dün iş yerinde, bütün davet mektuplarının tarihlerini yanlış yazmış, sonra da postalamıştım.”

ST: “Bugün hata yapmadım ama dün iş yerinde hata yaptım. Bütün davet mektuplarının tarihlerini yanlış yazmışım. Sonra da postalamışım.”

(Anlamda eksiklik kalmaması için ifadeler açılmış, anlama uygun yeni eklemeler yapılmıştır. Uzun tümce üç ayrı tümce halinde yeniden oluşturulmuştur.)

41. ÖT: “Sahi mi? Peki sonra ne oldu?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

42. ÖT: “Bugün öğlen tatiline çıkmayıp, her birine tek tek doğru tarihi belirten özür mektubu yazdım.”

ST: “Bugün öğlen tatiline çıkmadım. Her birine tek tek doğru tarihi belirten özür mektubu yazdım.”

(Tümce kısa iki tümce biçiminde yeniden oluşturulmuş, fiilimsiler fiile dönüştürülmüştür.)

43. ÖT: “Ben de kırdığım şeyler için senden özür dilerim anne.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

44. ÖT: “Önemi yok, kızım.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

45. ÖT: Buluş çağına giriyorsun.

ST: Ergenlik dönemine giriyorsun.

(“Buluş çağı” ifadesi düzeye uygun “ergenlik dönemi” ifadesiyle değiştirilmiştir.)

46. ÖT: Senin yaşında böyle olur, büyüdüğünde nasıl olsa geçer.”

ST: Senin yaşında böyle olur. Büyüdüğünde nasıl olsa geçer.”

(Özgün tümcede sıralı yapı iki tümceye dönüştürülmüş, sözcükler ise korunmuştur.)

47. ÖT: “Ayy!”

ST: *(Özgün ifade korunmuştur.)*

48. ÖT: “Ne oldu?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

49. ÖT: “Elimdeki son sağlam fincan... Büyümemi bekleyemedi!”

ST: “Elimdeki son sağlam fincan da kırıldı. Büyümemi bekleyemedi!”

(Eksiltili tümce tamamlanmıştır.)

Anne, Ben Evleniyorum!

1. ÖT: “Anne, sen kaç yaşında evlendin?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

2. ÖT: “Epey küçük yaşta... Niye soruyorsun?”

ST: “Çok küçük yaşta evlendim. Niçin soruyorsun?”

(Eksiltili ifade tamamlanmış, “epey” sözcüğü düzeye uygun “çok” sözcüğüyle değiştirilmiştir.)

3. ÖT: “Ben de şimdi, küçük yaşta evlensem?..”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

4. ÖT: “Senin yaşında evlenilir mi hiç?”

ST: “Senin yaşında hiç evlenilir mi?”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

5. **ÖT:** O bizim çocukluğumuzdaydı. “

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

6. **ÖT:** “Ama ben evleneceğim çocuğu şimdiden buldum!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

7. **ÖT:** “Neee? Çıldırdın mı sen?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

8. **ÖT:** “Öyle yakışıklı ki! Onu seviyorum anne!”

ST: “Çok yakışıklı! Anne onu seviyorum!”

(İlk ifade düzey için karşılığı olan “çok yakışıklı” ifadesiyle somutlaştırılmıştır. İkinci tümce kurallı yapılmıştır.)

9. **ÖT:** “Senin yaşında çabucak âşık olur insan.

ST: “Senin yaşındayken insanlar çabuk âşık olur.

(Tümce kurallı hale getirilmiş, “çabucak” sözcüğü düzeye uygun “çabuk” sözcüğüyle değiştirilmiştir.)

10. **ÖT:** Sakın telaşlanma, normaldir.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

11. **ÖT:** “Telaşlanan sensin anne!”

ST: “Anne sen telaşlanıyorsun!”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

12. **ÖT:** Ne yapacağım ben şimdi?

ST: Ben şimdi ne yapacağım?

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

13. **ÖT:** İlk aşkı olmalı bu.

ST: *Bu ilk aşkı olmalı.*
(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

14. ÖT: *Sert çıksam, uzaklaşabilir benden.*

ST: *Sert çıksam, benden uzaklaşabilir.*
(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

15. ÖT: *Bir daha da hiçbir şeyini anlatmaz.*

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

16. ÖT: *Yumuşak davransam, şımarıp şu yakışıklı dediği çocuğa yüz verebilir.*

ST: *Eğer yumuşak davranırsam, şımarır ve şu yakışıklı dediği çocuğa yüz verebilir.*
(Düzeye uygun olduğu ve anlamı kuvvetlendirdiği için “eğer” bağlacı eklenmiştir. –
ıp zarf fiil eki düzeye daha uygun olan geniş zaman ekiyle değiştirilmiştir.)

17. ÖT: *Ben de ilk kez âşık olduğumda onun yaşındaydım galiba.*

ST: *Ben de ilk âşık olduğumda galiba onun yaşındaydım.*
(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

18. ÖT: *Babamdan yediğim onca dayak, yalnızca pencereden ona el salladığım için değil miydi?*

ST: *Yalnızca pencereden ona el salladığım için babamdan onca dayak yedim?*
(Tümce kurallı hale getirilmiş, tümcedeki sebep-sonuç ilişkisi belirginleştirilmiştir.)

19. ÖT: *Şu işe bak! Zaman neleri değiştirmiyor ki?*

ST: *Şu işe bak! Zaman her şeyi değiştiriyor.*
(Olumsuz tümce ile ifade edilmek istenilen anlam olumlu ve sade bir yapıya dönüştürülerek verilmiştir.)

20. ÖT: *“Öhhö... Şey... Bak canım, istersen biraz daha düşün.*

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

21. ÖT: Şöyle on-on beş yıl kadar... Eğer hâlâ o çocukla evlenmek istersen...”

ST: Şöyle on-on beş yıl kadar düşün. Eğer hâlâ o çocukla evlenmek istersen o zaman olur.”

(Tümcelerdeki eksilteli yapılar ve anlamlar tamamlanmıştır.)

22. ÖT: “Anne, on yıl koca bir ömür!

ST: “Anne, on yıl koca bir ömür eder!

(Eksilteli ifade tamamlanmıştır.)

23. ÖT: On yıl sonra benim saçlarım beyazlanmış, onun saçları da dökülmüş olur.

ST: On yıl sonra benim saçlarım beyazlar, onun saçları da dökülür.

(Edilgen yapılar etken hale getirilmiştir.)

24. ÖT: Hatta göbeği bile çıkabilir...”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

25. ÖT: “Daha iyi ya!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

26. ÖT: “Anne! Benimle alay mı ediyorsun?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

27. ÖT: “Hayır, yavrum. Yalnızca sabretmeni istiyorum.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

28. ÖT: Bak görürsün... Senin yaşında duygular çok çabuk değişir.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

29. ÖT: Değişmeyen tek şey, okulunu bitirip, kendine bir meslek edinmen gerektiği...”

ST: Değişmeyen tek şey, okulunu bitirip, kendine bir meslek edinmen gerektirir.”

(Tümce sonundaki eksiltili anlam tamamlanmıştır.)

30. ÖT: *Yaşlandığımı düşünüyorum...*

ST: *Kızım yaşlandığımı düşünüyorum.*

(Tümceye özne eklenerek anlam karmaşası önlenmiştir.)

31. ÖT: *Bu duyguları, çoktan unutmuş bir kadın...*

ST: *Beni, bu duyguları çoktan unutmuş bir kadın olarak görüyor.*

(Tümcedeki eksiltili yapıları tamamlamak için tümceye nesne ve yüklem eklenmiştir.)

32. ÖT: *Öğüt vermeye kalkışan yaşlı bir nine gibi miyim yoksa şimdi onun gözünde?*

ST: *Yoksa şimdi onun gözünde öğüt vermeye kalkışan yaşlı bir nine gibi miyim?*

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

33. ÖT: *“Anne, bu konu aramızda kalsın. Babama bile söyleme.”*

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

34. ÖT: *“Asla! Ağzımı bile açmam.”*

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

35. ÖT: *Ağzımı açacak güç mü bıraktın bende kızım?*

ST: *Kızım, bende ağzımı açacak güç mü bıraktın?*

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

36. ÖT: *“Kardeşin nerede?”*

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

37. ÖT: *“Bilmem, az önce mutfakta bir şeyler atıştırıyordu.”*

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

38. ÖT: *“Bir gidip bakayım şuna...”*

ST: “Bir gideyim ve şuna bakayım.”

(Tümce kurallı hale getirilmiş, eksiltili yapı tamamlanmıştır. İfadeler düzeye uygun hale getirilmiştir.)

39. ÖT: “Hiii, ne yapıyorsun sen burada? Mutfağı ne hale getirmişsin!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

40. ÖT: “Nesi varmış mutfağın anne?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

41. ÖT: Burda değişen bir şey yok ki, hep aynı mutfak işte!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

42. ÖT: “Yok canım, hep aynı mutfakmış!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

43. ÖT: Baksana şu tezgâhın üzerine...

ST: Şu tezgâhın üzerine baksana!

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

44. ÖT: Her yerde çöpler, çekirdek kabukları...

ST: Her yerde çöpler, çekirdek kabukları var.

(Eksiltili ifade tamamlanmıştır.)

45. ÖT: Ya bir kez içilip bırakılan bardaklar?..

ST: Ya bir kez içilip bırakılan bardaklara ne demeli?

(Eksiltili ifade tamamlanmıştır.)

46. ÖT: Her yer darmadağınık!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

47. **ÖT:** “Ay anne, ne fark eder?

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

48. **ÖT:** Bırak böyle kalsın.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

49. **ÖT:** Nasıl olsa her gün kullanılıp dağılıyor.

ST: Nasıl olsa her gün kullanılıyor ve dağılıyor.

(Edilgen yapı etken yapılmıştır.)

50. **ÖT:** Neden topluyorsun ki?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

51. **ÖT:** “Bu dağınıklık seni rahatsız etmiyor mu?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

52. **ÖT:** “Dağınıklık mı?

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

53. **ÖT:** Ben buranın dağınık olduğunu düşünmüyorum ki!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

54. **ÖT:** *Şu işe bak! Çocukların gözünde dağınıklığı filtre eden bir süzgeç var herhalde.*

ST: *Şu işe bak! Herhalde çocukların gözünde dağınıklığı filtre eden bir süzgeç var.*

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

55. **ÖT:** *Bu yüzden kendi odalarında da kitaplarını, oyuncaklarını, giysilerini sağa sola atıp, bu dağınıklıktan hiç rahatsız olmuyorlar...*

ST: *Bu yüzden kendi odalarında da kitaplarını, oyuncaklarını, giysilerini sağa sola atıyorlar ve bu dağınıklıktan hiç rahatsız olmuyorlar.*

(Tümcedeki zarf fiil yapısı normal fiile dönüştürülmüştür.)

56. **ÖT:** *Rahatsız olmak bir yana, görmüyorlar bile!..*

ST: *Rahatsız olmuyorlar, hatta görmüyorlar!*

(Tümcede anlatılmak istenilen ifade düzeye uygun bir biçimde tekrar yapılandırılmış, eksiltili anlam tamamlanmıştır.)

57. **ÖT:** “Tamam burayı bırak, ben toplarım.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

58. **ÖT:** Sen git, odanı topla çabuk.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

59. **ÖT:** “Neden ben?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

60. **ÖT:** “Ne demek ‘neden ben’?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

61. **ÖT:** “Neden ablam toplamıyor da ben topluyorum?

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

62. **ÖT:** Bütün yaptığı, ayna karşısında sivilcelerini sıkmak.

ST: Bütün yaptığı iş ayna karşısına geçmek ve sivilcelerini sıkmak.

(Eksiltili anlam “iş” sözcüğü eklenerek giderilmiştir.)

63. **ÖT:** Biraz da ona söyle.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

64. **ÖT:** “Bırak şimdi ablanla uğraşmayı.

ST: “Şimdi ablanla uğraşmayı bırak.

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

65. ÖT: Zaten kızın bugünlerde bazı problemleri var...”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

66. ÖT: “Benim de problemlerim var, ne olacak?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

67. ÖT: “Senin de mi?.. Senin problemin hangi çocukmuş, küçük hanım?”

ST: “Senin de mi problemin var? Küçük Hanım, senin problemin hangi çocuk?”

(Eksiltili ifade tamamlanmış, söylemler düzeye uygun hale getirilmiştir. Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

68. ÖT: “Çocuk değil. Öğretmen!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

69. ÖT: “Ne! Öğretmen mi?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

70. ÖT: “Yarına yetiştirmem gereken o kadar çok problem verdi ki, şimdi hemen başlamsam bitiremem.

ST: “Yarına yetiştirmem gereken çok ödevim var. Hemen başlamsam bitiremem.

(Tümce kısa tümceler haline getirilmiş, düzey üzeri ifadeler değiştirilmiştir.)

71. ÖT: “Tamam tamam anladım, sen git de dersini yap.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

72. ÖT: Allah Allah! Bu öğretmenin gözleri bizim evin içini mi görüyor ne?

ST: Allah Allah! Galiba bu öğretmenin gözleri bizim evin içini görüyor.

(Tümcede ileilmek istenilen anlamın düzeye uygun biçimde ifadesi için “galiba” sözcüğü eklenmiş, tümce olumlu yapıda yeniden oluşturulmuştur.)

73. ÖT: *Ne zaman odası dağılsa da toplamasını istesem, o gün çocuğa yetiştiremeyeceği kadar çok ders vermiş oluyor.*

ST: *Ne zaman odası dağılsa ve toplamasını istesem, o gün çocuğa yetiştiremeyeceği kadar çok ödev vermiş oluyor.*

(“ders” sözcüğü düzeye uygun “ödev” ile değiştirilmiş, söylemler düzeye göre uyarlanmıştır.)

74. ÖT: *Sonunda odayı toplamak yine bana kalıyor.*

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

75. ÖT: *“Annee, koş! Çabuk!”*

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

76. ÖT: *“Ne var kızım, geliyorum; ne bağıırıyorsun öyle?”*

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

77. ÖT: *“Anne, bak, işte o! Şu mavi gömleklisi!*

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

78. ÖT: *Sana sözünü ettiğim... Sevdığım çocuk!”*

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

79. ÖT: *Nee, şu karşı kaldırımda yürüyen kirpi saçlı siskadan mı söz ediyor?*

ST: *Nee, şu karşı kaldırımda yürüyen kirpi saçlı sıska çocuktan mı söz ediyor?*

(“sıska” ifadesi açılarak “sıska çocuk” biçiminde değiştirilmiş, anlamada kolaylık sağlanmıştır.)

80. ÖT: *Bu mu evleneceğim dediği çocuk?*

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

81. ÖT: “Aaaa... Baksana anne, onun yanında yürüyen çocuk daha yakışıklı galiba. Kim acaba?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

82. ÖT: *Şimdi de kirpi saçının yanındaki şu vampir kılıklıdan söz ediyor herhalde.*

ST: *Şimdi de herhalde kirpi saçının yanındaki şu vampir kılıklı çocuktan söz ediyor. (Tümce kurallı hale getirilmiş, “vampir kılıklı” ifadesi açılarak “vampir kılıklı çocuk” biçiminde değiştirilmiş, anlamada kolaylık sağlanmıştır.)*

83. ÖT: “Ay anne, ne kadar güzel gözleri var, gördün mü? Yeşil yeşil!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

84. ÖT: *Apartmanın beşinci katından bakıp da, karşı kaldırımdan geçen çocuğun göz rengini nasıl görüyor bu kız?*

ST: *Bu kız apartmanın beşinci katından bakıyor. Karşı kaldırımdan geçen çocuğun göz rengini nasıl görüyor?*

(Birleşik yapılu tümce iki tümce haline getirilmiştir. Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

85. ÖT: *Yoksa benim gözlerimde mi bir bozukluk var?*

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

86. ÖT: *Bir göz doktoruna görünsem iyi olacak.*

ST: *Bir göz doktoruna muayene olsam iyi olacak.*

(“doktora muayene olmak” ifadesi düzeye uygun olduğu için düzey üzeri olan “doktora görünmek” ifadesinin yerine getirilmiştir.)

87. ÖT: “Anne, yoksa yeşil gözlüsüne mi âşık olsam?”

ST: “Anne, yoksa yeşil gözlü çocuğa mı âşık olsam?”

(“yeşil gözlüsüne” ifadesi düzeye uygun “yeşil gözlü çocuğa” ile değiştirilmiştir.)

88. ÖT: Belki ilerde onunla evlenirim, ne dersin?

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

89. ÖT: Çocuklarımız da yeşil gözlü olur!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

90. ÖT: Neyse, evlenme işi şimdilik askıya alındı anlaşılan...

ST: Neyse, anlaşılan evlenme işi şimdilik askıya alındı.

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

91. ÖT: Ama yine de işim zor.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

92. ÖT: Annelerin hangi işi kolay ki?

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

Anne, Sen Çocuk musun?

1. ÖT: *Off, şu konuşmayı ne zamandır planlıyorum, bir türlü başlayamadım.*

ST: *Off, şu konuşmayı uzun zamandan beri planlıyorum ama bir türlü başlayamadım.*

(“ne zamandır” ifadesi düzeye uygun “uzun zamandan beri” ifadesiyle değiştirilmiş, tümce içindeki iki yargının zıtlık durumu “ama” bağlacı getirilerek pekiştirilmiştir.)

2. ÖT: *Bugün uygun mudur acaba?*

ST: *Acaba bugün uygun mudur?*

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

3. ÖT: *Geç kalmak da istemem!*

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

4. ÖT: “Kızım biraz gelir misin?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

5. **ÖT:** “Efendim anne!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

6. **ÖT:** “Öhhö... Ne desem... bilmem ki!

ST: “Öhhö... Nasıl desem bilemiyorum!

(Tümcede aktarılmak istenilen zaman yükleme eklenmiştir. İfade ve yapı düzeye uygun hale getirilmiştir.)

7. **ÖT:** Sana bir şey söylemem gerekiyor.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

8. **ÖT:** Otursana biraz.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

9. **ÖT:** “Ciddi bir şey mi anne?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

10. **ÖT:** “Ee...evet. Nerden anladın?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

11. **ÖT:** “Suratın yeni formüllü deterjanla yıkanmış çamaşır renginde de...”

ST: “Yüzün deterjanla yıkanmış çamaşır renginde de ondan anladım.”

(“surat” sözcüğü düzey üzerinde olduğu için “yüz” sözcüğüyle değiştirilmiştir. Deterjanın özelliklerini bildiren sözcükler karmaşık yapıda olduğu için tümceden çıkarılmıştır. Eksiltili ifade tamamlanmıştır.)

12. **ÖT:** “Dinle, bak... Nerden başlasam? Şey...”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

13. **ÖT:** “Anne, açık konuş, yoksa babamla boşanıyor musunuz?”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

14. ÖT: “O da nereden çıktı?”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

15. ÖT: “Yoksa babam kumar oynayıp evi kaybetti de, buradan taşınıyor muyuz?”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

16. ÖT: “Yok canım...”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

17. ÖT: “Babamı işten mi attılar?”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

18. ÖT: “Hayır, öyle değil.”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

19. ÖT: “O zaman seni mi işten çıkardılar?”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

20. ÖT: “Niye çıkarsınlar canım?”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

21. ÖT: “Yoksa hamile misin?”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

22. ÖT: “Ay, yüreğime inecek...”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

23. ÖT: “Anladım. Birini öldürdün...”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

24. **ÖT:** Şimdi cesetten kurtulman için yardımım gerekiyor...”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

25. **ÖT:** “Hoppala, nerden bulup çıkarıyorsun bu garip fikirleri?”

ST: “Hoppala, bu garip fikirleri nerden bulup çıkarıyorsun?”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

26. **ÖT:** “Sen söylemek istediğin şeyi bir türlü söyleyemiyorsun da, sana yardım etmeye çalışıyorum yalnızca.”

ST: “Sen söylemek istediğin şeyi bir türlü söyleyemiyorsun. Ben de yalnızca sana yardım etmeye çalışıyorum.”

(Sıralı birleşik tümce bağımsız kısa iki tümce haline getirilmiş, ikinci tümce kurallı hale getirilmiştir.)

27. **ÖT:** *Kısa bir konuşma yapıp, sonra Sağlık Ansiklopedisi’ni vermeliyim eline.*

ST: *Kısa bir konuşma yapmalıyım. Sonra ona “Sağlık Ansiklopedisi”ni vermeliyim.*

(Tümce iki kısa tümce biçiminde oluşturulmuş, zarf fiil eki –ıp yerine düzeye daha uygun gereklilik eki -meli getirilmiştir. İkinci tümce kurallı yapılmış, anlam belirsizliğine neden olabilecek “eline” yerine “ona” ifadesi getirilmiştir.)

28. **ÖT:** *İnternetten de bir adres bulursam, belki daha kolay olur.*

ST: *İnternetten de bir adres bulursam anlatmak daha kolay olur.*

(Tümcede anlamayı kolaylaştırmak için “belki” ifadesi yerine “anlatmak” sözcüğü getirilmiştir.)

29. **ÖT:** *Bir başlayabilsem, sonrası kolay, ama...*

ST: *Bir başlayabilsem, sonrası kolay, ama başlayamıyorum.*

(Eksitili ifade tamamlanmıştır.)

30. **ÖT:** “Hamile dedin de... aklıma geldi. Öhhö...”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

31. ÖT: Bak, sen artık kocaman bir kız oluyorsun.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

32. ÖT: “Anne, ben çoktan büyüdüm de, sen farkında değilsin.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

33. ÖT: “Öyle boyca büyümekten söz etmiyorum canım. Nasıl desem...”

ST: “Öyle boyunun büyümesinden söz etmiyorum canım. Nasıl desem...”

(“boyca büyümek” ifadesi yerine “boyunun büyümesi” getirilerek düzeye uygun bir yapı ve ifade oluşturulmaya çalışılmıştır.)

34. ÖT: “Ay, istersen Japonca anlat anne, belki daha rahat konuşursun o zaman.”

ST: “Ay, istersen Japonca anlat anne, o zaman belki daha rahat konuşursun.”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

35. ÖT: *Japonlar kızlarına nasıl anlatıyordur acaba?*

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

36. ÖT: *Çin Çang Çung... Keşke Japon olsaydım, işte, bitivermişti bile.*

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

37. ÖT: “Kızlar buluğ çağına girerken... vücutlarında değişiklikler olur.”

ST: “Kızlar ergenlik dönemine girerken vücutlarında değişiklikler olur.”

(Düzey üzerindeki ifade değiştirilmiştir.)

38. ÖT: “Eee?” “Yani yumurtalar şey olur... Yumurtlama başlar.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

39. ÖT: “Eeee?” “Yumurtalar dışarıya atılır.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

40. ÖT: “Öfff, aybaşını mı anlatmaya çalışıyorsun sen, anne?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

41. ÖT: “Yoksa biliyor musun?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

42. ÖT: “Ay anne, çocuk musun sen?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

43. ÖT: Ben de ilginç bir şey söyleyeceksin sanmıştım; saf saf dinliyorum burada.

ST: Ben de ilginç bir şey söyleyeceksin sandım. Burada saf saf dinliyorum.

(İki tümce halinde yeniden oluşturulan tümcede birleşik zamanlı fiiller basit zamanlı yapılmış, ikinci tümce kurallı hale getirilmiştir.)

44. ÖT: Aybaşının ne olduğunu bizim sınıftaki erkek çocuklar bile biliyorlar.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

45. ÖT: “Nee? Nasıl olur?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

46. ÖT: “Anne, televizyon reklamlarında görmüyor musun?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

47. ÖT: Artık bu işin gizlisi saklısı kalmadı ki!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

48. ÖT: *Doğru ya! Zaman değişti.*

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

49. ÖT: *Televizyon, kızlarıyla özel konuşmalar yapmaya kalkışan annelerin bile rolünü kapmış, farkında değilim.*

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

50. ÖT: *Bak sen şu işe!*

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

51. ÖT: “Anneeee, ablamla ne yapıyorsunuz deminden beri odada?”

ST: “Anneeee, ablamla deminden beri odada ne yapıyorsunuz?”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

52. ÖT: “Bir şey yok canım, gel.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

53. ÖT: “Bir bulmaca öğrendim bugün okulda. Sorayım mı?”

ST: “Okulda bir bulmaca öğrendim bugün. Sorayım mı?”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

54. ÖT: “Sor bakalım.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

55. ÖT: “Suyu var, ıslak değil. / Peteği var arı değil. / Kanadı var kuş değil.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

56. ÖT: “Bilmem, bulamadım canım. Sen söyle bakalım, neymiş.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

57. ÖT: “Aşkolsun anne! Televizyonda gösteriyorlar ya.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

58. ÖT: Kanatlısı var, peteklişi var, parfümlüsü var...”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

59. ÖT: “Neee!” Eminim, o bile biliyordur!

ST: “Neee!” Eminim, o bile biliyor!

(Ek fiil çıkarılmış, fiil basit zamanlı yapılmıştır.)

Anne, Bütün İşleri Ben mi Yapacağım?

1. ÖT: “Kızım sana kaç kez söyledim şu sürahiyi doldur diye!

ST: “Kızım sana kaç kez şu sürahiyi doldur diye söyledim!

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

2. ÖT: Bak, yine boş!”

ST: Yine boş, bak!”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

3. ÖT: “Bu evdeki bütün işleri neden ben yapıyorum anne?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

4. ÖT: “Ne yani, bu evdeki bütün iş, sürahi doldurmak mı oluyor?”

ST: “Ne yani, bu evdeki bütün iş, sürahi doldurmak mı?”

(Tümce sonundaki “oluyor” ifadesi düzeye uygunluk için çıkartılmıştır.)

5. ÖT: “Kardeşim hiç iş yapmıyor ama!”

ST: “Ama kardeşim hiç iş yapmıyor!”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

6. ÖT: “Neden yapmasın?

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

7. ÖT: Ona da her gün sofrayı kurmasını söylüyorum.”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

8. ÖT: “Oh, desene anne, bu evde sana yapacak hiç iş kalmıyor!”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

9. ÖT: “Ah, tabii ya! Evin içinde boş durmaktan canım sıkılacak neredeyse!”

ST: “Ah, tabii ya! Neredeyse evin içinde boş durmaktan canım sıkılacak!”

(*Tümce kurallı hale getirilmiştir.*)

10. ÖT: “O zaman, neden bize şöyle kocaman bir çikolatalı pasta yapmıyorsun?”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

11. ÖT: Böylece canın sıkılmaz, anneciğim...”

ST: Anneciğim, böylece canın sıkılmaz.”

(*Tümce kurallı hale getirilmiştir.*)

12. ÖT: “Sen benim her gün işten ne kadar yorgun döndüğümü biliyor musun?”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

13. ÖT: Senin işinin yorulacak nesi var ki anne?

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

14. ÖT: Bütün gün masa başında oturuyorsun.

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

15. ÖT: Üstelik koltuğun da yumuşak ve rahat. Ohh, ne güzel!

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

16. ÖT: Bir de bana bak!

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

17. **ÖT:** Okulda, daracık tahta bir sırada, saatlerce dimdik oturuyorum.

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

18. **ÖT:** Sırtım ağrıyor.”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

19. **ÖT:** “Ne yani, ben iş yerinde keyif mi çatıyorum?

ST: “Ne yani, ben iş yerinde keyif mi yapıyorum?

(*“keyif çatmak” ifadesi düzeye uygun “keyif yapmak” ile değiştirilmiştir.*)

20. **ÖT:** Bunu mu söylemek istiyorsun?”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

21. **ÖT:** “Ben söylemiyorum ki, zaten gerçek bu!

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

22. **ÖT:** Buzdolabı elinin altında.

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

23. **ÖT:** Bütün gün akşama kadar kola, gazoz, meyve suyu...

ST: Bütün gün akşama kadar kola, gazoz, meyve suyu içiyorsun.

(*Eksiltili ifade tamamlanmıştır.*)

24. **ÖT:** Su ısıtıcısıyla çay, kahve...

ST: Su ısıtıcısıyla çay, kahve yapıyorsun.

(*Eksiltili ifade tamamlanmıştır.*)

25. **ÖT:** Ne istersen içebilirsin.”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

26. **ÖT:** “Ben işe onu bunu içmek için gitmiyorum, küçük hanım.

ST: “ Küçük Hanım, ben işe onu bunu içmek için gitmiyorum.
(*Tümce kurallı hale getirilmiştir.*)

27. ÖT: Çalışmak için gidiyorum! Çalışmak!”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

28. ÖT: “Bir yandan meyve suyu içerken herkes çalışır, ne olacak!

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

29. ÖT: Benim gibi, sınıfta aç susuz ders dinlemek zorunda değilsin!

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

30. ÖT: Hem senin istediğin anda tuvalete gitme özgürlüğün bile var.

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

31. ÖT: Ben, ders arasını beklemek zorundayım...”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

32. ÖT: “Daha iyi ya! Karın kasların kuvvetlenir.”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

33. ÖT: “Sen de iş yerinde gün boyu meyve suyu içip, bir yandan iş arkadaşlarınla konuşarak çene kaslarını mı kuvvetlendiriyorsun yoksa?”

ST: “Yoksa sen de iş yerinde gün boyu meyve suyu içiyorsun, bir yandan iş arkadaşlarınla konuşarak çene kaslarını mı kuvvetlendiriyorsun?”

(*Tümce kurallı hale getirilmiş, yapı ve ifade düzeyine uygun hale getirilmiştir.*)

34. ÖT: “Sen, şartlarının benimkinden daha ağır olduğunu sanıyorsun galiba...”

ST: “Sen, galiba şartlarının benimkinden daha ağır olduğunu sanıyorsun.”

(*Tümce kurallı hale getirilmiştir.*)

35. **ÖT:** “Sanmıyorum, bence zaten öyle!

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

36. **ÖT:** Eve döndüğünde yapman gereken derslerin bile yok senin, öyle değil mi?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

37. **ÖT:** “Yemek yapıyorum ya...”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

38. **ÖT:** “Yemek yaparken, kırık not almak gibi bir kaygın yok.

ST: “Yaptığın yemekten düşük not almak gibi bir kaygın yok.

(Yapı ve ifadeyi düzeye uygun hale getirmek için düzey üzerindeki sözcük değiştirilmiş, “yemek yaparken” yerine “yaptığın yemekten” ifadesi getirilmiştir.)

39. **ÖT:** Üstelik ev işlerinden sınav da olmuyorsun!”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

40. **ÖT:** “Hayret! Hiç bu yönüyle düşünmemiştim doğrusu.

ST: “Hayret! Doğrusu hiç bu yönüyle düşünmedim.

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

41. **ÖT:** Gerçekten de sınavlar, insanın üzerinde büyük bir baskı!

ST: Sınavlar gerçekten de insanın üzerinde büyük bir baskı kuruyor!

(Tümce kurallı hale getirilmiş, eksilteli anlam tamamlanmıştır.)

42. **ÖT:** Okulu bitirdikten sonra bile, çok uzun yıllar boyunca rüyama girmişti sınavlar.

ST: Okulu bitti. Sonra yine sınavlar uzun yıllar boyunca rüyama girdi.

(Tümce kısa iki tümceye bölünmüş ve kurallı hale getirilmiş, birleşik zamanlı fiiller basit zamanlı yapılmıştır.)

43. ÖT: Bir türlü okuyamadığım, okuyamadığım için de yanıtlarını bulamadığım sorularla kaç kez boğuşmuş, sıkıntı ve ter içinde uyanmıştım.”

ST: Bir türlü okuyamadığım ve yanıtlarını bulamadığım sorularla kaç kez boğuştum. Sıkıntı ve ter içinde uyandım.”

(Tümce düzeye uygun iki tümce biçiminde oluşturulmuş ve kurallı hale getirilmiş, birleşik zamanlı fiiller basit zamanlı yapılmıştır.)

44. ÖT: “Desene, sınavlardan kurtulmak için okulu bitirmek de yetmiyor anne! Kâbus, rüyalarda bile sürüyor...”

ST: “Desene, sınavlardan kurtulmak için okulu bitirmek de yetmiyor anne! Korku, rüyalarda bile sürüyor.”

(“kâbus” sözcüğü düzey üzerinde olduğu için “korku” ile değiştirilmiştir.)

45. ÖT: “Sana bir şey söyleyeyim mi?

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

46. ÖT: Aslında insanın yaşamı boyunca sınavlar hiç bitmiyor.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

47. ÖT: Okuldakiler gibi değil ama...

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

48. ÖT: Yine de, büyüklerin dünyası da sınavla dolu.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

49. ÖT: Her gün... Alınan kararlar, yapılanlar... Hepsi birer sınav sanki.

ST: Her gün alınan kararlar, yapılanlar... Sanki hepsi birer sınav.

(Tümce kurallı hale getirilmiştir. Yapı ve ifade tümceye uygun hale getirilmiştir.)

50. ÖT: Yanlış yapıldığında, bunun sonuçlarını sıkıcı bir kırık not olarak değil ama başka türlü üzüntülerle yine yaşıyor insan.

ST: İnsan yanlış yaptığında sonucunu düşük bir not alarak yaşamıyor. Ama yine başka türlü üzüntülerle yaşıyor.

(Tümce kısa iki tümce biçimine ve kurallı hale getirilmiş, edilgen yapılar etken yapılmıştır.)

51. ÖT: Üstelik notlarını kolayca düzeltmek elinde, ama yaşam içinde verilen bazı yanlış kararların, geri dönüşü olmayabiliyor...”

ST: Üstelik notlarını kolayca düzeltmek kendi elinde. Ama yaşam içinde verilen bazı yanlış kararların geri dönüşü olmayabiliyor.”

(İki ayrı tümce biçiminde yeniden düzenlenen tümcede ilk ifadeye “kendi” dönüşlülük zamiri getirilmiş, böylece anlamda kolaylık sağlanmaya çalışılmıştır.)

52. ÖT: “Ben de konuyu bu yönüyle düşünmemiştim anne.

ST: “Ben de konuyu bu yönüyle düşünmedim anne.

(Birleşik zamanlı fiil basit zamanlı yapılmıştır.)

53. ÖT: Okul bitince, insan sınavlardan da kurtulur sanıyordum.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

54. ÖT: “Yok canım, sınavdan kurtulmak olur muymuş hiç?

ST: “Yok canım, sınavdan kurtulmak hiç olur mu?

(Tümce kurallı hale getirilmiş, “olur muymuş” yapısı “olur mu” biçiminde sadeleştirilmiştir.)

55. ÖT: Haydi, yemekten sonra seninle birlikte kocaman bir pasta yapalım, ne dersin?..

Hem de çikolatalı!

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

56. ÖT: Öncekinden güzel olacak mı, olmayacak mı?

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

57. **ÖT:** İyi kabaracak mı, kabarmayacak mı?

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

58. **ÖT:** Beğenecek miyiz, beğenmeyecek miyiz?

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

59. **ÖT:** Bu da bir çeşit sınav değil mi sence?”

ST: Sence bu da bir çeşit sınav değil mi?”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

60. **ÖT:** “Ah anneciğim! Keşke bütün sınavlar böyle çikolatalı pasta gibi olsaydı!

ST: “Ah anneciğim! Keşke bütün sınavlar böyle çikolatalı pasta gibi olsa!

(Birleşik zamanlı fiil basit zamanlı yapılmıştır.)

61. **ÖT:** Hiç yakınmaz, sınav kâğıdının bir ucundan tutup afiyetle yerdim!”

ST: Hiç şikâyet etmezdim. Sınav kâğıdının bir ucundan tutup afiyetle yerdim!”

(Tümce iki tümce haline getirilmiş, “yakınmak” sözcüğü düzeye uygun “şikâyet et-“ ile değiştirilmiştir.)

62. **ÖT:** “Sonra da susardın! Ama su içmek için sürahiye uzandığında... Bir de bakardın ki sürahi boş!”

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

63. **ÖT:** “Tamam, tamam, anladım! Hemen dolduruyorum!” “Annee!”

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

64. **ÖT:** “Ne var kızım?

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

65. **ÖT:** İçerden avaz avaz bağıracağına buraya gelsen de normal sesle konuşsan olmaz mı?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

66. ÖT: “Ben çok acıktım.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

67. ÖT: Yemeği ne zaman yiyeceğiz?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

68. ÖT: “Sen sofrayı kurar kurmaz küçük hanım!”

ST: “ Küçük Hanım, sen sofrayı kurar kurmaz yiyeceğiz!”

(Tümce kurallı hale getirilmiş, eksilteli anlam tamamlanmıştır.)

69. ÖT: “Ben mi?.. Niye ben?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

70. ÖT: “Ne demek ‘niye ben’ ?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

71. ÖT: “Ablam hiç iş yapmıyor ama!

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

72. ÖT: Bu evde bütün işleri ben mi yapacağım?” “!..”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

Anne, Beni Kim Duyacak?

1. ÖT: Bıktım bu çocuklardan!

ST: Bu çocuklardan bıktım!

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

2. ÖT: Hiç sözümü dinlemiyorlar.

ST: Sözümlü hiç dinlemiyorlar.
(*Tümce kurallı hale getirilmiştir.*)

3. **ÖT:** Bilerek mi yapıyorlar?

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

4. **ÖT:** Ne söylesem tersini uyguluyorlar.

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

5. **ÖT:** Beni duymuyorlar mı ne?

ST: Acaba beni duymuyorlar mı?

(*Tümce kurallı hale getirilmiş, ifadede anlam “acaba” sözcüğüyle pekiştirilmiştir.*)

6. **ÖT:** Yoksa duyuyorlar da aldırıyorlar mı?

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

7. **ÖT:** “Buraya gelin bakayım!

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

8. **ÖT:** Kaç kez söyledim size, şu televizyonun sesini bu kadar açmayın diye...”

ST: Şu televizyonun sesini bu kadar açmayın diye, size kaç kez söyledim.”

(*Tümce kurallı hale getirilmiştir.*)

9. **ÖT:** “Kardeşim açmış anne!”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

10. **ÖT:** “Ya salonun ortasındaki terlikler ne oluyor?

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

11. **ÖT:** Terliğinizi orada burada bırakmayın demedim mi size?”

ST: Size terliğinizi orada burada bırakmayın demedim mi?”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

12. ÖT: “Bu terlikler kardeşiminkiler anne!

ST: “Bu terlikler kardeşimin terlikleri anne!

(Belirtili isim tamlamasının tamlananı olan –ki yerine “terlikleri” ifadesi getirilerek anlamda kolaylık sağlanmıştır.)

13. ÖT: Benim dev ayaklarıma bu terlikten üç tane gerekir herhalde!”

ST: Herhalde benim kocaman ayaklarıma bu terlikten üç tane gerekir!”

(Tümce kurallı hale getirilmiş, “dev ayak” yerine “kocaman ayak” ifadesi getirilmiştir.)

14. ÖT: “Ay inanamıyorum! Güzelim dantel örtümün üzerinde kalem açmışsınız.

ST: “Ay inanamıyorum! Güzel el işi örtümün üzerinde kalem açmışsınız.

(“dantel” sözcüğü düzey üzerinde olduğu için “el işi” ifadesiyle değiştirilmiştir.)

15. ÖT: Kaç kez söyleyeceğim size, kalemlerinizi çöp kutusunun başında açın diye..

ST: Kalemlerinizi çöp kutusunun başında açın diye, size kaç kez söyleyeceğim,

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

16. ÖT: Annem bizi büyütürken bayılma numarası yaparmış.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

17. ÖT: Ben de şimdi düşüp bayılsam mı?

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

18. ÖT: Belki beni ciddiye alırlar o zaman.

ST: Belki o zaman beni ciddiye alırlar.

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

19. ÖT: Ama düşerken kafamı bir yere çarparım falan... Ay, annelik ne zor iş!

ST: *Ama düşerken kafamı bir yere çarpabilirim. Ay, annelik ne zor iş!*

(Eksiltili ifade tamamlanmış, “falan” sözcüğüyle verilmek istenilen anlam ihtimal bildiren “çarpabilirim” sözcüğüyle değiştirilmiştir.)

20. ÖT: “Anne, ben zaten artık kurşun kalem kullanmıyorum ki!

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

21. ÖT: Kardeşime söyle!’

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

22. ÖT: “Ama ben size...”

ST: “Ama ben size ne diyeyim”

(Eksiltili anlam “ne diyeyim” ile tamamlanmıştır.)

23. ÖT: “Anne! Sana rica ediyorum.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

24. ÖT: Konuşurken ‘siz’ diyerek beni de konuya dâhil etme.

ST: Konuşurken ‘siz’ diyerek beni de konuya katma.

(Düzey üzerinde olan “dâhil etme” ifadesi “katma” sözcüğüyle değiştirilmiştir.)

25. ÖT: İkinci tekil şahıs diye bir şey var dilbilgisinde, bilmem, hatırlıyor musun?”

ST: Dil bilgisinde ikinci tekil şahıs (sen) diye bir şey var. Bilmem, hatırlıyor musun?”

(Tümce iki ayrı tümce biçiminde yeniden düzenlenmiş, ikinci tekil şahsı bildiren “sen” zamiri parantez içinde belirtilmiştir. Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

26. ÖT: “Bu küçük Türkçe sınavın için sağ ol.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

27. ÖT: Ama ne var bunda?

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

28. **ÖT:** Ben zaten ‘siz’ diye aslında kardeşine söylüyorum.”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

29. **ÖT:** “Tamam, kardeşime söylediğini ben biliyorum ama başkaları bilmiyor.

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

30. **ÖT:** Böyle konuşmalarına sinir oluyorum.

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

31. **ÖT:** Üstelik rezil de oluyorum.”

ST: Üstelik komik duruma düşüyorum.”

(“rezil olmak” ifadesi düzey üzerinde olduğu için “komik duruma düşmek” ifadesiyle değiştirilmiştir.)

32. **ÖT:** “Neden rezil oluyormuşsun ki?”

ST: “Neden komik duruma düşüyorsun ki?”

(“rezil olmak” ifadesi düzey üzerinde olduğu için “komik duruma düşmek” ifadesiyle değiştirilmiştir.)

33. **ÖT:** “Hatırlasana, geçen gün sınıf arkadaşımın annesine ne dedin...”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

34. **ÖT:** “Ne dedim?”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

35. **ÖT:** “Siz kapıda konuşurken kardeşim geldi yanınıza.

ST: “Siz kapıda konuşuyorken kardeşim yanınıza geldi.

(*Tümce kurallı hale getirilmiştir.*)

36. **ÖT:** Hani pis kokulu çoraplarıyla yerlere basıyordu.

ST: Hani pis kokulu çoraplarıyla yerlere bastı.

(Birleşik zamanlı fiil basit zamanlı hale getirilmiştir.)

37. ÖT: Üstelik ayağının başparmağı çorabının yırtığından dışarıya fırlamıştı”

ST: Üstelik ayağının başparmağı çorabının yırtığından dışarıya fırladı”

(Birleşik zamanlı fiil basit zamanlı hale getirilmiştir.)

38. ÖT: “Ah evet, hatırladım. Rezil oldum kadına vallaha!”

ST: “Ah evet, hatırladım. Vallahi kadından utandım!”

(“rezil olmak” ifadesi düzeye uygun “utanmak” sözcüğüyle değiştirilmiştir.)

39. ÖT: “Rezil olan sen değil, asıl bendim anne.

ST: “Sen utanmadın. Asıl ben utandım anne.

(Tümce kurallı hale getirilmiş ve iki kısa tümce halinde tekrar oluşturulmuştur.

“değil” ile yapılan olumsuz yapı “-ma, -me” olumsuzluk ekiyle sağlanmıştır. “rezil olmak” ifadesi düzeye uygun “utanmak” sözcüğüyle değiştirilmiştir.)

40. ÖT: Çünkü kardeşimi görünce arkadaşına dönüp ‘Ah şekerim, benim bu kızlar hep böyle. Yırtık şeyleri giyip sıkılmadan ortaya çıkıveriyorlar!’ dedin.

ST: Çünkü kardeşimi gördün ve arkadaşına ‘Ah şekerim, benim bu kızlar hep böyle. Yırtık şeyleri giyip sıkılmadan ortaya çıkıyorlar!’ dedin.

(fiilimsiler fiillere dönüştürülmüş, dönüştürülemeyen zarf fiil yapısı tümceden çıkarılmış, birleşik zamanlı fiiller basit zamanlı yapılmıştır.)

41. ÖT: Sanki benim çorabım da her zaman yırtıkmiş gibi...”

ST: Sanki benim çorabım da her zaman yırtık”

(Eksilteli ifade tamamlanmıştır.)

42. ÖT: “Aaa... Bunu hiç düşünmemiştim!.. Ama haklısın galiba.

ST: “Aaa... Bunu hiç düşünmedim!.. Ama haklısın galiba.

(Birleşik zamanlı yüklem basit zamanlı yapılmıştır.)

43. ÖT: Bir daha tekil konuşmaya dikkat ederim.”

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

44. ÖT: “Sağ ol anne. Haa, anne?”

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

45. ÖT: “Efendim?”

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

46. ÖT: “Benim defterimi gördün mü?”

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

47. ÖT: “Ne defteri?”

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

48. ÖT: “Anlamamış gibi yapma anne! Şiltemin altına koymuştum!”

ST: “Anne, anlamamış gibi yapma! Yatağımın altına koydum!”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir. “şilte” sözcüğü düzeye uygun “yatak” sözcüğüyle değiştirilmiştir.)

49. ÖT: “Haa, günlüğünü mü soruyorsun?”

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

50. ÖT: “Yerinde yok da!”

ST: (Özgün tümce korunmuştur.)

51. ÖT: “Şey, yatağını yaparken gözüme çarpmıştı.”

ST: “Şey, yatağını düzenliyordum o zaman gördüm.”

(Eksiltili anlam tamamlanmış, “göze çarpmak” “gördüm” ile “yatağı yapmak” ise “yatağı düzenlemek” ile değiştirilmiştir.)

52. ÖT: Bu çarpışmadan yaralanmadığını umarım anne!

ST: Anne umarım sen almadın!

(Tümcede bulunan mecazlı söz öbeği A1-A2 düzeyinde anlamının önüne geçebilir. Sadeleştirilen tümcedeki sözcükler düzeye uygun olarak düzenlenmiştir. Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

53. ÖT: Şiltenin altından nasıl gözüne çarpar?

ST: Yatağın altındaki defteri nasıl gördün?

(“şilte” sözcüğü “yatak” ile değiştirilmiş, nesne eksikliği “defter” sözcüğü eklenerek giderilmiş, “göze çarpmak” ifadesi de düzeye uygun “gördün” yüklemiyle değiştirilmiştir.)

54. ÖT: Eline çarpmış olmasın?”

ST: Elin değmiş olmasın?”

(“çarpmak” sözcüğü düzeye uygun “ele değ-“ ifadesiyle değiştirilmiştir.)

55. ÖT: “Tasadüfen buldum.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur. “tesadüfen” sözcüğü düzeyin +1 üzerinde olduğu için ve öğretilmesi hedeflenen bir sözcük olduğu için korunmuştur.)*

56. ÖT: “İki çekmece arasına gizlediğimde de ‘tesadüfen’ bulmuştun anne.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

57. ÖT: Gözlerinde röntgen ışınları mı var senin?

ST: Gözlerinde röntgen ışınları mı var?

(Tümce kurallı hale getirilmiştir. “senin” ifadesi anlamayı etkilemediği için çıkartılmıştır.)

58. ÖT: Okumamışsındır umarım!”

ST: Umarım okumadın!”

(Tümce kurallı hale getirilmiş, yüklemdeki karmaşık ek yapısı sadeleştirilmiştir.)

59. ÖT: “Vaktim olmadı ki! Sayfalarca yazmışsın.”

ST: “Okumaya vaktim olmadı ki! Sayfalarca yazmışsın.”

(Tümcede anlama olumsuz etki edebilecek dolaylı tümleş eksikliği “okumaya” sözcüğü eklenerek giderilmiştir.)

60. ÖT: “Neee, okudun demek!”

ST: “Neee, demek okudun!”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

61. ÖT: “Okudum demedim.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

62. ÖT: “Demedin ama ben anladım.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

63. ÖT: Bu evde bana hiç saygı duyulmuyor.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

64. ÖT: Ama ben kendi çocuklarıma böyle davranmayacağım, bundan emin olabilirsin.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

65. ÖT: “Öyle mi? Kendi çocuklarına nasıl davranacakmışsın, pek merak ettim...”

ST: “Öyle mi? Kendi çocuklarına nasıl davranacaksın, pek merak ettim.”

(Birleşik zamanlı fiil basit zamanlı yapılmıştır.)

66. ÖT: “Onlara sınırsız özgürlük tanıyacağım.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

67. ÖT: Hiçbir şeylerine karışmayacağım.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

68. ÖT: İstediklerini yapmalarına izin vereceğim.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

69. ÖT: Azarlamayacağım, kızmayacağım, utandırmayacağım.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

70. ÖT: Ayrıca evde hiç iş yaptırtmayacağım.”

ST: Ayrıca evde hiç iş yaptırmayacağım.”

(Ettirgen yapı düzeye uygun ve anlamı etkilemeyen oldurgan yapıya dönüştürülmüştür.)

71. ÖT: “Oh, ne güzel! Keşke ben de senin çocuğun olsam...”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

72. ÖT: “Anneeee?”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

73. ÖT: “Kardeşim geliyor.

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

74. ÖT: Lütfen günlüğümünden kardeşime söz etme anne!”

ST: Anne, lütfen günlüğümünden kardeşime söz etme!”

(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

75. ÖT: “Tamam, tamam, bu konuyu sonra konuşuruz.”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

76. ÖT: “Anneeee, baksana bir defter buldum!

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

77. ÖT: Görsen, ne komik şeyler yazıyor...”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

78. ÖT: “Ne yazıyor?”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

79. ÖT: “Dinleyin bakın: ‘Ben büyüdüğümde çocuklarıma istedikleri kadar özgürlük tanıyacağım.

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

80. ÖT: Ne isterlerse yapmalarına izin vereceğim.

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

81. ÖT: Hiç azarlamayacağım.

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

82. ÖT: Hiç kızmayacağım.

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

83. ÖT: Asla kendi annem gibi olmayacağım!’

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

84. ÖT: Ne komik değil mi?”

ST: (*Özgün tümce korunmuştur.*)

85. ÖT: “Ne muzur kardeşsin sen!

ST: “Sen ne yaramaz kardeşsin!

(“muzur” sözcüğü düzeye uygun “yaramaz” ile değiştirilmiştir.)

86. ÖT: Ver onu bana çabuk!

ST: Çabuk onu bana ver!
(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

87. ÖT: O benim defterim!”

ST: : *(Özgün tümce korunmuştur.)*

88. ÖT: “Hayır seninki değil abla, anneminki!

ST: “Hayır senin defterin değil abla, annemin defteri!
(İsim tamlamaları açık bir şekilde ifade edilmiştir.)

89. ÖT: Bak, annemin imzası bu...

ST: Bak, bu annemin imzası.
(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

90. ÖT: Komodinin arkasında buldum!

ST: Küçük dolabın arkasında buldum!
(“komodin” sözcüğü düzeye uygun “küçük dolap” biçiminde değiştirilmiştir.)

91. ÖT: İşte bak, toz içinde...

ST: Toz içinde, işte bak.
(Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

92. ÖT: Yüzlerce yıldır orada olmalı...”

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

93. ÖT: Hepimiz büyüyoruz...

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

94. ÖT: *Büyürken çocukluğumuzu da yanımızda götürebilir miyiz?*

ST: *(Özgün tümce korunmuştur.)*

95. ÖT: *Ve özlemle aranan o özgürlük... çocukluğun kendisinde mi gizli yoksa?*

ST: *Ve özlemle aranan o özgürlük yoksa çocukluğun kendisinde mi gizli?*

(Tümcede sonda yer alan “yoksa” bağlacı ortaya alınarak iki ifade birleştirilmiş, aradaki ilişki belirgin hale getirilmiştir. Tümce kurallı hale getirilmiştir.)

Aytül AKAL

4.2. Sınıf İçi Uygulamalarda Kullanılabilecek Etkinlikler

4.2.1. Sözcükleri Eşleştiriyorum

Sözcüklerle resimleri eşleştirin. (Mektup, Pantolon, Apartman, Terlik, Pencere, Pasta, Kirpi, Sürahi, Telefon, Bisiklet, Bilgisayar, Defter, Doktor, Yatak, Dolap)

				
.....				
				
.....				
				
.....				

4.2.2. Uygun Olan Sözcüğü Seçiyorum

Kutu içindeki sözcükleri aşağıdaki tümcelerden uygun olana yerleştirin.

faturası	kazak	parfümün	defteri	çorap	yatak	oyuncağı	evlenecek
kaldırım	meslek	dağınık	horluyor	kahve	yemek	postacı	parmağı

1. Bu ay elektrik çok yüksek geldi.
2. Arkadaşımın dersle ilgili her şeyi yazdığı bende kalmış.
3. Eski bir iyi uyumamızı engeller.
4. Soğuk havalarda giymeliyiz. Yoksa ayaklarımız üşür.
5. Yeni çok güzel kokuyor.
6. Anneme hediye ettiğim üzerine çok yakıştı.
7. Yayaların yürümesi için yol kenarlarında Olmalıdır.
8. Kardeşim bu yaz Herkesi düğününe bekliyor.
9. Babam geceleri çok ve evdeki herkesi uyandırıyor.
10. Futbol oynarken ayak kırıldı.
11. Anne çok acıktım, ... ne zaman hazır olacak?
12. Mektupları götürmek için bu sabah geldi.
13. Sabahları içmeden uyukum açılmıyor.
14. Odası çok olduğu için aradığı kitabı bir türlü bulamadı.
15. En sevdiği kırıldığı için çok üzüldü.
16. Onun en sevdiği doktorluktur.

4.2.3. Tümce Kuruyorum

Aşağıda bazı sözcükler verilmiştir. Bu sözcükler ile ilgili birer tümce yazınız.

Dolap: Elbise dolabım her zaman düzenlidir.
Fatura:
Telefon:
Saat:
Oyuncak:
Kazak:
Kaldırım:
Parfüm:.....
Ayna:
Sabah:
Yakala:.....
Terlik:.....
Çöp kutusu:.....
Yatak:.....
Çorap:.....
Defter:.....
Kahve:.....

4.2.4. Zıt Anlamı Buluyorum

Aşağıda verilen sözcükleri zıt anlamlılarıyla eşleştiriniz.

ucuz	soğuk
kötü	gündüz
aşağı	kolay
alçak	yaşlı
şişman	pahalı
zor	yukarı
gece	yüksek
ince	yumuşak
çalışkan	iyi
sıcak	tembel
siyah	uzun
sert	kalın
genç	zayıf
kısa	beyaz

4.2.5. Olumsuz Fiilleri Yazıyorum

Aşağıda olumlu halleri verilen fiillerin olumsuz hallerini yazınız.

OLUMLU FİİL		OLUMSUZ FİİL
1.	geleceğim	<i>gelmeyeceğim</i>
2.	unutabilirim	
3.	dinlerler	
4.	istiyorum	
5.	sakladı	
6.	rahat ediyorsun	
7.	yaparım	
8.	ödev verdi	
9.	yapıyorlardı	
10.	kızacağım	
11.	sıkarım	
12.	gideceğim	
13.	açtım	
14.	tutabilir	
15.	evlenebiliriz	

4.2.6. Ekleri Yazıyorum

Aşağıdaki fiillere kutu içinde işaretle belirtilen zaman ve şahıs eklerini ekleyiniz ve oluşturduğunuz sözcüğü son kutuya yazınız.

Fiil Kökü	1.Tekil Şahıs	2.Tekil Şahıs	3.Tekil Şahıs	1.Çoğul Şahıs	2.Çoğul Şahıs	3.Çoğul Şahıs	Şimdiki Zaman	Gelecek Zaman	Geniş Zaman	di'li /miş'li Geçmiş Zaman	Sözcük
gel	✓						✓				<i>geliyorum</i>
koş-		✓						✓			
ye-			✓						✓		
kes-	✓									✓	
alış-		✓						✓			
öğren-				✓			✓				
tara-						✓			✓		
ver-					✓					✓	
al-			✓						✓		
iç-	✓						✓				
harca-		✓								✓	
bin-				✓						✓	
hatırla-					✓			✓			
yap-			✓				✓				
sil-		✓							✓		
gör-			✓							✓	
yaz-	✓							✓			
duy-					✓		✓				
konuş-						✓			✓		

4.2.7. Hem Oynuyor Hem Öğreniyorum

Aşağıdaki tabloda bazı harfler verilmiştir. Baş harfi sırayla E-D-İ-K-M-S-A-B-R olan şehir, bitki, hayvan, eşya ve meslek adı yazınız.

HARF	ŞEHİR	BİTKİ	HAYVAN	EŞYA	MESLEK	PUAN
E	Edirne	Elma	Eşek	Eldiven	Ebe	10
D						
İ						
K						
M						
S						
A						
B						
R						
H						
Toplam:						

4.2.8. Meslekleri Tanıyorum

Aşağıdaki tümcelerde tanıtılan mesleklerin adlarını karşılarına yazınız.

1. Elbiselerimizi diker veya tamir eder: **Terzi**
2. Bozulan eşyalarımızı onarır / tamir eder:
3. İnsanları muayene eder ve tedavilerini yapar:

4. Öğrencilere sınıf içinde ders anlatır, okuma-yazmayı öğretir:
5. Bir dükkânda sebze, meyve satar:
6. Mahkemelerde insanları yargılar, suçlu veya suçsuz olduklarına karar verir:
7. Uçağı veya helikopteri kullanır:
8. Hayvanları muayene eder ve tedavilerini yapar:
9. Toprağı ekip biçerek para kazanan kimsedir:
10. Kanunlara uymayan kimseleri yakalar ve mahkemeye götürür:

4.2.9. Karışık Sözcüklerden Tümce Kuruyorum

Aşağıda karışık olarak verilen sözcükleri kullanarak kurallı tümceler oluşturunuz.

1. (sabah, yaparım, sabah, her):
2. (çok, sürmek, bisiklet, eğlenceli):
3. (öğrenmeyi, Türkçe, seviyorum, çok):
4. (pazara, yapmaya, arkadaşım, alışveriş, gideceğiz, yarın):
5. (isterim, bütün, çok, gezmeyi, Türkiye'nin, şehirlerini):

4.2.10. Bir Anımı Yazıyorum

Annenizle yaşadığınız bir anınızı anlatın.

.....

.....

.....

.....

.....

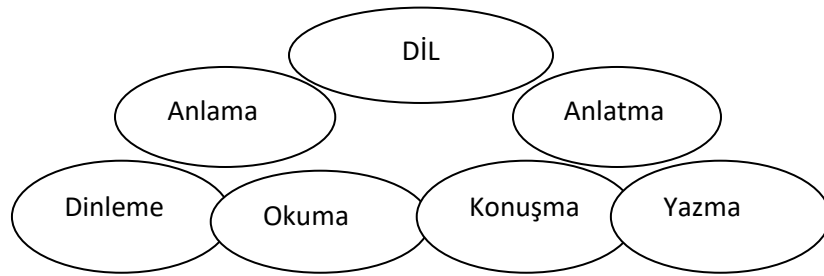
4. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Türkçe, dünyada çok farklı coğrafyalarda çok fazla insan tarafından konuşulmaktadır. Sosyal ve siyasi gelişmelerle birlikte Türkçe öğrenme talebi daha da artmaktadır. Bu nedenle yabancılara Türkçe öğretmek için gerek üniversitelerde gerekse Yunus Emre Enstitüsü ve Türkiye Maarif Vakfı gibi kuruluşlarda çalışmalar hız kazanmıştır. Ayrıca lisansüstü programlar açılarak daha bilimsel ve etkin öğretim yöntemleri inceleme ve araştırma konusu olmuştur. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan çalışmalar ve üretilen öğretim gereçleri her ne kadar artmış da olsa yeterlidir denilemez. Bu nedenle, alanda yapılacak olan her çalışma büyük önem taşımaktadır.

Türkçe eğitiminin anlamaya yönelik temel dil becerileri okuma ve dinlemedir. Her iki beceri de anlatma becerileri olan konuşma ve yazmanın içten dışa dönük olan işlem eğiliminin tersine, dıştan içe doğru bir işlenme sürecini barındırır. Okuma ve dinleme bir dil girdisi, konuşma ve yazma ise bir dil çıktısı olarak değerlendirilebilir (Lüle Mert, 2018). Okuma hem dil öğrencileri hem de öğretmenler için çok büyük bir öneme sahiptir. Yabancı bir dil öğrenmek isteyen bireyler hedef dilde yazılmış metinleri ne kadar çok okursa o dili daha iyi ve daha hızlı kavrayacaktır.

Doğan'a (2016) göre dil, anlama ve anlatma becerilerinin altında kazanılış sırasına göre 'dinleme, konuşma, okuma ve yazma'dan meydana gelir. Dinleme ve okuma, anlamaya; konuşma ve yazma da anlatmaya yönelik dil becerilerini oluşturur. Aşağıdaki şekilde, temel dil becerilerinin birbiri ile ilişkisini somut bir şekilde görmek mümkündür.

Yabancılara Türkçe Öğretiminde şüphesiz en önemli ilke, dört temel dil becerisinin aynı anda ve eşit derecede işlenmesidir. Bu nedenle dile ait becerilere özellikle de anlama

becerilerinden olan okuma becerisine önem verilmesi gerekmektedir. Dil öğrencisi hedef dile ait metinleri okuma oranına göre şu açılardan kendini geliştirecektir:

- Metin içinde yer alan dil bilgisi yapılarını kavraması,
- Bildiği sözcüklerin sayısını artırması,
- Bilinmeyen sözcükleri bilinenden yola çıkarak keşfetmesi ve anlayarak okuduğu bu metinden estetik bir tat alması,
- Düzeye uygun metinlerle öğretimin desteklenmesiyle öğrencinin dile daha cesur yaklaşması.

Bu çalışma, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında önemi daha da çok anlaşılan okuma metinleri açığının kapatılmasına katkı sağlamak ve alanda yapılacak yeni çalışmalara ışık tutmak amacıyla yapılmıştır. Araştırma esnasında Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metninde ve Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programında belirlenen kazanımlar dikkate alınmıştır. Bu kazanımlar ışığında okuma ve anlama becerilerini geliştirmeye yönelik bir çalışma yapılmıştır.

Bu çalışmanın problemini ise Türkçeyi yabancı bir dil olarak sonradan öğrenen bireylerin A1-A2 düzeyinde, yani yeni bir dili öğrenmeye başladıkları ilk zamanlarda ihtiyaç duydukları okuma metinlerinin eksikliği oluşturmaktadır.

Çalışmanın amacı ise Yabancılar Türkçe Öğretimi alanında yardımcı okuma metni eksikliğinin giderilmesine katkıda bulunmaktır. Bu nedenle Aytül Akal'ın tüm yapıtları incelenmiş, kullanılan dilin ve dil yapılarının Aytül Akal yapıtları içerisinde sadeleştirmeye ve düzeye daha uygun olması nedeniyle “Kızım, Ben Çocukken...” adlı kitabı seçilmiştir. Bu aşamada yapıt içeriğinin Türk yaşam tarzını ve evrensel kültürü içermesine, dilin mecaz anlamlardan mümkün olduğunca uzak olmasına ve sade bir Türkçe ile yazılmış olmasına dikkat edilmiştir. Sözcüklerin ve dil bilgisi yapılarının A1-A2 düzeyine uyarlanabilecek düzeyde olmasına, başlığının düzeye uygun ve merak uyandırıcı özellikte olmasına da dikkat edilmiştir. Seçilen bu yapıt Avrupa Dil Portfolyosunda bulunan A1-A2 düzeyindeki dil öğrencilerinin kazanımları ve Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni göz önünde bulundurularak sadeleştirilmiştir.

Tümceler A1-A2 düzeyine uyarlanırken bağ-fiil, isimfiil ve ortaçlar yükleme dönüştürülmüştür. A1-A2 düzeyindeki öğrencilerin sözcük dağarcığında olmayan sözcükler yerine eş anlamlı ya da yakın anlamlı, bildikleri varsayılan sözcükler kullanılmış, sadeleştirilmiştir. Birleşik zamanlı fiiller mümkün olduğu kadar, anlamı da bozmamak şartıyla, basit zamanlı fiillere dönüştürülmüştür.

5.2. Öneriler

Alanda çalışma yapacak araştırmacılara yol göstermesi açısından şu öneriler sunulabilir:

- Bu çalışma sınırlı bir zaman dilimi içinde ve COVID-19 salgını nedeniyle uzaktan eğitimin olduğu bir dönemde hazırlandığı için ölçme ve değerlendirme uygulaması yapılamamıştır. Dolayısıyla verimliliği hakkında bir rapor da sunulamamıştır. Çalışmanın bu biçimiyle, bir okuma metni olabileceği ya da roman gibi daha kapsamlı bir metni sadeleştirme sürecinde yol gösterme bakımından yardımcı olabileceği öngörülmektedir. Bu çalışmanın, çalışma / alıştırma kitaplarında yer alabilmesi için öğrenci gruplar üzerinde uygulanması ve verimliliği hakkında bir rapor hazırlanması gerekmektedir.
- Sadeleştirilmiş metin ile uygulama yapıldıktan sonra, dil öğrencilerinin metne karşı duygu ve düşüncelerinin ölçülmesine yönelik bir anket çalışması da yapılabilir.
- Akademik bir çalışma olması nedeniyle, sadeleştirme öncesi süreç, sadeleştirme süreci ve sonrası, çok hazır ve hızlı uygulanabilen bir yapıda değildir. Sadeleştirme işleminin herhangi bir metne uyarlanabilmesi ve bu süreçte yapılan işlemlere kullanışlılık ve hız kazandırılabilmesi için uygulanan ölçütlerin nasıl kullanıldığına ilişkin bir şablon oluşturulabilir.
- Bu şablon, alanda çalışma yapan araştırmacıların hizmetine sunulabilir. Mevcut haliyle araştırmacıların kapsamlı ve zahmetli bir çalışma ile okuma metinleri hazırlamaları çok zordur.
- Bu çalışmada, sadeleştirme işlemiyle kısa yapıt türündeki bir metnin okunurluk ve anlaşılabilirlik oranı artırılmak istendiği için, metin sonunda bir sözlükçe bölümüne

yer verilmemiştir. Ancak değiştirimin mümkün olmadığı bazı sözcüklerin yer aldığı düşünülen roman ya da uzun yapıt gibi daha hacimli metinlerin sadeleştirilmiş biçimlerinin sonunda, bir sözlüğe yer verilebilir.

- Sadeleştirilen yapıt, yalnız sınıf ortamında değil, bireysel öğrenme ve okumanın geliştirilmesi için de lme etkinlikleri ve dinleme ses dosyaları ile hazırlanabilir.
- Alanda, metin uyarlama, özgün metin kullanma ve sadeleştirme gibi çalışmaların sayısı artırılmalı, bu sayede Türkçenin okunma ve daha güzel konuşulmada dünya dillerindeki sıralaması yukarılara taşınmalıdır.

KAYNAKÇA

- Açık, F. (2011). *Türkçe Öğretimi Üzerine Yabancı Yazarların Hazırladığı Ders Kitaplarında Söz Dağarcığı ve Kültürel Ögeler: “A Practical Grammar Of The Turkish Language”, “Turkish Literary Reader” ve “Grammatika Turetskogo Yazıka” Örneklerinde*. IV. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu’nda sunulmuş bildiri, Muğla Üniversitesi, Muğla.
- Akal, A. (2014), *Kızım, Ben Çocukken...*, 10. Baskı, İzmir: Uçanbalık Yayınları.
- Akpınar, M. (2010), *Deyim ve Atasözlerinin Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanımı Üzerine Bir Araştırma*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aydın, M. (2015). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders ve Okuma Kitaplarındaki Sözcük Sıklığı ve Düzeylere Göre Sözcük Hazinesi Çalışması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bakan, H. (2012). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Bir Sadeleştirme Denemesi: Sait Faik Abasıyanık, “Meserret Otel”*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Barın, E. (2004). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde İlkeler. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)* , (1) , 19-30 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/turkiyat/issue/16660/329608>
- Barın, E., ve Çobanoğlu Ş., Ateş Ş., Özdemir C., Balcı, M. (2016a), *Yedi İklim Türkçe A1*, Yunus Emre Enstitüsü, Ankara, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Barın, E., ve Çobanoğlu Ş., Ateş Ş., Özdemir C., Balcı, M. (2016b), *Yedi İklim Türkçe A2*, Yunus Emre Enstitüsü, Ankara, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Başkan, Ö. (2006). *Yabancı Dil Öğretimi İlkeler ve Çözümler*. İstanbul: Multilingual.

- Bölükbaş, F. (2015). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Metinlerinin Dil Düzeylerine Göre Sadeleştirilmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, UDES 2015, 924-935.
- Büyükikiz, K.K. (2014). Yabancı Dil Olarak Türkçe Eğitimi., A. Güzel ve H. Karatay. (Editörler). *Türkçe Öğretimi El Kitabı*. İkinci Baskı. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 611-628.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Deneyisel Desenler, Öntest- Sontest Kontrol Grubu Desen ve Veri Analizi*. Ankara: Pegem.
- Demir, A. ve Açık, F. (2011). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültürler Arası Yaklaşım Ve Seçilecek Metinlerde Bulunması Gereken Özellikler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 30, 51-72.
- Demircan, Ö. (2005). *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri*, İstanbul: Der Yayınevi.
- Demirci, K. (2014). *Türkoloji İçin Dilbilim Konular Kavramlar Teoriler*. Ankara: Anı.
- Demirel, Ö. (1983). Yabancı Dil Öğretiminde Çağdaş İlke ve Yöntemler, *Millî Eğitim, Eğitim Bilim ve Sanat Dergisi*, 60, 20-23.
- Demirel, Ö. (1999a). *İlköğretim Okullarında Yabancı Dil Öğretimi*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Demirel, Ö. (1999b). *Türkçe Öğretimi*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2010). *Yabancı Dil Öğretimi; Dil Pasaportu- Dil Biyografisi- Dil Dosyası*, Ankara: Pegem Yayınları.
- Demirel, Ö. ve ŞAHİNEL, M. (2006). *Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi*, Ankara: PegemA Yayınları.
- Dilidüzgün, Ş. (1995). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazınsal Metinler*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Doğan, Y.(2016). *Dinleme Eğitimi*, 4. Baskı, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.

- Duman, A. (2003). Türk Soylulara Türkiye Türkçesi Öğretiminde Metin Seçimi. *TÜBAR*, 13, 151–154.
- Duman, G. B. (2013). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Materyal Geliştirme ve Materyallerin Etkin Kullanımı. *Anadili Eğitimi Dergisi*, 1(2), 1-8.
- Durmuş, M. (2013a). İkinci / Yabancı Dil Öğretiminde Sadeleştirilmiş Metin Sorunları Üzerine. *Bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 65, 135- 150.
- Durmuş, M. (2013b). İkinci/Yabancı Dil Öğretiminde Özgün ve Değiştirilmiş Dilsel Girdi Üzerine, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(1), 1291- 1306.
- Durmuş, M. (2013c). Metin Değiştirimin Dilbilimsel Süreçleri Üzerine Etkisi. *The Journal Of Academic Social Science Studies*, 6(4), 391-408.
- Durmuş, M. (2013d). Türkçenin Yabancılar Öğretimi: Sorunlar, Çözüm Önerileri ve Yabancılar Türkçe Öğretiminin Geleceğiyle İlgili Görüşler, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11, 207-228.
- Erdem, İ. (2009). Yabancılar Türkçe Öğretimiyle İlgili Bir Kaynakça Denemesi. *Turkish Studies*, 4/3, 888-937.
- Erdem İpek, M. (2018). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Mustafa Kutlu'nun Ya Tahammül Ya Sefer İsimli Hikâyesinin Sadeleştirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erişek, Ö. ve Yücel, F. (2002). Dil Öğretiminde Yazınsal Metinlerin Yeri. *Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 63-76.
- Eroğlu, S. (2015). *Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Ömer Seyfettin'in "Üç Nasihat" Hikâyesinin Yabancılar Türkçe Öğretimi İçin Sadeleştirme Denemesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Güler, G. (2005). Avrupa Konseyi Ortak Dil Kriterleri Çerçeve Programı ve Türkiye’de Yabancı Dil Öğretim Süreçleri, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 89-106.
- Gürler, H. (2017). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Sait Faik Abasıyanık’ın Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Gürler, S. (2017). *Ömer Seyfettin’in Hikâyelerinin Yabancılar Türkçe Öğretiminde A1-A2 Seviyesine Uyarlanması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Güneş, F. (2013) Türkçe Öğretiminde Metin Seçimi. *Anadili Eğitimi Dergisi*, 1 (1), 1-12.
- Kahraman, M. (2010). Türkçe Öğretiminde Edebi Eserin Yeri. III. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu, 16-18 Aralık 2010 İzmir, 526-530.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma ve Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. ve Sever, S. (1995). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Engin Yayıncılık.
- Kaya, M. (2018), *Dokuzuncu Hariciye Koğuşu Ve Yılkı Atı Adlı Eserlerin Yabancılar İçin A2 Düzeyine Uyarlanması*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kaya, N. N. (2019). *Türk Destanlarının Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılacak Metne Uyarlanması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kaymaz, Z. (2018). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Sabahattin Ali'nin Apartman ve Köpek İsimli Yapıtlarının A1-A2 Düzeyine Uygun Sadeleştirme Çalışması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Kırkkılıç, H.A. ve Sevim, O. (2012). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Türk Kültür ve Edebiyatının Yeri*. A. Kılınç, A. Şahin (Der.), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi* (s. 359-386). Ankara: Pegem.
- Kıvrar, S. (2000). Hızlandırılmış Öğrenme Metodu ile Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesi. Uluslararası Dünyada Türkçe Öğretimi Sempozyumu, Ankara: Ankara Üniversitesi TÖMER.
- Komisyon. (2010). *Hitit 1-2 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı*. Ankara: Ankara Üniversitesi TÖMER.
- Kutlu, A. (2015). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin'in Kaşığı ve Perili Köşk Adlı Yapıtlarının A1-A2 Düzeyine Uyarlanması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kutlu, A. (2021), *Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Peyami Safa'nın Öykülerinin A2 Seviyesine Uyarlanması*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Lüle Mert, E. (2018). *Türkçe Eğitiminde Yapılandırmacı Yaklaşım Bağlamında Anlama Eğitimi*. Erzincan Üniv. Eğit. Fak. Dergisi. Cilt: 20 Sayı:1 (306–323).
- Mazlum, D. E. (2014). *Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç Romanı Ve Peyami Safa'nın Dokuzuncu Hariciye Koşuşu Romanının Türkçe A1-A2 Seviyesine Uyarlanması*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Çeviri Komisyonu (2009). *Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni Öğrenme-Öğretme-Değerlendirme*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları.
- Polat, T. (1993). Yazınsal Metinler ve Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretimi. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 8, 181-190.
- Polat, T. (2001). Avrupalılık Bağlamında Kültür Boyutuyla Yabancı Dil. *Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 29-39.

- Songün, R. (1999). *Meslekte Yeni Öğretmenlere Öneriler*, İzmir: RS Yayınları.
- Süner, R. (2018). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazınsal Metinlerin B1 Düzeyine Uyarlanması: Eskici Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Şimşek, P. (2011). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Okuma Metinleri Ve Yardımcı Kitaplar*. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Tapan, N. (1995). Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Yeni Bir Yöneliş: Kültürlerarası-Bildirişim-Odaklı Yaklaşım. *Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 9, 149-167.
- Türkçe Sözlük* (2021). www.tdk.gov.tr
- Uçkun, B. ve Onat, Z. (2008). Yabancı Dil Kitaplarında Özgün Metin ve Özgün Görev Kullanımının Önemi: Bir Kitap İncelemesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1):149-164.
- Uysal, B. (2009). *Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni Doğrultusunda Türkçe Öğretimi Programları ve Örnek Kitapların Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Taşkaya, Y. (2021). Yabancılar Türkçe Dil Bilgisinin Öğretiminde “Özel Metin” Kullanımı ve Bu Metinlerin Öğrenci Başarısına Etkisi. *Turkish Journal of Educational Studies*, 8 (2), 291-318. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/turkjes/issue/62296/862275>
- Yaşar, S. A. (2019). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama Ve Memduh Şevket Esendal'in Pazarlık Hikâyesinin A2 Seviyesine Göre Uyarlanması*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Yayan, H. (2019). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Refik Halit Karay'ın Eskici Ve Testi Adlı Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.

Yaylagül, Ö. (2015). *Göstergebilim ve Dilbilim*. Ankara: Hece.

Yıldırım, O. (2013). *Yeni Türk Edebiyatı Metinlerinin A1-A2 Düzeyine Uyarlanması Ve Çalıkuşu Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

Yılmaz, E. (2010). *Uygulamalı Metin Bilgisi*. Ankara: Pegem.

Yılmaz, E. (2014). *Temel Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Pegem.

EKLER

Ek 1.

KIZIM, BEN ÇOCUKKEN... (Özgün Metin)

Anne, Sen Çocukken

Şu çocuklara şaşıyorum. Seyrettikleri de doğru dürüst bir konu olsa bari. Belgesel, bilgi yarışması programı falan... Nerede? Neymiş o: Bayıltan Rüzgârlar! Hiç böyle film mi olur? Dizinin sonu gelene kadar ben yaşlanıp öleceğim, filmin sonu çocuklara miras kalacak.

Büyük kızın yapacak dersi yok mudur acaba? Vardır da, şimdi televizyon karşısında otururken dersten söz etsem hepten soğur. Dikkatini televizyondan alacak başka cazip şeyler sunmalıyım.

Ne olabilir?.. Ne olabilir?.. Biz annelerin de amma yaratıcı bir beyni olması gerekiyor!

“Kızım mutfağa gelsene biraz. Birlikte hamur açalım.”

“Hamur açacağız da ne olacak anne?”

“Kurabiye, çörek, kek falan yaparız.”

“Anne, söylediklerinin hepsi karşıdaki pastanede satılıyor. Üstelik senin yaptığından daha ucuz.”

“Benim çocukluğumda mutfak işine bayılırdık. Hele hamur açmaya... Ama hamur tutturmak o kadar zordu ki, malzeme ziyan olmasın diye hamuru ellememize bile izin vermezdi büyükler.”

“İyi ya anne, hazır şimdi karışanın yok... Hemen mutfağa koş, dilediğin kadar hamur yoğurup hevesini al.”

Bu fikir tutmadı. Başka bir yol bulmalı. Öyle bir şey ki, heveslenip televizyon izlemeyi derhal bıraksın. Hımmm... tamam, buldum!

“Kızım!”

“Ne var anne?”

“Bebeklerini getirsene, elbise dikelim.”

“Anne, ben bebekleri çoktan kardeşime devrettim. Artık bebek oynamıyorum!”

Bu da olmadı! Doğru ya, uzun zamandır bebekleri ortada yok. Demek kardeşine vermiş. Tabii, büyüyor.

“Hava güzel. Bisikletine binip dolaşmak ister misin?”

“Hava kararmak üzere. Her zaman bu saatte bisikletle dışarıya çıkma diyen sen değil misin anne?”

“Oyun oynayalım mı?”

“Oyun mu? Ne oyunu?”

“Ne bileyim?.. Kızma Birader, Tombala, Bezik... Biz çocukluğumuzda böyle oyunlara bayılırdık. Dedemi benimle oynamaya razı etmek için az mı dil dökerdim?”

“Bence benim dedemle de sen oynayabilirsin anne, içinde kalmasın.”

“Peki ya İsim Şehir? Ya da Kim Kiminle Nerede oyunu?”

“Onlar da ne?”

“Şerit halinde bir kâğıda herkes bir isim yazıp kapatıyor ve yanındakine veriyor. Sonra altına bir başka isim yazılıp yine kapatılıyor. Derken, nerede, nasıl ve ne yapıyormuş sorularına yanıtlar yazılıyor. Şeritler açılıp okunduğunda, seçilen isimlerle ilgili komik yapıtlar çıkıyor ortaya.”

“Ay anne, sana şaşıyorum vallaha! Bu oyunun televizyondaki dedikodu haberlerinden ne farkı var? Falanca, filancayla, nerede, ne yapmış... Aman ne komik! Bu tür programları izlememizi istemezsin; bir de oyununu mu oynatacaksın?”

Kız haklı! Neyse, onu bırakıp küçük kızla ilgileneyim bari. Belki küçüğü televizyonun manyetik alanından uzaklaştırabilirim.

“Yavrum, gelsene biraz buraya.”

“Gelmeme ne gerek var? Sen söyle, ben duyuyorum anne!”

“Hemen buraya gelmezsen, şimdi televizyonu kapatırım!”

Oh neyse, ses tonum hala yeterince ürkütücü. Geldi işte! Ne diyeceğim şimdi? Derhal bir şeyler bulmalıyım.

“Ne var anne?”

“Gel, teyzene mektup yazalım.”

“Neden? Bayram mı geldi?”

“Hayır.”

“Yoksa yılbaşı mı yaklaşıyor?”

“Yok canım. Öylesine işte. Özledik, nasılsınız falan...”

“Telefonumuz bozuk mu? Neden telefon etmiyorsun?”

“Mektubun zevki başkadır kızım. Ben çocukken postacının yolunu dört gözle beklerdik.”

“Ama şimdi postacı gelince hiç de sevinmiyorsun!”

“Elbette sevinmem! Getirdiği ya telefon faturasıdır ya da elektrik! Kimsenin bize mektup gönderdiği yok ki!”

“Eh, iyi ya anne! Bizim de kimseye yanıt yazmamıza gerek yok o zaman.”

“Hayret! Yazı yazmak, okumak, resim yapmak, müzik dinlemek, sohbet etmek... Bunlar o kadar güzel şeyler ki! Neden sizler aynı keyfi duymuyorsunuz şaşıyorum. Bizim çocukluğumuzda günlerimiz sizinkilerden çok farklı geçerdi.”

“Nasıl yani? Bir günde 24 saat yerine, başka saat uygulaması mı vardı?”

“Farklı olan saatler değil, bizlerdik.”

“Nee? Sen çocukken başkası mıydın anne? Nasıl yani? Yoksa erkek çocuk muydun?”

“Hayır, öyle fark değil! Yani televizyon yoktu. Video yoktu. Bilgisayar yoktu. Biz zamanımızı başka türlü değerlendirirdik.”

“Bak, ne şanslısın anne! Şimdi bilgisayarımız da var, televizyonumuz da. Birlikte oturup şu dizinin sonunu seyredebiliriz.”

Başka çarem var mı?

Anne, Telefon Bana!

Zırrrr!.. “Kimse açmasın! Ben bakıyorum!”

“Ben açtım bile!”

“Kimse açmasın demiştim ya anne!”

“Sus kızım, telefonu duyamıyorum. Alo, alo! Kimi?”

“Versene... Banadır!”

“Koş kardeşini çağır. Sınıf arkadaşımı.”

“Vay be! Kardeşimi de mi telefonla arıyorlar?”

“Neden aramasınlar canım? Hep seni arayacak değiller ya.”

“Bana bak civciv, konuşmanı çabuk bitir. Telefon bana lazım.”

“Rahat bıraksana çocuğu. Daha ahizeyi eline yeni aldı.”

“Ama anne, yarına sınavım var. Arkadaşımdan ev ödevimi alacağım. Kardeşim konuşmayı kısa kessin.”

“Ne o, haberim yokken, Telefonla Öğretim Lisesi mi açıldı yoksa? Dersini neden okulda yazmıyorsun da telefonda alıyorsun, anlayamadım.”

“Ay anne, iki dakikada tarihçinin ödevini not edeceğim, kalkmış bana neler söylüyorsun.”

“İki dakikada mı? Sen saatleri öğrenmeden sınıflarını geçmişsin anlaşılan. Senin iki dakika dediğin zaman dilimi, tam 25 dakika oluyor küçük hanım!”

“Senin saatin bozuk olmasın anne?”

”Bir arkadaştan duydum, yeni bir alet çıkmış. Telefona takılıyor, kaç dakika konuştuğunu yazıyormuş. Eve o aletten alacağım. Kimin saati daha iyi çalışıyor anlarız.”

“Bak anne, benim çok daha iyi bir fikrim var! O alete para vermek yerine yeni bir telefon daha alsan ya! Kardeşim telefonda hayat hikâyesini anlatırken ben de öteki telefonu kullanırım...”

“Telefonda bu kadar uzun konuşacak ne buluyorsunuz, hiç anlamıyorum.”

“Anne, sen küçükken, telefon denen şey henüz icat edilmemişti anlaşılan.”

“Nedenmiş o? Biz ortaçağda mı yaşadık yani? Alt tarafı on-on beş yıl öncesinden söz ediyoruz.”

“Otuz-otuz beş yıl desen daha doğru değil mi anneciğim?”

“Tamam, ne olmuş? Otuz yıl önce olsun... Otuz yıl önce de telefon vardı, ama biz böyle sizin gibi aklımıza estiği an telefon edemezdik.”

“Telefonlar mı arızalıydı?”

“Hayır, efendim. Telefon etmek için büyüklerimizden izin almak zorundaydık. Onlar da çoğu kez izin vermezlerdi.”

“Neden? Hep kendileri mi konuşurdu?”

“Hayır, evde çok gerekmedikçe kimse telefonu kullanmazdı.”

”Kullanmayacağınız şeyi neden eve almıştınız ki anne? Bir de sabah akşam tutumlu olmaktan söz eder anneannem!”

“Anneannen haklı! Elbette gereksiz masraflardan kaçınmalıyız. Yüz yüze görüşebileceğin konuları telefonda uzun uzun anlatmaya gerek var mı? Bak, telefon faturaları ne kadar yüksek geliyor...”

“Anne, o gösterdiğin elektrik faturası.”

“Aa işte, kardeşinin konuşması bitti. Senin görüşmen kısa mı? Kısaysa, önce sen ara, kızım!”

“Sen de mi bir yere telefon edeceksin?”

“Şey... Evet. Üst kattaki Ayla Teyze'den zeytinyağlı dolma tarifi alacağım da...”

Anne, Kimse Odama Girmesin!

“Hii! Kızım, nedir bu halin?”

“Ne varmış halimde anne?”

“Aynaya baktın mı sen?”

“Baktım, ne var?”

”Boy aynasına dedim ama...”

“Boy aynasına kafam sığmıyor ki.”

“Pantolonundaki yırtık sığmıştır nasıl olsa.”

“Anne, yırtık değil o, pekâlâ biliyorsun. Moda böyle.”

“Bizim çocukluğumuzda yalvarsalar böyle yırtık pırtık dolaşmazdık.”

“Kimse yalvarmamış işte anne, üzölmene gerek yok.

“Dur bakayım!”

“Ne var anne?”

“Saçını taramamışsın! Bu saçla sokağa çıkılır mı?”

“Taramamış mıyım? Yarım saattir ayna karşısında ne yaptığımı sanıyorsun anne?

Böyle kıvrılabilmek için canım çıktı.”

“Üstelik ıslak kalmış, hasta olacaksın.”

“Islak değil anne, jöleli!”

“Bizim zamanımızda jöle dediğin, kekin üzerine konurdu.”

“Benim kafamın keke benzer hali var mı?”

”Tamam, saçının dağınıklığına bir şey dediğim yok. Ama odanın dağınıklığını toplasan iyi edersin. Birazdan konuklarımız gelecek.”

“Konukları özellikle benim odamı göstermek için mi çağırıyorsun ki? Söylersin, kimse odama girmez.”

“Ama kızım, kardeşinin arkadaşı da gelecek. Elbette odada oyun oynayacaklar...”

“Ne? Benim odamda mı? Bundan böyle kardeşimle aynı odada kalmak istemiyorum anne. Lütfen onun yatağını ayrı bir odaya al.”

“Duyan da sekiz odalı bir konakta oturuyoruz sanır. Başka oda yok ki! Kardeşini hangi odaya alayım?”

“Koskoca salon bomboş duruyor ya anne! Kırk yılda bir konuk gelecek de, kullanılacak. Ne var, orayı yatak odası yapıver işte. Kardeşim de orada kalsın!”

“Koskoca odanız var, iki kardeş paylaşamıyor musunuz?”

“Geceleri horluyor, uyuyamıyorum.”

“Ne var, baban da horluyor ama ben uyuyorum.”

“Ama kardeşim dişlerini de gıcırdatıyor.”

“Geceleri kardeşinden çıkan sesleri dinleyeceğine yatıp uyusan ya!”

”Hem kardeşim her şeyini ortalarda bırakıyor. Az önce yanlışlıkla bir oyuncağına bastım da, acıdan odanın içinde yüksek atlama rekoru kıracaktım nerdeyse. Baksana, hâlâ topallıyorum.”

“Ben şimdi kardeşine gidip oyuncaklarını toplamasını söylerim.”

“Gerek yok, o geliyor işte.”

“Anneeee! Anneeee!”

“Ne var, neden ağlıyorsun kızım? Bir şey mi oldu?”

“Hii hii...” “Söylesene kızım, neden ağlıyorsun?”

“Oyuncağım... Bak...”

“Ne olmuş oyuncağına?”

“Ablam üzerine basıp kırmış! Benim en güzel oyuncağımdı!”

“Sen de ortalarda bırakmasaydın yavrum!”

“Ama oyun oynuyorum anne! Oyuncaklarım dolapta durursa nasıl oynayabilirim?”

“Ama ablan odanın dağınıklığından rahatsız oluyormuş.”

“O zaman ablam başka odaya gitsin.”

“Hangi odaya gitsin? Başka oda yok!”

“Niçin ben gidiyormuşum, küçük hanım? Bir kere ben, senden önce doğdum! Bu evde ve o odada senden çok hakkım var!”

“Bir dakika, bir dakika çocuklar. Eğer bu evde kim daha önce doğdu tartışması yapılıyorsa, ben sizden daha avantajlıyım. Ben anneyim ve ikinizden de önce doğdum.”

”Eeee?”

“Ben neden babanızla aynı odayı paylaşıyormuşum ki? Ben sizden önce doğduğuma göre, sizin odanızda ben kalmalıyım aslında. İkiniz de gidip babanızın odasında kalabilirsiniz.”

“Nee? Bir odaya üç kişi mi sığacağız?”

“Ama anne, ben sonra oyuncaklarımı nereye koyarım? Babam üzerlerine basarsa, paramparça olurlar!”

“Ya ben? Akşamları kitap okuyamayacak mıyım? Babam ışığı geç saatlere kadar yakmama izin vermez.”

“Bilmem, bunu siz düşünün. Ben şimdi gidip eşyalarımı toplayayım. Bundan böyle kendime ait güzel bir odam olacağı için çok sevinçliyim.

“Şey... Anne!”

“Efendim?”

“Aslında oyuncagım kırılmamış. Yalnızca biraz eğrilmiş, o kadar. Zaten ablam o kadar hafif ki, oyuncaklarımın üzerinde zıplasa da kıramaz!”

“Anne, ben de az önce kardeşim oyuncaklarını dağıtıyor demiştim ya... Pek dağınıklık denemez aslında... Odanın bir köşesinde oynuyor işte çocuk!”

“Yani?”

“Ben kardeşimle aynı odayı paylaşmaktan memnunum. “

“Ben de ablamdan memnunum.

“O zaman bir sorun yok demek ki! Birazdan konuklar gelecek. Hemen gidip odanızı toplasanız diyorum...”

“Ben toparım, anne! Ablam yorulmasın.”

“Ben de kardeşime yardım edeyim, anne. Arkadaşı gelecek... Hem belki dolaptan almak istediği oyuncakları vardır. Onun boyu erişmez, ben indiririm.

“Tamam, çok iyi olur.

“Anne!”

“Ne var kızım?

“Doğruyu söyle. Odaları değiştirmek konusunda blöf yapmıştın, değil illi?”

“Blöf ne demek abla?”

“Büyüklerin sıkışınca çocuklarla oynadıkları, çocukların da yutmuş göründükleri bir oyun! Öyle değil mi anne?”

“Ben hiçbir şey anlamadım abla.”

“Benim yaşıma gelince anlarsın küçük.”

Benim yaşıma gelince de, neden blöf yapmak zorunda kaldığımızı anlarsınız küçük bayanlar!

Anne, Kapı Çalıyor

Anne, açsana! Kapı çalıyor.

Kızım sen açiver işte. Ellerim yağlı.”

“Yıkayıverirsin, ne olacak.”

“Akıl verene kadar kapıyı açsana.”

“Ben açabilecek durumda değilim!”

“Hoppala! Ne varmış durumunda? Sokak kapısını açmak için de özel ders mi alman gerekiyor yoksa?”

“Ben kapı açmak istemiyorum. Sen aç.”

“Bu moda da yeni çıktı! Neden açmıyormuşsun?”

“Ay anne, saçımı taramadan kapıyı nasıl açayım?”

“Saç taramak mı? Baksana, benim kafamda bigudiler var. Kapının çalınacağını bilseydim sabalı erkenden kuaföre gider, saçımı yaptırırdım.”

“Ben kendi saçımdan söz ediyorum.”

“Ne varmış saçında? Gayet güzel işte. Git aç şu kapıyı.”

“O zaman, önce şu eteğimi çıkartayım...”

“Ne? Kapıya çıplak mı çıkacaksın?”

“Hayır anne, yeni pantolonumu giyeceğim.”

“Aaa! Televizyondan çekime falan mı geleceklerdi yoksa?”

“Canım ne bileyim kimin geleceğini? Kapı daha açılmadı ki!”

“Bunu ben de görebiliyorum!”

“Bu konuda çok başarılısın anne! X ışınlarıyla bir de çelik kapının ardını görebilsen, çok iyi olurdu!”

“Olacak iş değil. Kapı hâlâ çalışıyor! Kimsenin gidip açtığı yok!”

“İşte ben de onun için 'kapıyı açar mısın anne', dedim ya sana!”

“Ben de 'ellerim yağlı, açamam kızım', dedim ya sana.”

“Sabunlarsın...”

“Sabunlayamam, çünkü kurabiye hamuru açıyorum.”

“Kurabiye mi? Ay anne, kaç kez söyledim sana, kurabiye falan yapma diye... Şişmanlıyorum, görmüyor musun?”

“Sen kendini şişman sanıyorsun diye hepimiz aç kalacak değiliz ya! Spor yap biraz. Senin yaşındaki kızlar spor yapmalı.”

“Spor kas yapar anne.”

“Ben de vücut geliştirme yarışmasına katıl demiyorum ya kızım. Günde on dakika, bilemedin yirmi dakika...”

“Anne, spor yapıp terleyince saçım yağlanıyor.”

“Bence yediğin kızartmalardan ve böreklerden yağlanıyor saçların.”

“Yok canım? Yüzümde sivilce çıkmasın diye yağlı şeyler yemeyi yıllar önce bıraktım, farkında bile değilsin.”

“Daha dün dolaptaki çikolatalı pastayı afiyetle yiyordun...”

“Yalnızca tadına bakıyordum anne...”

“Sen tadını anlayana kadar koca pasta bitti ama...”

“Ay anne, kırk yılda bir çikolata koydum ağzıma... Açlıktan öleyim mi?”

“Sen değil ama, kapıyı çalan sabırsızlıktan ölmüştür!”

“Anne! Sen açarsan, söz, bu akşam sofrayı ben kuracağım.”

“Peki peki, elime bir naylon torba geçireyim de, öyle açayım bari...”

“Bak gördün mü, sıkışınca harikalar yaratıyorsun anne! Buluşlarınla icatlar ansiklopedisine girersin vallaha!”

“Aaa, şu işe bak! Kapıyı çalan kardeşinmiş meğer. Nerelerdeydin sen, çocuğum? Bana haber vermeden...”

“Ablam beni bakkala, çikolata almaya göndermişti de...”

Anne, O Benim Kazağım!

“Anne! O üzerindeki benim kazağım değil mi?”

“Öyle mi? Farkında değilim.”

“Lütfen anne, bundan böyle benim kazaklarımı giymeni istemiyorum.”

“Ne var yani, üzerine mama dökecek değilim ya! Tertemiz kullanıyorum işte.”

“Ay anne! Üzerindeyken bir arkadaşım falan görür...”

“Görürse görsün, ne olur?”

“Sonra ben giyince, senin eşyalarını giydiğimi düşünürler.”

“Ne var bunda kızım? Benim çocukluğumda, üstelik önce ablam giyerdi annemin giysilerini. Ablama küçülünce de sıra bana gelirdi. Bazen benden sonra da, ablamla benden küçük olan kuzenlerimize gönderirdik giysilerimizi.”

“Biliyorum, biliyorum. Sizin zamanınızda giysiler kuşaktan kuşağa geçerdi. Şimdi büyüklerden çocuklara yalnızca DNA'ları geçiyor anne, giysileri değil.”

“Ne günlere kaldık! Tüketim ekonomisi dedikleri bu işte! Zaten ülkemizin tüketime yönelmesindeki en büyük faktör, çocukların annelerinin giysilerini giymek istememeleri...”

“Anne! Seçim nutkuna benzedi bu söylediğin. Bu modası geçmiş fikirlerinle hiçbir genç sana oy vermez, haberin olsun.”

“Gençlerin oyunu isteyen kim? Zaten 18 yaşına kadar oy hakkınız yok, haberin olsun!”

“Ay, çok komik! Üzerine alınma anne ama, insan zekâsının en yüksek olduğu yaş, 14-18 yaş arası...”

“Aman aman, buyrun çok zeki bayan, işte kazağınızı üzerimden çıkartıyorum. Kazak mı, zekâ seviyesini belirleme aygıtı mı belli değil! Al ve güle güle kullan!”

“Kazağımı esnetmişsin işte, gördün mü?”

“Nasıl esner canım? Senden şişman mıyım ben?”

“Sen değilsin de, göğüslerin öyle! Kazağımda izi çıkmış, bak!”

“Üzülme, seninkiler de büyüyor. Yakında bolluğu doldurursun.

“Ay anne! Böyle saçma sapan konuşma lütfen.”

“Aaa, ne dedim ki ben? Benim göğüslerimden söz etmek serbest de, neden seninkiler yasak oluyor?”

“Öf anne! Tamam, anlamazsın sen! Ben ders çalışmaya gidiyorum.”

“Bir dakika, bir dakika! Dur bakayım... Yüzündeki sivilcelerle oynuyor musun yoksa sen? Çoğalmışlar...”

“Sağ ol anne, insanı çok rahatlatıyorsun doğrusu!”

“Aman kızım, sakın sivilceleri elleme, sonra iz kalır.”

“Sabahları yüzümü yıkarken elim sivilcelere değiyor anne, bir mahzuru yoksa... Yoksa eldiven mi kullanmalıyım?”

“Öyle dokunmaktan söz etmiyorum. Yani sıkmaya falan kalkma.”

“Ben sivilceleri sıkmiyorum, ama onlar beni çok sıkıyor!”

“Eminim seni sıkan başka şeyler de vardır kızım. Üzülüp sorunları kendine dert etme sakın. Bütün kızlar büyürken bu devreyi geçirirler, sonra her şey yoluna girer.”

“Benimkiler herkesin sorunlarından farklı anne!”

“Sen de her gün bir önceki günden farklı bir kızsın da ondan... Seni rahatsız eden bu değişiklikleri bu yaşlarda bütün gençler yaşıyor, buna inan. Benim çocukluğumda üstelik böyle şeyleri ne annelerle, ne arkadaşlarla konuşabilirdik. Her şey gizliydi...”

Öylesine gizliydi ki, kendi içimize büzülmüş minicik birer tespihböceği gibiydik hepimiz. Bilinmezlerle, kuşkularla dolu ve yapayalnız... Yalan yanlış bilgilerle aldanır, doğrulara bir türlü ulaşamazdık. Yetişkinlerle aramızda koca bir duvar vardı sanki; onların dünyaları ve bizim dünyalarımız...

“Senin çocukluğunda sorunların olabileceğini hiç düşünemiyorum anne.”

“Neden? Ben de herkes gibi bir insanım! Çocukluğumda da bir sürü sorunum vardı, şimdi de var.”

“Anneeee!”

“Ne var kızım? Ablanla konuşuyorum. Yine niye bağırıp duruyorsun orda?”

“Ben küçülüyorum! Yakında yedi cücelerden biri olacağım!”

“Nerden çıkardın bunu?”

“Bak! Bu don artık bana büyük geliyor!”

“Hii! Bu ne hal böyle? Çabuk git başka bir don bul çekmecenden. Baksana, yanlışlıkla ablaninkini giymişsin!”

Anlaşıldı, çamaşır yıkadıktan sonra yalnız kazakları değil, iç çamaşırlarını da daha dikkatli ayırmalıyım bundan böyle...

Anne, Ben Çok Sakarım!

“Ayy!”

“Yine ne oldu kızım?”

“Bardak...”

“Kırıldı mı?”

“Yalnızca atomlarına ayrıldı.”

“Bu kaçınıcı bardak yavrum? Biraz dikkatli olsana.”

“Ben çok dikkatliydim anne. Ama sürahi bardağın üzerine devrilince...”

“Nee? Yoksa sürahi de mi kırıldı?”

“Elimdeki kahve tepsisini sürahinin üzerine düşürünce başka ne olabilirdi ki anne?”

“Tepsi de kahve fincanı ile doluydu deme sakın!”

“Ne yani anne, sana yalan mı söyleyeyim şimdi?”

“Yani?”

“Bir bardak, bir sürahi, üç kahve fincanı yalnızca şekil değiştirdiler. Yoksa tamamı şu anda mutfakta yerde uzanmış yatıyor. Ama bak, bil elimdeki fincan sağlam kaldı...”

“Ne kadar sakar oldun sen son zamanlarda, farkında mısın?”

“Ama sen de kırıyorsun, anne! Sen kırınca sana kızacak kimse yok nasıl olsa! Oh, ne güzel!”

“Yalnız kırmakla kalsan, neyse... Eşyalarını kaybetmene ne demeli?”

“Ay anne, iyi ki bir kerecik montumu kaybettim! Hep yüzüme vurursun.”

“Evet, bir kerecik montunu, bir kerecik spor ayakkabını, bir kerecik eşofman üstünü, bir kerecik yeleğini... Baksana, yoksa yavaş yavaş okula mı taşıyorsun sen?”

“Anne, inan ki isteyerek olmuyor. Birden her şey aklımdan çıkıveriyor sanki. Unutuyorum.”

“Ben senin yaşındayken...”

“Tamam, tamam anne! Sen benim yaşımdayken mükemmel bir insandın, biliyorum. Hatta bir de uçabilsen, süper kız olabilirdin!”

“Ben senin yaşındayken, senden daha unutkandım diyecektim yalnızca...”

“Nee? Benden unutkan mıydın?”

“Evet! Bir keresinde okul çantamı kaybettim diye okul müdürüne gitmiştim.”

“Ece? Buldun mu?”

“Evet! Omzumdaymış!”

“Seni hata yaparken düşünemiyorum, anne!”

“Nedenmiş? Ben de insanım.”

“Ama çok az hata yapıyorsun.”

“Sana öyle geliyor. Büyüdükçe insan hatalarını sessizce düzeltebilmekte ustalaşılıyor da ondan.”

“Peki söyle, bugün hiç hata yaptın mı?”

“Bugün değil ama dün iş yerinde, bütün davet mektuplarının tarihlerini yanlış yazmış, sonra da postalamıştım.”

“Sahi mi? Peki sonra ne oldu?”

“Bugün öğlen tatiline çıkmayıp, her birine tek tek doğru tarihi belirten özür mektubu yazdım.”

“Ben de kırdığım şeyler için senden özür dilerim anne.”

“Önemi yok, kızım. Buluş çağına giriyorsun. Senin yaşında böyle olur, büyüdüğünde nasıl olsa geçer.”

“Ayy!”

“Ne oldu?”

“Elimdeki son sağlam fincan... Büyümemi bekleyemedi!”

Anne, Ben Evleniyorum!

“Anne, sen kaç yaşında evlendin?”

“Epey küçük yaşta... Niye soruyorsun?”

“Ben de şimdi, küçük yaşta evlensem?..”

“Senin yaşında evlenilir mi hiç? O bizim çocukluğumuzdaydı. “

“Ama ben evleneceğim çocuğu şimdiden buldum!”

“Neee? Çıldırдың mı sen?”

“Öyle yakışıklı ki! Onu seviyorum anne!”

“Senin yaşında çabucak âşık olur insan. Sakın telaşlanma, normaldir.”

“Telaşlanan sensin anne!”

Ne yapacağını ben şimdi? İlk aşkı olmalı bu. Sert çıksam, uzaklaşabilir benden. Bir daha da hiçbir şeyini anlatmaz. Yumuşak davransam, şımarıp şu yakışıklı dediği çocuğa yüz verebilir.

Ben de ilk kez âşık olduğumda onun yaşındaydım galiba. Babamdan yediğim onca dayak, yalnızca pencereden ona el salladığım için değil miydi? Şu işe bak! Zaman neleri değiştirmiyor ki?

“Öhhö... Şey... Bak canım, istersen biraz daha düşün. Şöyle on-on beş yıl kadar... Eğer hâlâ o çocukla evlenmek istersen...”

“Anne, on yıl koca bir ömür! On yıl sonra benim saçlarım beyazlanmış, onun saçları da dökülmüş olur. Hatta göbeği bile çıkabilir...”

“Daha iyi ya!”

“Anne! Benimle alay mı ediyorsun?”

“Hayır, yavrum. Yalnızca sabretmeni istiyorum. Bak görürsün... Senin yaşında duygular çok çabuk değişir. Değişmeyen tek şey, okulunu bitirip, kendine bir meslek edinmen gerektiği...”

Yaşlandığımı düşünüyor... Bu duyguları, çoktan unutmuş bir kadın... Öğüt vermeye kalkışan yaşlı bir nine gibi miyim yoksa şimdi onun gözünde?

“Anne, bu konu aramızda kalsın. Babama bile söyleme.”

“Asla! Ağzımı bile açmam.”

Ağzımı açacak güç mü bıraktın bende kızım?

“Kardeşin nerede?”

“Bilmem, az önce mutfakta bir şeyler atıştırıyordu.”

“Bir gidip bakayım şuna...”

.....

“Hiii, ne yapıyorsun sen burada? Mutfağı ne hale getirmişsin!”

“Nesi varmış mutfağın anne? Burda değişen bir şey yok ki, hep aynı mutfak işte!”

“Yok canım, hep aynı mutfakmış! Baksana şu tezgâhın üzerine... Her yerde çöpler, çekirdek kabukları... Ya bir kez içilip bırakılan bardaklar?.. Her yer darmadağınık!”

“Ay anne, ne fark eder? Bırak böyle kalsın. Nasıl olsa her gün kullanılıp dağılıyor. Neden topluyorsun ki?”

“Bu dağınıklık seni rahatsız etmiyor mu?”

“Dağınıklık mı? Ben buranın dağınık olduğunu düşünmüyorum ki!”

Şu işe bak! Çocukların gözünde dağınıklığı filtre eden bir süzgeç var herhalde. Bu yüzden kendi odalarında da kitaplarını, oyuncaklarını, giysilerini sağa sola atıp, bu dağınıklıktan hiç rahatsız olmuyorlar... Rahatsız olmak bir yana, görmüyorlar bile!..

“Tamam burayı bırak, ben toplarım. Sen git, odanı topla çabuk.”

“Neden ben?”

“Ne demek ‘neden ben’?”

“Neden ablam toplamıyor da ben topluyorum? Bütün yaptığı, ayna karşısında sivilcelerini sıkmak. Biraz da ona söyle.”

“Bırak şimdi ablanla uğraşmayı. Zaten kızın bugünlerde bazı problemleri var...”

“Benim de problemlerim var, ne olacak?”

“Senin de mi?... Senin problemin hangi çocukmuş, küçük hanım?”

“Çocuk değil. Öğretmen!”

“Ne! Öğretmen mi?”

“Yarına yetiştirmem gereken o kadar çok problem verdi ki, şimdi hemen başlamazsam bitiremem.

“Tamam tamam anladım, sen git de dersini yap.”

Allah Allah! Bu öğretmenin gözleri bizim evin içini mi görüyor ne? Ne zaman odası dağılsa da toplamasını istesem, o gün çocuğa yetiştiremeyeceği kadar çok ders vermiş oluyor. Sonunda odayı toplamak yine bana kalıyor.

“Annee, koş! Çabuk!”

“Ne var kızım, geliyorum; ne bağıırıyorsun öyle?”

“Anne, bak, işte o! Şu mavi gömleklisi! Sana sözünü ettiğim... Sevdığım çocuk!”

Nee, şu karşı kaldırımda yürüyen kirpi saçlı sıskadan mı söz ediyor? Bu mu evleneceğim dediği çocuk?

“Aaaa... Baksana anne, onun yanında yürüyen çocuk daha yakışıklı galiba. Kim acaba?”

Şimdi de kirpi saçlının yanındaki şu vampir kılıklıdan söz ediyor herhalde.

“Ay anne, ne kadar güzel gözleri var, gördün mü? Yeşil yeşil!”

Apartmanın beşinci katından bakıp da, karşı kaldırımdan geçen çocuğun göz rengini nasıl görüyor bu kız? Yoksa benim gözlerimde mi bir bozukluk var? Bir göz doktoruna görünsem iyi olacak.

“Anne, yoksa yeşil gözlüsüne mi âşık olsam? Belki ilerde onunla evlenirim, ne dersin? Çocuklarımız da yeşil gözlü olur!”

Neyse, evlenme işi şimdilik askıya alındı anlaşılan... Ama yine de işim zor. Annelerin hangi işi kolay ki?

Anne, Sen Çocuk musun?

Off, şu konuşmayı ne zamandır planlıyorum, bir türlü başlayamadım. Bugün uygun mudur acaba? Geç kalmak da istemem!

“Kızım biraz gelir misin?”

“Efendim anne!”

“Öhhö... Ne desem... bilmem ki! Sana bir şey söylemem gerekiyor. Otursana biraz.”

“Ciddi bir şey mi anne?”

“Ee...evet. Nerden anladın?”

“Suratın yeni formüllü deterjanla yıkanmış çamaşır renginde de...”

“Dinle, bak... Nerden başlasam? Şey...”

“Anne, açık konuş, yoksa babamla boşanıyor musunuz?”

“O da nereden çıktı?”

“Yoksa babam kumar oynayıp evi kaybetti de, buradan taşınıyor muyuz?” “Yok canım...”

“Babamı işten mi attılar?”

“Hayır, öyle değil.”

“O zaman seni mi işten çıkardılar?”

“Niye çıkarsınlar canım?”

“Yoksa hamile misin?”

“Ay, yüreğime inecek...”

“Anladım. Birini öldürdün... Şimdi cesetten kurtulman için yardımım gerekiyor...”

“Hoppala, nerden bulup çıkarıyorsun bu garip fikirleri?”

“Sen söylemek istediğin şeyi bir türlü söyleyemiyorsun da, sana yardım etmeye çalışıyorum yalnızca.”

Kısa bir konuşma yapıp, sonra Sağlık Ansiklopedisi'ni vermeliyim eline. İnternette de bir adres bulursam, belki daha kolay okur.

Bir başlayabilsem, sonrası kolay, ama...

“Hamile dedin de... aklıma geldi. Öhhö... Bak, sen artık kocaman bir kız oluyorsun.”

“Anne, ben çoktan büyüdüm de, sen farkında değilsin.”

“Öyle boyca büyümekten söz etmiyorum canım. Nasıl desem...”

“Ay, istersen Japonca anlat anne, belki daha rahat konuşursun o zaman.”

Japonlar kızlarına nasıl anlatıyordur acaba? Çin Çang Çung... Keşke Japon olsaydım, işte, bitivermişti bile.

“Kızlar buluğ çağına girerken... vücutlarında değişiklikler olur.”

“Eee?”

“Yani yumurtalar şey olur... Yumurtlama başlar.”

“Eeee?”

“Yumurtalar dışarıya atılır.”

“Öfff, aybaşını mı anlatmaya çalışıyorsun sen, anne?”

“Yoksa biliyor musun?”

“Ay anne, çocuk musun sen? Ben de ilginç bir şey söyleyeceksin sanmıştım; saf saf dinliyorum burda. Aybaşının ne olduğunu bizim sınıftaki erkek çocuklar bile biliyorlar.”

“Nee? Nasıl olur?”

“Anne, televizyon reklamlarında görmüyor musun? Artık bu işin gizlisi saklısı kalmadı ki!”

Doğru ya! Zaman değişti. Televizyon, kızlarıyla özel konuşmalar yapmaya kalkışan annelerin bile rolünü kapmış, farkında değilim. Bak sen şu işe!

“Anneeee, ablamla ne yapıyorsunuz deminden beri odada?”

“Bir şey yok canım, gel.”

“Bir bulmaca öğrendim bugün okulda. Sorayım mı?”

“Sor bakalım.”

“Suyu var, ıslak değil.

Peteği var arı değil.

Kanadı var kuş değil.”

“Bilmem, bulamadım canım. Sen söyle bakalım, neymiş.”

“Aşkolsun anne! Televizyonda gösteriyorlar ya. Kanatlısı var, peteklisi var, parfümlüsü var...

“Neee!”

Eminim, o bile biliyordur!

Anne, Bütün İşleri Ben mi Yapacağım?

“Kızım sana kaç kez söyledim şu sürahiyi doldur diye! Bak, yine boş!”

“Bu evdeki bütün işleri neden ben yapıyorum anne?”

“Ne yani, bu evdeki bütün iş, sürahi doldurmak mı oluyor?”

“Kardeşim hiç iş yapmıyor ama!”

“Neden yapmasın? Ona da her gün sofrayı kurmasını söylüyorum.”

“Oh, desene anne, bu evde sana yapacak hiç iş kalmıyor!”

“Ah, tabii ya! Evin içinde boş durmaktan canım sıkılacak neredeyse!”

“O zaman, neden bize şöyle kocaman bir çikolatalı pasta yapmıyorsun? Böylece canın sıkılmaz, anneciğim...”

“Sen benim her gün işten ne kadar yorgun döndüğümü biliyor musun?”

“Senin işinin yorulacak nesi var ki anne? Bütün gün masa başında oturuyorsun. Üstelik koltuğun da yumuşak ve rahat. Ohh, ne güzel! Bir de bana bak! Okulda, daracık tahta bir sırada, saatlerce dimdik oturuyorum. Sırtım ağrıyor.”

“Ne yani, ben iş yerinde keyif mi çatıyorum? Bunu mu söylemek istiyorsun?”

“Ben söylemiyorum ki, zaten gerçek bu! Buzdolabı elinin altında. Bütün gün akşama kadar kola, gazoz, meyve suyu... Su ısıtıcısıyla çay, kahve... Ne istersen içebilirsin.”

“Ben işe onu bunu içmek için gitmiyorum, küçük hanım. Çalışmak için gidiyorum! Çalışmak!”

“Bir yandan meyve suyu içerken herkes çalışır, ne olacak! Benim gibi, sınıfta aç susuz ders dinlemek zorunda değilsin! Hem senin istediğin anda tuvalete gitme özgürlüğün bile var. Ben, ders arasını beklemek zorundayım...”

“Daha iyi ya! Karın kasların kuvvetlenir.”

“Sen de iş yerinde gün boyu meyve suyu içip, bir yandan iş arkadaşlarınla konuşarak çene kaslarını mı kuvvetlendiriyorsun yoksa?”

“Sen, şartlarının benimkinden daha ağır olduğunu sanıyorsun galiba...”

“Sanmıyorum, bence zaten öyle! Eve döndüğünde yapman gereken derslerin bile yok senin, öyle değil mi?”

“Yemek yapıyorum ya...”

“Yemek yaparken, kırık not almak gibi bir kaygın yok. Üstelik ev işlerinden sınav da olmuyorsun!”

“Hayret! Hiç bu yönüyle düşünmemiştim doğrusu. Gerçekten de sınavlar, insanın üzerinde büyük bir baskı! Okulu bitirdikten sonra bile, çok uzun yıllar boyunca rüyama

girmişti sınavlar. Bir türlü okuyamadığım, okuyamadığım için de yanıtlarını bulamadığım sorularla kaç kez boğuşmuş, sıkıntı ve ter içinde uyanmışım.”

“Desene, sınavlardan kurtulmak için okulu bitirmek de yetmiyor anne! Kâbus, rüyalarda bile sürüyor...”

“Sana bir şey söyleyeyim mi? Aslında insanın yaşamı boyunca sınavlar hiç bitmiyor. Okuldakiler gibi değil ama... Yine de, büyüklerin dünyası da sınavla dolu. Her gün... Alınan kararlar, yapılanlar... Hepsi birer sınav sanki. Yanlış yapıldığında, bunun sonuçlarını sıkıcı bir kırık not olarak değil ama, başka türlü üzüntülerle yine yaşıyor insan. Üstelik notlarını kolayca düzeltmek elinde, ama yaşam içinde verilen bazı yanlış kararların, geri dönüşü olmayabiliyor...”

“Ben de konuyu bu yönüyle düşünmemiştim anne. Okul bitince, insan sınavlardan da kurtulur sanıyordum.”

“Yok canım, sınavdan kurtulmak olur muymuş hiç? Haydi, yemekten sonra seninle birlikte kocaman bir pasta yapalım, ne dersin?.. Hem de çikolatalı! Öncekinden güzel olacak mı, olmayacak mı? İyi kabarmayacak mı, kabarmayacak mı? Beğenecek miyiz, beğenmeyecek miyiz? Bu da bir çeşit sınav değil mi sence?”

“Ah anneciğim! Keşke bütün sınavlar böyle çikolatalı pasta gibi olsaydı! Hiç yakınmaz, sınav kâğıdının bir ucundan tutup afiyetle yerdim!”

“Sonra da susardın! Ama su içmek için sürahiye uzandığında... Bir de bakardın ki sürahi boş!”

“Tamam, tamam, anladım! Hemen dolduruyorum!”

“Annece!”

“Ne var kızım? İçerden avaz avaz bağıracağına buraya gelsen de normal sesle konuşsan olmaz mı?”

“Ben çok acıktım. Yemeği ne zaman yiyeceğiz?”

“Sen sofrayı kurar kurmaz küçük hanım!”

“Ben mi?.. Niye ben?”

“Ne demek 'niye ben' ?” “Ablam hiç iş yapmıyor ama! Bu evde bütün işleri ben mi yapacağım?”

“!..”

Anne, Beni Kim Duyacak?

Bıktım bu çocuklardan! Hiç sözümleri dinlemiyorlar. Bilerek mi yapıyorlar? Ne söylesem tersini uyguluyorlar. Beni duymuyorlar mı ne? Yoksa duyuyorlar da aldırmıyorlar mı?

“Buraya gelin bakayım! Kaç kez söyledim size, şu televizyonun sesini bu kadar açmayan diye...”

“Kardeşim açmış anne!”

“Ya salonun ortasındaki terlikler ne oluyor? Terliğinizi orada burada bırakmayın demedim mi size?”

“Bu terlikler kardeşiminkiler anne! Benim dev ayaklarıma bu terlikten üç tane gerekir herhalde!”

“Ay inanamıyorum! Güzelim dantel örtümün üzerinde kalem açmışsınız. Kaç kez söyleyeceğim size, kalemlerinizi çöp kutusunun başında açın diye...”

Annem bizi büyütürken bayılma numarası yaparmış. Ben de şimdi düşüp bayılsam mı? Belki beni ciddiye alırlar o zaman. Ama düşerken kafamı bir yere çarparım falan... Ay, annelik ne zor iş!

“Anne, ben zaten artık kurşun kalem kullanmıyorum ki! Kardeşime söyle!”

“Ama ben size...”

“Anne! Sana rica ediyorum. Konuşurken 'siz' diyerek beni de konuya dâhil etme. İkinci tekil şahıs diye bir şey var dilbilgisinde, bilmem, hatırlıyor musun?”

“Bu küçük Türkçe sınavın için sağ ol. Ama ne var bunda? Ben zaten 'siz' diye aslında kardeşine söylüyorum.”

“Tamam, kardeşime söylediğini ben biliyorum ama başkaları bilmiyor. Böyle konuşmalarına sinir oluyorum. Üstelik rezil de oluyorum.”

“Neden rezil oluyormuşsun ki?”

“Hatırlasana, geçen gün sınıf arkadaşımın annesine ne dedin...”

“Ne dedim?”

“Siz kapıda konuşurken kardeşim geldi yanınıza. Hani pis kokulu çoraplarıyla yerlere basıyordu. Üstelik ayağının başparmağı çorabının yırtığından dışarıya fırlamıştı”

“Ah evet, hatırladım. Rezil oldum kadına vallaha!”

“Rezil olan sen değil, asıl bendim anne. Çünkü kardeşimi görünce arkadaşına dönüp 'Ah şekerim, benim bu kızlar hep böyle. Yırtık şeyleri giyip sıkılmadan ortaya çıkıveriyorlar!' dedin. Sanki benim çorabım da her zaman yırtılmış gibi...”

“Aaa... Bunu hiç düşünmemiştim!.. Ama haklısın galiba. Bir daha tekil konuşmaya dikkat ederim.”

“Sağ ol anne. Haa, anne?”

“Efendim?”

“Benim defterimi gördün mü?”

“Ne defteri?”

“Anlamamış gibi yapma anne! Şiltemin altına koymuştum!”

“Haa, günlüğünü mü soruyorsun?”

“Yerinde yok da!”

“Şey, yatağını yaparken gözüme çarpmıştı.” Bu çarpışmadan yaralanmadığını umarım anne! Şiltenin altından nasıl gözüne çarpar? Eline çarpmış olmasın?”

“Tasadüfen buldum.”

“İki çekmece arasına gizlediğimde de 'tesadüfen' bulmuştun anne. Gözlerinde röntgen ışınları mı var senin? Okumamışsındır umarım!”

“Vaktim olmadı ki! Sayfalarca yazmışsın.”

“Neee, okudun demek!”

“Okudum demedim.”

“Demedin ama ben anladım. Bu evde bana hiç saygı duyulmuyor. Ama ben kendi çocuklarıma böyle davranmayacağım, bundan emin olabilirsin.”

“Öyle mi? Kendi çocuklarına nasıl davranacakmışsın, pek merak ettim...”

“Onlara sınırsız özgürlük tanıyacağım. Hiçbir şeylerine karışmayacağım. İstediklerini yapmalarına izin vereceğim. Azarlamayacağım, kızmayacağım, utandırmayacağım. Ayrıca evde hiç iş yaptırtmayacağım.”

“Oh, ne güzel! Keşke ben de senin çocuğun olsam...”

“Anneeee?”

“Kardeşim geliyor. Lütfen günlüğümden kardeşime söz etme anne!”

“Tamam, tamam, bu konuyu sonra konuşuruz.”

“Anneeee, baksana bir defter buldum! Görsen, ne komik şeyler yazıyor...”

“Ne yazıyor?”

“Dinleyin bakın: 'Ben büyüdüğümde çocuklarıma istedikleri kadar özgürlük tanıyacağım. Ne isterlerse yapmalarına izin vereceğim. Hiç azarlamayacağım. Hiç kızmayacağım. Asla kendi annem gibi olmayacağım!' Ne komik değil mi?”

“Ne muzur kardeşsin sen! Ver onu bana çabuk! O benim defterim!”

“Hayır, seninki değil abla, anneminki! Bak, annemin imzası bu... Komodinin arkasında buldum! İşte bak, toz içinde... Yüzlerce yıldır orada olmalı...”

*Hepimiz büyüyoruz... Büyürken çocukluğumuzu da yanımızda götürebilir miyiz?
Ve özlemle aranan o özgürlük... çocukluğun kendisinde mi gizli yoksa?*

Aytül AKAL

Ek 2.**Avrupa Dilleri Ortak Gönderim Düzeyleri Çerçevesinde Hedef Öğrenici Grubunun Bildiği Varsayılan Dilbilgisi Yapıları**

A1	A2
KOŞAÇ TÜMCESİ (haber kipi)	GELECEK ZAMAN –(y)EcEk
SIRALAMA –(İ)ncİ	KOŞAÇ TÜMCESİ (gelecek zaman) olacak
KOŞAÇ TÜMCESİ (haber kipi devam) – (y)İm, -sİn, -(y)İz, -sİnİz, -(lEr)	İLGEÇLER gibi, kadar
VAROLUŞ TÜMCESİ (haber kipi) var, yok	GELECEK ZAMAN (hikaye kipi) – (y)EcEktİ (<(y)EcEk idi)
ŞİMDİKİ ZAMAN (genel) –(İ)yor	EŞİTLİK –CE
DURUM (yönelme, kalma, çıkma) –(y)E, -DE, -DEn	GÖRELİK –(y)E GÖRE
ULAÇLAR –DiktEn sonra , -mEdEn önce	GEÇMİŞ ZAMAN (belirsiz) –mİş
İLGEÇLER –(y)E kadar, -DEn önce, -DEn sonra	KOŞAÇ TÜMCESİ (rivayet kipi) –(-(y)mİş (< i-miş)
İYELİK –(İ)m, -(İ)n, -(s)İ, -(İ)miz, -(İ)nİz, -(lEr/s)İ	ŞİMDİKİ ZAMAN (rivayet kipi) –(İ)yormuş (< (İ)yor i-miş)
AD TAMLAMASI (belirtili) AD-(n)İn, AD-(lEr/s)İ	GELECEK ZAMAN (rivayet kipi) – (y)EcEkmİş (< -(y)EcEk i-miş)
AD TAMLAMASI (belirtisiz) AD AD-(s)İ	PEKİŞTİRME -Dir
AD TAMLAMASI (zincirleme) AD(-(n)İn) AD(-(lEr/s)İ(nİn)) AD-(lEr/s)İ	GENİŞ ZAMAN –(E/İ)r
GEÇMİŞ ZAMAN (belirli) –Di	YETERLİK–(y)Ebil- / -(y)EmE-
KOŞAÇ TÜMCESİ (yapıt kipi) –(y)dİ (< i-di)	GENİŞ ZAMAN (hikaye kipi) –(E/İ)rdİ (< - (E/İ)r i-di)
ŞİMDİKİ ZAMAN (yapıt kipi) –(i)yordu (< - (İ)yor i-di)	GENİŞ ZAMAN (rivayet kipi) –(E/İ)rmİş (< - (E/İ)r imiş)
ULAÇLAR –(y)ken (< i-ken)	ADLAŞTIRMA –mE, -mEk, -(y)İş
BAĞLAÇLAR/İLGEÇLER ile (>(y)lE)	ADLAŞTIRMA (+İYELİK)+DURUM –mE/ -mEk / -(y)İş (+iyelik) + durum
EMİR KİPİ –sİn, -(y)İn(İz), -sİn(lEr)	DOLAYLI ANLATIM (emir kipi) “...”/-mE

İSTEK KİPİ –(y)E	ULAÇLAR –(y)İp / -mEdEn
SIFATLAŞTIRMA –İİ, siz	ULAÇLAR –(y)ErEk
KARŞILAŞTIRMA –DEn daha	ULAÇLAR –(y)E...-(y)E
ÜSTÜNLÜK en	ULAÇLAR –mE (+iyelik) için / -mEk için
DURUM (belirtme) –(y)İ	ULAÇLAR –mEk üzere
ŞİMDİKİ ZAMAN (resmi) –mEktE	BAĞLAÇLAR çünkü, bu nedenle, bu yüzden
İLGİ EKİ –ki	GELECEK ZAMAN –(y)EcEk
BAĞLAÇLAR de/da	KOŞAÇ TÛMCESİ (gelecek zaman) olacak

(Bakan, 2012:312).

Ek 3.**Yunus Emre Enstitüsü A1 ve A2 Düzeyleri Dil Yeterlilik Düzeyleri**

A1	A2
Bu, şu, o, burası, şurası, orası	Belirsiz Geçmiş Zaman (-mİş)
- mİ? / değil - var yok	-DAn önce -DAn sonra -mAdAn önce - DİktAn sonra
Bulunma hali eki	- Pekiştirme - gibi, kadar
Sayılar	Geniş zaman (-Ir / -Ar / -r)
Çokluk eki	CA, -A göre
- Ayrılma hali eki - Belirtme hali eki - Bulunma hali eki - Yönelme hali eki	- bu yüzden / bu sebeple - belki ...belki - hem ...hem - ne ...ne - ya ...ya - ister ...ister
-DAn önce, -DAn sonra - Emir	-mA / -mAk / - Iş
- Şahıs Zamirleri - Şimdiki Zaman	Dolaylı Anlatım (Emir Kipi)
- Belirli Geçmiş Zaman - Zaman Zarfları -ile, -ylA -Dan önce, -Dan sonra	-(y)Ip -mAdAn -mAyIp -(y)ArAk -(y)A ... -(y)A
İyelik Ekleri	-(y)Abil
-Dan ... -A Kadar	mAk için
Gelecek Zaman	mAk üzere
- İsim Tamlamaları - ki /- DAki -(I)ncI	...diye sormak - cevap vermek

• -A göre, Bence • -DEn daha + Sıfat : • Karşılaştırma • en+ Sıfat: üstünlük • -DEn beri / Dİr	• -an / -en
--	---

(Barın, vd. 2016.)

